

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quo tractatur de Ministro Sacramento Pœnitentiæ. Item de Sacramentis
Extrema Unctionis, & Ordinis

Bosco, Jean a

Lovanii, 1672

Sectio VIII. De quibusdam aliis obligationibus Confessariorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73429)

Adde communem ac certam doctrinam; si Confessor audiens Confessionem duorum, ex uno intelligat, alium non confiteri integrè, neque dignè, non potest ullum indicium dare, sed debet absolvere, ne revelet Confessionem: quia secundùm præsentem scientiam bene facit, & alià uti non debet: ergo à fortiori &c.

Placeat itaque omnibus sententia Scoti, & communis aliorum Theologorum, & caveant omnes diligentissimè sub pœnis constitutis à Conc. Later. cap. Omnis utriusque. 12. de Pœnit. & remiss. de quibus alibi egimus, ne verbo, opere, aut alio signo directè vel indirectè revelet peccatum confessum & peccatorem in ullo prorsus casu, etiamsi peccatum confessum foret contra bonum commune temporale aut spirituale, utpote crimen hæreticis vel proditiõ Reipubl. &c.

Nam, ut bene Doctor Subtilis supra n. 18. Nihil casus potest esse, in quo contra charitatem militet silentium, immo contra charitatem communem militaret oppositum. Et quando instas de bono communi; dico illud Deuter. 16. Iustus quod iustum est exequeris: ergo charitativè quod charitatis est exequeris; sed non charitativè exequi-

tur, qui contra legem naturæ modis prædictis manifestat aliquid malum commissum vel committendum: Quare reprobandus est illè versus Iuristarum: Est hæresis crimen, quod nec Confessio celat; non quia metrum sit bonum, sed sententia est falsa.

Consonat Doctor Seraphicus supra n. 60. dicens: Ad illud, quod obicitur de hæretico, ducendum, quod debet tacere: nec per illam cognitionem aliquid dicere specialiter: potest tamen sine revelatione Confessionis Superiori dicere: Vigila super oves, quia lupus est in grege, si probabiliter videt illum, qui confessus est, verum dixisse, & periculum ovium imminere; potest etiam & debet esse sollicitus sine revelatione Confessionis, quo modo scias & gregi domino provideat; & tunc domino suo, & etiam consentiens fidem, quam debet, servat. Hæc S. Bonavent.

Omitto plures alios particulares casus, quos ex principiis & fundamentis, hucusque à nobis positis, Auctores aliqui hic resolvunt; tum quia propè innumeri; tum quia ex iis, quos explicuimus, res est facilis. Progredior autem à sigillo, principali utique ac gravissima obligatione Confessariorum, ad quasdam aliquas obligationes minoris momenti.

SECTIO OCTAVA.

De quibusdam aliis obligationibus Confessariorum.

Hæ sunt obligatio audiendi suo tempore Confessiones, obligatio examinandi & instruendi penitentes, obligatio supplendi defectus in Confessione admissos &c. Incipiam ab obligatione audiendi Confessiones; & quæro Primò; an Parochus teneatur audire Confessiones subditorum toties quoties fuerit ab eis requisitus? Respondeo & Dico primò:

CONCLUSIO I.

Parochus requisitus tenetur ex iustitia, per se vel alium, subditorum Confessiones excipere, semel vel pluries in anno, pro eorum multitudine, necessitate & annuo stipendio.

Prima pars, scilicet, Pastorem ex iustitia teneri administrare hoc Sacramentum suis ovis, ab omnibus admittitur. Ratio in promptu est; quia officium inducit obligatio-

nem iustitiæ, maximè accedente explicito vel implicito contractu, prout impræsentiarum accedit: ad hoc enim huiusmodi officium est institutum, ut oves habeant certum animarum suarum Pastorem, à quo possint iure requirere pascua necessaria ad salutem, & ideo præstant annum stipendium, & ad illud præstandum censentur se obligare ex iustitia, ita ut non præstando peccent, & teneantur Pastori ad restitutionem.

Quidni ergo pari ratione, Pastor eis ex iustitia teneatur providere de necessariis pascuis? Inter quæ primum facillè locum obtinent Sacramenta, à Christo ad salutem ovium instituta. Atque inter Sacramenta, quòd magis necessarium lapsis post Baptismum, quàm Sacramentum Pœnitentiæ? Illud ergo tenetur Pastor requisitus administrare ex officio suo; adeoque ex iustitia, ut dictum est, quoniam officium cum hac conditione confertur & acceptatur.

Porro veluti Superior civilis, Rex, Princeps, Magistratus &c. non obligantur per se ipsos omnia sua munia exequi, sed sufficit, quòd per alium idoneum id faciant; argum. Reg. 72. de Reg. Juris in 6. Qui facit per alium, est perinde ac si faciat per seipsum, sic nulla est ratio,

X x 2

222. Constat omnibus sententia Scoti.

Nullo casu sine Confessione est contra charitatem ex Scotio.

1. Aliqua minores obligationes Confessariorum.

2. Parochus tenetur ex iustitia administrare.

223. cui confidat. nat. Doct. Seraphicus.

Sacramentum Pœnitentiæ suis ovis.

ratio, injiciendi obligationem Superioribus Ecclesiasticis; pascendi gregem suum per se ipsos, quando æquè utiliter possunt pascere per alium. Ita communiter DD.

3. An Parochus teneatur per seipsum audire subditos, quando id exigunt. Arriaga. Posssevinus. Diana.

Illud, inquit, Arriaga Disp. 43. n. 6. posset in dubium verti; An si Parochus det subditis alium Confessarium idoneum, illi verò velint confiteri ipsimet Parocho, teneatur illos audire. Ioannes Baptista Posssevinus de Officio Curati cap. 3. q. 7. apud Dia. p. 2. tract. 2. Miscel. resol. 2. distinguit: Si enim hoc velint in hora mortis, & pro annua Confessione, tenetur ipsos audire; si verò confiteantur ex devotione, putat eum posse illos remittere ad alterum Confessarium, id quod probabile iudicat ipse Diana.

Lugo.

Lugo verò Disp. 22. n. 3. ait, se non videre probabile fundamentum disparitatis inter hos duos casus. Nam si extra casum necessitatis providet sufficienter ovis suis per alium Confessarium, etiam in casu necessitatis providebit sufficienter per eundem.

Id quod mihi etiam placet, nisi fortè circa horam mortis infirmus haberet singularem devotionem confitendi Parocho; non enim in ea hora posset id ei negare; cum maxime pro illa deberet dirigere suos subditos; & fortasse ex illa speciali devotione valor totius Confessionis pendere posset: extra eum verò casum, dummodo det subdito sufficientem ministrum, non debet obligari Parochus ad omnes majoris devotionis occasiones procurandas ovis. Hactenus Arriaga.

4. Quæ fuerit mens Posssevinus de hac controversia.

Ego autem dubito, an fuerit mens Posssevinus, obligare Curatum ad audiendum Confessiones per seipsum in Paschate aut morte. Nam in illa resolutione Dianæ non agitur de Confessione audienda per se vel per alium, sed de audienda Confessione subditi toties quoties Parochus fuerit requisitus, sive per se, sive per alium. Unde opinio affirmativa, quam primo loco ponit Diana, non asserit Parochum per seipsum debere audire, quoties rationabiliter fuerit requisitus, sed per seipsum, vel per alium. Et opposita opinio negat, per seipsum, vel per alium debere audire.

Quando ergo Posssevinus distinguendo asserit, Curatum teneri dare Sacramenta, toties quoties peruntur, sub mortali, quando qui petit, est in Paschate aut morte, intelligi posset, quod teneatur dare per se vel per alium, ad hoc specialiter ab ipso deputatum; ita ut teneatur ille alius ex iustitia eum audire, sicut Parochus teneretur, nisi illum alium substitueret. At si communicatur vel constitetur ex devotione, tunc teneri sub mortali per se vel per alium, ad hoc specialiter delegatum, quando qui petit, non habet alium, à quo recipiat; si verò habeat, à quo possit recipere, & recipiat si velit, non teneri sub mortali, nec per se, nec per alium, ad hoc specialiter delegatum, audire.

Interim ratio Posssevinus videtur æquivalere excusare Parochum, etiam in Paschate & morte. Ratio autem est hæc; quia si Curatus teneretur sub mortali, teneretur ratione damni notabilis, quod parochianus sustinet; et cum nullo damno afficiatur sub distinctione dicta, videtur etiam Curatum non peccare mortaliter, Sacramentum non conferendo.

Sed non quid eadem ratio militet in Paschate vel morte? Proflus, quia si habeat alium, à quo tunc recipiat Sacramenta, nullo omnino afficitur damno, nisi fortè privaretur aliqua singulari consolatione; quæ an sit tanti momenti, ut propterea Parochus peccaret mortaliter, valde dubito, nisi ex ea pendere valor totius Confessionis, quod non est facile præsumendum.

Igitur præcipua difficultas hujus Conclusionis est; an Parochus teneatur administrare Confessionem, toties quoties subditi rationabiliter id petunt; an verò tunc solum, quando ex præcepto divino vel Ecclesiastico tenentur confiteri. Reginaldus in Praxi tom. 1. lib. 1. c. 8. n. 81. refert sententiam Medina, & Aliorum, quos citat, existimantium, nec Curatum quidem, teneri sub pœna peccati mortalis audire suorum Confessiones extra casum, in quo confiteri illi adstringuntur vel iure humano, ut semel in anno, vel iure divino, in verosimili mortis periculo: vel quoties tunc remedium eis necessarium esse videtur, ad illud quod peccatum mortale vitandum.

Namque aliàs nec lege fraternæ charitatis, nec ratione pastoralis officii tenetur. Non enim debet lege charitatis fraternæ, quæ omnes æqualem respicit, juxta illud Ecclesiasti. 17. Mandavit illis unicuique de proximo. Unde cum alius Sacerdos non peccet mortaliter contra legem fraternæ charitatis, nolendo audire aliquem Confessionem, nec peccabit Curatus. Ille tamen alius extra casum necessitatis non peccat mortaliter, quia lex charitatis fraternæ non obligat sub mortali, nisi cum proximus laborat gravi necessitate, seu quando veritas est, ipsum sibi opera nostra salutem sive animæ, sive corporis adipisci non posse.

Nec etiam ratione pastoralis officii mortaliter peccare contra iustitiam, probatur: quod officio suo satisfacit, si onera, sibi à jure, vel à Superiore imposta, compleat: sed neque jus, neque Superior imponit Curato Sacramentum Pœnitentiæ ministrare subditis, nisi cum necessarium est hos illud recipere. Unde quodvis Curato commissa sit cura subditorum, tamquam patri filiorum spiritualium; tamen sicut pater carnalis satisfacit suo officio, dando filio necessaria, aliis abundantioribus denegatis: ita etiam Curatus suo satisfacere iudicandus est, Sacramenta necessaria tunc ministrando subdito, cum eorum suscipiendorum necessitas urget. Hucusque Reginaldus.

Qui cum illam sententiam non rejiciat, videtur eandem approbare, maxime cum statim subjungat.

Negandum tamen non est; quin officium Pastoris, si non de necessitate, saltem de congruitate exigat à Curato, ut suis operam præstet juxta priorem sententiam; ita ut eam denegans, vituperatione dignus sit, & venialiter peccet, idque nonnumquam graviter, ut cum lucrandum esset Iubilæum, aut subditus ostenderet se pati aliquam indigentiam spiritualem, opportunoque tempore peteret, nec rationabilis negandi causa adesset.

Non peccaret tamen mortaliter contra debitum justitiæ; quia licet subditus aliquod jus habeat petendi Sacramentum à suo Curato, quoties vult confiteri, non habet tamen coactivum, quo possit contra eum agere, & extra casum necessitatis compellere ad Sacramentum ipsum ministrandum; sicut nec filius potest compellere patrem ad aliqua non necessaria, licet commoda sibi, largienda. Hæc ille. Ubi satis enucleatè ostendit, se subscribere sententiæ Medinæ.

Sed contra: pater carnalis (ut in hæcenus in simili adducto) non solum tenetur providere filiis in extrema & gravi necessitate, ne moriantur, aut graviter infirmetur; sed etiam subministrare ea, quæ requiruntur ad vivendum cum decore & competenti honestate secundum statum suum: ergo consimiliter pater spiritualis, qui est Parochus; non tantum debet filiis suis spiritualibus, id est, subditis suis providere de Sacramentis; & aliis mediis salutis omnimodè necessariis, ne in æternum pereant, sed etiam subministrare ea, quæ requiruntur ad vivendum cum decore & competenti honestate secundum statum suum, id est, ad piè & Christianè vivendum, ac in vita Christiana proficiendum; ad hunc autem profectum indubie necessaria est frequentior Confessio, ut experientia docet. Immo (eadem teste) vix aut ne vix quidem, qui semel tantum in anno confitentur, ab omni peccato mortali abstinent.

Ponamus ergo casum, quod aliquis statim à Confessione in Paschate peccaverit mortaliter; putas quia Parochus ex officio suo non tenebitur hujusmodi volentem confiteri, & per Absolutionem sacramentalem recuperare amissam sanitatem; immo ipsam vitam spiritualem; putas, inquam, quia poterit sine peccato mortali injustitiæ, subditum suum repellere, & nolle audire ejus Confessionem, nisi recurren- te obligatione Paschali, aut periculo mortis?

Sanè perseverantia illa in peccato mortali, gravissimum malum est, ut per se patet; constituit enim hominem mancipium diaboli & filium gehennæ, capitalem inimicum Dei, & expertem omnis operis meritorii de condigno

gratiæ & gloriæ. Et licet seipsum possit ab hoc malo liberare, eliciendo Contritionem charitate perfectam; tamen quia hæc difficilis est, & valde incerta, rationabiliter proflus petit à Pastore animæ suæ remedium certius, scilicet Sacramentum Pœnitentiæ. Quidni ergo medicus animum teneatur illud volenti subministrare, etiam ex officio suo?

Nonne medicus corporalis seu corporum, qui stipendium accipit à communitate, ex officio suo tenetur curare omnes graviter ægros; quando rationabiliter id postulant, & ipse sine incommodò gravi respectivè potest eos curare?

Non dubito; quin communitas, quando stipendium obtulit, intenderit hujusmodi obligationem imponere, & per consequens ipse, acceptando stipendium, voluerit se in tali casu obligare. Ergo obligatur non solum ex aliqua congruitate, sed etiam ex vera necessitate, ita ut mortaliter peccet contra debitum justitiæ; & teneatur ad restitutionem damnorum; sequentium ex negata curatione.

Quid si idem dixerò de medico spirituali, qui accipit stipendium, ut depellat morbos spirituales, & sanet eos, à quibus stipendium accipit ab omnibus infirmitatibus, præsertim gravioribus, quando potest sine gravi suo incommodo respectivè sanare; & ipsi rationabiliter postulant sanitatem? Non video, quid huic dicto obstat possit.

Obstat, inquis; quod ipse subditus non teneatur sub peccato mortali statim confiteri, estò perseverantia in statu peccati mortalis sit grave malum; cur ergo Parochus teneatur sub mortali illud peccatum tollere?

Respondeo: quia dum subditus voluntariè paritur illud malum, cedit jure suo, quod alioquin habet; ad illud malum expellendum per Confessionem; an autem possit cedere jure illo, alibi dictum fuit, & sententiam affirmativam hic supponimus; unde quamdà Parochus non requiritur, hic nullatenus obligatur ex justitiâ ei succurrere, quia censetur cedere jure suo. Eodem modo, quo medicus corporalis non tenetur visitare infirmum, vel eum curare ex officio seu justitiâ, quamdum infirmus voluntariè permanet in sua infirmitate, nihil curans de medico, aut positivè eum repellens, & nolens admittere. Si autem requisitus fuerit, statim oritur obligatio in actu secundo eum sanandi; quia amplius non censetur cedere jure suo, sed jus suum exigere.

Ergo similiter, licet peccator non teneatur statim confiteri, & per consequens Parochus non requisitus, haud teneatur ultro se ingerere audiendæ ipsius Confessioni, quia censetur cedere jure suo, equidem requisitus tenetur ex officio audire, quia jam amplius peccator non cedit jure suo, sed illud positivè exigit.

X x 3

10. Medicus corporalis qui stipendium accipit tenetur ex officio curare omnes verè ægros;

ergo etiam medicus spiritualis,

11. Obstat.

Solentur,

Et

12.
Responde-
tur ad argu-
menta Ad-
versario-
rum.

Et verò, ut respondeamus ad alia argu-
menta Adversariorum, cur minus illud jus sit
coactivum, quàm jus quod habet Parochus ad
suum stipendium? Vel quàm illud, quod
habet communitas cogendi medicum, quem
stipendio conductit, & habet medicus cogendi
ad solutionem stipendii? Non apparet suf-
ficiens disparitas.

Nec mirum, quòd filius non possit cogere
patrem, quia pater non obligatur ex iustitia,
sed solum ex pietate; & disparitas est mani-
festissima; quia pater non accipit stipendium
à filio, sicut Parochus à suis subditis.

13.
Tàm jus
quàm Super-
ior imponit
Curato, Sacra-
mentum
ministrare
subditis,
quando ratio-
nabiliter
exigitur
omnibus
consideratis.

Fateor itaque, Parochum satis facere officio
suo; si onera sibi à jure, vel Superiore imposi-
ta compleat; sed nego Subsumptum, puta:
neque jus, neque Superior imponit Curato,
Sacramentum Pœnitentiæ ministrare subditis,
nisi cum necessarium est, hos illud recipere;
& dico, tam jus naturale, quàm Superiorem,
imponere Curato Sacramentum ministrare
subditis, quando, omnibus consideratis, ratio-
nabiliter illud exigunt.

Conside-
randa pri-
mò quanti-
tas stipendii
& multitu-
do subdito-
rum.

Porrò consideranda hic veniunt tum mul-
titudine subditorum, tum necessitas physica &
moralis, tum etiam quantitas stipendii, eod-
em modo sicut in medico corporali. Quantò
enim majus est stipendium, tantò frequentius
tenetur subire laborem, pro quo stipendium
datur; quò autem plures sunt subditi, & mi-
nus stipendium, eò sæpius potest justè se excu-
sare, ne alioquin labor sit improporcionatus
stipendio, & aliunde non possit sibi providere
de necessariis ad sustentationem.

Quid si enim haberet mille v. g. immo cen-
tum tantùm subditos, & omnes singulis die-
bus vellent confiteri, esset onus planè intol-
erabile, quin etiam aliquando physicè impos-
sibile sustinere, præsertim cum etiam aliis fun-
ctionibus, v. g. concionibus, administrationi-
bus aliorum Sacramentorum, visitationi
infirmorum ex officio debeat intendere. Ut
omitram, non teneri Parochum summam dili-
gentiam adhibere vel laborem, sed modera-
tam tantùm & prudentem sollicitudinem.

14.
Deinde ne-
cessitas
Confessio-
nis.

Consideranda etiam est, sicut dixi, necessi-
tas Confessionis; nam qui habent peccata mor-
talia, majori premuntur necessitate, quàm qui
solum confitentur peccata venialia, & ideo
istis sæpius, quàm his Sacramentum illud ad-
ministrandum.

Deinde fieri potest, ut hæc & nunc subdi-
tus unus, præ alio, gravi aliquâ tentatione
aut difficultate prematur; ut unus longum
aliquid iter aggrediatur, in quo itinere diffi-
culter poterit confiteri, alius autem maneat
domi, & quotidie habeat occasionem con-
fiteri.

Accedat; frequentiam Confessionis uni
posse esse inutilem, vel quia contemnitur vir-
tus Confessionis, vel propter scrupulorum

perturbationem; alteri autem valde utilem
propter maximam dispositionem, quæ solum
hoc Sacramentum frequenter, & continuè
profectum in virtutibus.

Denique uno tempore lucrandum est. Ita
bilæum aut alia Indulgentia, quæ utilitate
satis magnâ subditi privarentur, nisi confite-
rentur; quis dubitat quin magis isto tempore,
quàm alio teneatur Parochus se exponere
Confessionibus subditorum excipiendis? Uti
etiam excipiendis Confessionibus Sacerdo-
tum, qui singulis diebus debent celebrare,
quàm sæcularium, qui rarius solent commu-
nicare?

His itaque omnibus maturè expensis, &
prudenti judicio in ista appensis, quoties
subditi rationabiliter petit Sacramentum
Confessionis, toties tenetur Parochus illud
ministrare, per se quidem si rationabiliter
id exigat, propter aliquam gravem causam,
vel quia non potest aliter satisfacere sua con-
scientiæ, quòd tamen rarum est; aut certe per
alium, quia moraliter sæpè impossibile est per
seipsum facere. Hæc est Conclusio nostra de
sententia communior ac verior magisque præ-
cipue docent Suarez Disp. 32. Sect. 1. n. 4.
& seqq. Bonacina de Sacram. Disp. 5. q. 7.
p. 4. §. 2. n. 23. cum aliis quos citat. Co-
ninck Disp. 8. n. 129. Lugo Disp. 22. n. 2.
Arriaga, Dicastillo & alii Recentiores & An-
tiquiores.

Rogas; an semper graviter peccet Para-
chus si semel aut iterum neget, aut differat
Confessionem, quando alioquin ex officio tenetur
eam audire? Respondet Suarez supra
n. 5. Si gravis aliqua causa urgeret, v. g. quia
subditi gravi aliquâ tentatione aut difficul-
tate premitur, vel quia longum & difficile
iter aggreditur, vel certe quia est tempus in-
bilæi, & privaretur magnâ utilitate, si non
confiteretur; in his, inquit, & similibus even-
tibus, peccaret graviter Pastor, negando hoc
Sacramentum. Tamen extra hos casus non
erit peccatum mortale, etiam si semel aut iterum
neget seu differat, dummodò non sit dilata-
tio nimia, ita ut conseatur subditi privati
jure suo in re gravi, quod prudenter arbitrio
existimandum est. Ita Suarez.

Et Nugnus in Addit. q. 8. a. 4. dub. 3. q. 1.
concl. 3. à mortali peccato excusat Parochum,
qui semel aut iterum denegat Confessionem
petenti rationabiliter; nam hæc videtur mate-
ria levis inquit Nugnus.

Sed hoc mihi, inquit Bonacina supra, diffi-
cile persuadeo: nam si omissio unius Confes-
sionis conferretur materia levis, sequeretur, il-
lum, qui semel in anno Confessionem præter-
mittit, quam ex præcepto Ecclesiæ facere tenetur,
vel qui Confessionem ex voto, vel ex in-
iuncta pœnitentiâ, semel aut iterum omittit,
non peccare mortaliter, quod non videtur
admittendum.

Non existimo tamen improbabilem Nugni & Aliorum opinionem, potius ob auctoritatem, quam propter rationem: sicut etiam probabiliter censo, excusari posse Parochum, qui præcisâ pœnitentis necessitate, aut magnâ utilitate, semel aut iterum negat, aut differt hoc Sacramentum conferre, præsertim si pœnitens importunè & nimis frequenter confiteri velit; nam habenda etiam est ratio aliorum negotiorum & obligationum, quibus præmittitur Parochi, qui non tenentur maximum laborem & diligentiam adhibere, sed moderatam juxta prudentis judicium. Ita Suarez loco citato n. 5. Hucusque Bonacina.

Itaque secundum Suarium negatio Confessionis in casu proposito est materia levis, præcisâ pœnitentis necessitate, aut magnâ utilitate; gravis autem; consideratâ pœnitentis necessitate aut magnâ utilitate.

Quid ergo ad rationem Bonacinae supra contra Nugnum? Respondetur, eandem materiam posse esse gravem respectu unius legis, & levem in ordine ad aliam legem, ut alibi specificavimus in auditione Missæ; quæ respectu legis Ecclesiasticæ est materia gravis; in ordine tamen ad legem politicam posset esse materia tantum levis, quando videlicet vel finis legis politicæ levis foret, vel si gravis, auditio Missæ leviter ad eum conducere.

Sic igitur in casu proposito, illa negatio seu dilatio Confessionis ad parvum tempus, in ordine ad spirituale bonum subditi, quod est finis obligationis Parochi, non videtur esse materia gravis, præcisâ necessitate & magnâ utilitate; quia subditus non patitur grave detrimentum; quàmvis in ordine ad satisfactionem, præstandam Deo pro peccatis commissis, quæ est finis annuæ Confessionis, possit esse & reverâ sit materia gravis. Et eadem disparitas ostendi potest in Confessione debita ex voto, cujus finis est cultus Dei; & debita, ex præcepto Confessarii, cujus finis est integritas Sacramenti. Placet itaque sententia Suarii.

Displicet autem, quod Richardus, Sylvester & Fumus apud Reginaldum supra n. 83, docent, scilicet, eo ipso quod Parochus recuset audire Confessionem parochiani, censere concedere facultatem adeundi alium Confessarium. Neque enim licet talem licentiam facile sibi fingere, cum ad validitatem Confessionis ea tantopere sit necessaria; neque proposita Parochi recusatio, sit illius datæ sufficiens argumentum. Esti namque facilis & misericors esse debeat Parochus, peccatorque se præbendo difficillem; tamen meritò præsumitur velle, ut ea licentia expressè petatur, dum ipse suâ sponte eam non offert, præsertim cum tam facile possit responsum dare dicendo: *Adeas alium*, quàm dicendo; *Nolo te audire*.

Accedit, tum quod volens alieno confiteri,

teneatur licentiam à proprio Sacerdote petere ac obtinere ex præscripto cap. *Omnis utriusque sexus* 12. de Pœnit. & Remiss. tum etiam, quod Curato, recusanti audire subditum, adesse possint rationes, negandi licentiam confitendi cuilibet: cum vereri debeat, ne is adeat aliquem minus idoneum, qui non inducat ad vitæ emendationem & peccatorum odium, & non cogat ad restitutionem faciendam, aut ad declarandum peccatorum numerum & circumstantias, quæ sunt causæ justæ negandi talem licentiam. Ita Reginaldus supra, vocans nostram sententiam probabiliorē; & pro ea citans Sotum 4. dist. 18. q. 4. a. 2.

Unde perperam Dicastillo Disp. 1. d. n. 484. Sotum & Reginaldum citat pro sententia Richardi, nisi idem sit (quod non puto) referre aliquam sententiam, eamque rejicere tamquam minus probabilem, & eam docere. Vide quæ in simili casu alibi diximus, disputantes, an quando periculosa est confiteri proprio Sacerdoti, vel quia est Confessionum detector, vel sollicitator pœnitentium ad malum, possit subditus absque alia licentia confiteri Sacerdoti alieno, de quo casu tractat Sotus loco supra citato; & docet, sententiam affirmativam esse falsam. Eadem autem est ratio de casu proposito; pura, quia malitia proprii Sacerdotis non est commissio jurisdictionis.

Ceterum quæ usque adhuc dicta sunt de Parocho, suo modo etiam militat in Præbato Regulari, qui licet non accipiat proprium stipendium; equidem eligitur à communitate, ut totus ad bonum subditorum attendat, id est, que omnia necessaria ad sustentationem ipsi administrantur; proinde ipse acceptans officium, censetur se implicite obligare communitati ad ea, quæ sunt sui muneris fideliter exequenda. Itaque per se vel per alium tenetur audire eorum Confessiones ex officio suo, adeoque ex justitia.

Numquid etiam cum periculo vitæ? Responsio patebit ex Conclusi. sequenti.

CONCLUSIO II.

Parochus in gravi necessitate tenetur ex justitia audire Confessiones subditorum, per se vel per alium, cum periculo vitæ. Qui non est Parochus, solum in extrema necessitate ex charitate.

Extremam necessitatem voco periculum eterne damnationis, ex quo se peccator nullo modo potest eripere, ita ut sine mea opera, v. g. in casu Conclusi. sine auditione Confessionis, salus ei aut omnino, aut saltem secun-

Reginaldus.

Sotus.

20.

Perperam pro opposita sententia citatur Sotus & Reginaldus.

Dicastillo.

Sotus.

21.

Eadem hic est ratio Parochi & Præbati Regularium.

22.

Quid sit hic extrema necessitas, ita qua tenetur quilibet audire Con-

18.

Eadem materia potest esse gravis respectu divini veritatis legum.

19.

Item hoc ipso quod Parochus recuset audire Confessionem, dat licentiam alteri confitendi.

Confessionem
cum periculo
vite.

secundum moralem estimationem possit dici
impossibilis. Et verò si umquam, saltem tunc
charitas proximi obligat ad averendum istud
malum, quo gravius & certius non potest ipsi
accidere; adeò profectò grave, ut respectu
ejus quodcumque incommodum temporale,
leve & pro nullo quasi aestimari debeat.

22. Rom. 15. Hoc est præceptum meum, inquit Christus
Ioan. 15. v. 12. ut diligatis invicem, sicut dilexi
vos. Et quomodo dilexit nos? Dilixit nos &
lavit nos à peccatis nostris in sanguine suo. Apoc. 1.

23. Apoc. 1. v. 5. Quoniam probè noverat, quod post-
modum scriptum reliquit Apostolus Hebr. 9.

24. Heb. 9. v. 22. Sinè sanguinis effusione non fit remissio. Scie-
bat Christus mortem suam necessariam omni-
no pro salute hominum, ita ut absque ea salus
foret hominibus impossibilis, & ideo pro eis
tamquam proximis suis secundum humanam
naturam posuit animam suam, nobis relin-
quens exemplum, ut sequamur vestigia ejus.

25. Rom. 15. Hinc dixit Ioan. 15. v. 13: Maiorem hæc
dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis
pro amicis suis, id est, proximis suis, juxta illud

26. Ioan. 1.
27. c. 3. Ioan. 1. c. 3. v. 16. In hoc cognovimus charitatem
Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit: &
nos debemus pro fratribus animas ponere. Appositè
D. August. lib. de Mendacio c. 6. Tempora-
lem planè vitam suam pro æterna vita proximi non
dubitabit Christianus amittere. Hoc enim præcessit
exemplum, ut pro nobis Dominus moreretur. Ad
hoc enim & ait: Hoc est mandatum meum &c.

Dato itaque casu quòd Confessio foret ab-
solutè necessaria ad salutem proximi, nemo
Christianus dubitabit eam audire cum pericu-
lo, immo cum certa morte temporali.

28. 23.
Quæ sit hæc
gravis nec-
cessitas.

Major difficultas est circa primam partem
Conclusionis, quando videlicet proximus
absolutè quidem potest salvari absque Con-
fessione, non tamen sinè magna difficultate,
v. g. aliquis homo simplex, minùs instructus
in rebus spiritualibus, peste inficitur, & jam
jam moritur, inlclamat Confessarium, qui non
potest ipsum audire sinè manifesto periculo in-
fectionis; quæritur, an Parochus saltem non
teneatur ipsum audire etiam ex officio suo, seu
ex justitia.

29. 24.
An in ea
quolibet te-
neatur au-
dire Con-
fessionem
cum pericu-
lo vite.

Dico; Parochus saltem; quia quòd alii non
teneantur, est communis opinio Doctorum;
quia talis, quàmvis valde difficulter possit eli-
cere Contritionem charitate perfectam, tamen,
ut supponitur, absolutè potest, (alioquin esset
extrema necessitas) & per consequens absolutè
potest salvari; adeòque non apparet sufficiens
ratio, imponendi tam magnam obligationem
singulis Confessariis; maxime cum hæc necessi-
tates sint satis frequentes, & aliunde omnino
heroicæ charitatis ac fortitudinis sit, vitam
suam temporalem pro proximo exponere.

Sicuti ergo privatus quisque non obligatur
succurrere proximo in periculo vitæ corpora-
lis, ex quo se potest absolutè eripere, quàmvis

non sinè difficultate, non obligatur, inquam,
succurrere cum diminutione sui status, seu noc-
tabili jactura divitarum; pari quoque ratione
quilibet privatus Confessarius non teneatur
cum periculo vitæ corporalis succurrere pro-
ximo, audiendo ejus Confessionem, quando
absolutè potest periculum damnationis eripere
per Contritionem charitate perfectam,
aut alio simili modo.

Sed numquid eadem ratio Parochi, cui ex
officio incumbit cura animarum? Non potest
nam ad minus obligatur ex charitate. Et dato
quòd etiam alii obligarentur ex charitate, ut
Alqui docent, non dubito quin ipse primo
loco, ceteri autem tantum in ejus defectum.
Quid miramur? Nonne scriptum est Ioan. 10.
v. 11. Bonus Pastor animam suam dat pro ovibus
suis? Et dicam ego Pastorem non habere, alium
aut majorem obligationem, quàm ceteri, qui
non sunt Pastores, quorum non sunt oves prop-
ria? Ergo vel ceteri in gravi necessitate non
habent obligationem charitatis, sed tantum
consilium, aut certè Pastor habet majorem,
id est, habet obligationem charitatis primo
loco.

Quidni etiam habeat obligationem justitiæ?
Affirmat Conclusio, quæ est communis, &
ratio patet; quia tenetur præ ceteris ex offi-
cio; officium autem, ut ostendi Conclusio
præced. obligat Parochum ex justitia; ergo
ex justitia tenetur, sicut in extrema, sic etiam
in gravi tantum necessitate audire Confessio-
nem subditi, per se vel per alium, cum peri-
culo vitæ; quia potest vel rationabiliter
obligare ad talem heroicum actum charitatis
aut fortitudinis; ergo acceptando officium
cenetur se voluisse obligare, cum tali casu
subditi maxime indigeant ejus opera.

Vide quæ in simili casu diximus Disp. 4.
Sect. 4. Conclus. 3. de obligatione Parochi
in gravi necessitate cum periculo vitæ bapti-
zandi parvulum, & applica Sacramento Con-
fessionis, quod lapsus post Baptismum ad salu-
tem necessarium est, ut nondum regeneratus
ipse Baptismus. Solum differentia est, quòd
sæpius possit occurrere extrema aut gravis nec-
cessitas Baptismi, quàm Absolutionis sacra-
mentalitis; cum adulti possint justificari per Sa-
cramentum in voto, puta Contritionem cha-
ritate perfectam, aut amorem Dei super om-
nia; parvulis autem præter Baptismum extra
Martyrium non suppetat aliud medium salu-
tatis.

Interim aliquando potest contingere, ut
peccator adultus, qui periclitatur de vita,
adeò ignarus sit Contritionis, ut vel absolutè
non possit se ad eam disponere, aut certè non
nisi cum magna difficultate, & tunc quæ-
stio nostra, ac resolutio locum habent.

Pro complemento quæro; an si tempore
peccatis nullus foret Parochus, teneatur Sacerdos
privatus

peffis in de-
fodum Pa-
rochi obli-
gat quili-
bet privatus
Sacerdos.
Sacerdos
sententia
affirmativa
et Aninga.

privatus secularis aut regularis se exponere?
Affirmat Arriaga Disp. 43. n. 8. quia dum
multi sunt in gravi periculo, vix, inquit, est
morale, quin inter eos multi sint etiam ex-
tremè indigentes Confessione.

Accedit, quòd grave periculum totius com-
munitatis, debeat præferri damno privato,
etiam propriæ vitæ; quam licet quisque non
debeat exponere in gravi necessitate alicujus
privati hominis, tamen videtur eam debere
exponere in gravi necessitate boni communis
hoc certum est, magis obligare bonum com-
mune, quàm bonum privatum; adeòque dam-
num aliquod, quod respectu boni privati cen-
setur grave, posse & debere censeri leve re-
spectu boni communis.

De hac obligatione inserviendi pestiferis
longè & latè disputat Rodriguez tom. 3. qq.
Regul. q. 31. a. 4. quem sic incipit: Respon-
deo dicendo videri, quòd Regulares, seu Re-
ligiosi, qui vitæ activæ incumbunt, & populis
Christianis, seu Ecclesiæ Dei & Episcopis pro-
fidentur se ad salutem animatum coadjutores,
quando arbitrio Episcopi, vel evidentia facti,
Parochi non suppleant, neque satis numero sunt
ad administrandum infectis, tenentur sub pec-
cato mortali manere in loco pestifero, neque
licite possunt aufugere.

Probat; nam Ordines Mendicantes ad
salutem animarum præcipuè sunt instituti, &
destinatus eorum finis est, per prædicationes,
Confessiones, & alia pia opera, salutem anima-
rum incumbere: ergo si id recusarent, age-
rent contra finem destinatum, & in eorum
Constitutionibus contentum, & expressè pro-
missum. Hæc ille.

Breviter; Mendicantes sunt coadjutores
Episcoporum & Parochorum, ut expressè
declaravit Clemens V. in Conc. Vienn. (& re-
fertur Clem. Dudum de Sepult.) hisce verbis
Districtè præcipiendo mandamus, quatenus pro di-
vina & Apostolica Sedis reverentia prædictos Ordi-
nes (FF. Minorum & Prædicatorum) & Pro-
fessores eorum habentes affectu benevolò commenda-
tos, Fratribus ipsis, non se difficiles, duros aut
asperos, sed potius favorabiles, propitios ac beni-
gnos, piè, munificentià liberales se studeant ex-
hibere, sic eos in prædicationis officio & propo-
sitionis Verbi Dei, ac in omnibus aliis prædictis,
tamquam cooperatores eorum idoneos, & laborum
suorum participes, promptè benignitate recipiant.

Si ergo sunt coadjutores, officium coadju-
torum debent exercere; quod petit, ut, saltem
deficientibus Curatis propriis, ipsi ut coadju-
tores, eorum suppleant defectum.

Confirmatur I. quia ob multitudinem in-
fectorum Sacerdos secularis non Curatus te-
netur: ergo multò magis Regularis; qui
ex Instituto ad subveniendum animabus obli-
gatur.

Confirmatur II. tempore hæresis tenen-

tur sub peccato mortali Religiosi, qui ex In-
stituto habent prædicare & studere, etiam
cum periculo mortis, quando quis ab infide-
libus seducitur, non discedere ab eo loco, sed
debent manere, docere & prædicare, ut po-
pulus à seductione liberetur: ergo etiam ad
Confessiones audiendas tempore pestis in calu,
quo Curati non sufficient.

Confirmatur III. discessus Religiosorum
tempore pestis, nequit esse sine maximo scan-
dalo universæ civitatis, cum in ea reditus,
proventus & elemosinas acceperint; &
quàmvis ratio scandali, ab extrinseco, & per
accidens rationem culpæ iaducat, non effugit
sæpè labem peccati mortalis. Præsertim in
casu nostro, cum sit publicus & gravis necessi-
tatis. Hanc opinionem his & aliis defendit Ru-
tilius Benzoni de Fuga lib. 1. disp. 1. q. 1.
à pag. 12. Episcopus Lauretanus. Qui doctissi-
mum his temporibus edidit Commentarium,
in quo hæc & alia scitu digna doctè resolvit.
Ita Rodrig. supra.

Ubi etiam facile respondet ad objecta Ad-
versariorum, videlicet hoc opus non esse super-
erogationis, & de consilio tantum; sed debi-
tum ex professione talis Regulæ seu instituti.
Et quàmvis primariò competat Episcopis &
Parochis, equidem secundariò, & minùs prin-
cipaliter pertinere etiam ad statum illarum
Religionum, quæ ad salutem animarum in-
stitutæ sunt, & hoc in casu, quo Curati primò
obligati, supplere non possint. Quemadmo-
dum quàmvis prædicatio Verbi Dei sit pro-
prium opus Episcoporum, ut dicitur in Con-
cil. Trid. sess. 5. de Reform. c. 2. & sess. 24. c. 4.
non tamen repugnat etiam ex proprio Instituto,
ex commissione tamen vel delegatione Sedis
Apostolicæ, vel Episcoporum, Religiosis
convenire.

Ex quibus omnibus rursus concludit idem
Auctor, quòd, quando hujusmodi contagium
universale seu generale in civitate timetur; &
quando vel ex facti evidentia, vel ex Episcopi
monitu illis significatur, proprios & ordinarios
Curatos non posse competenter satisfacere in-
digentiis spiritualibus proximorum, hujusmo-
di Religiosos, non ex debito charitatis & de
congruo; sed debito eorum Instituti, teneri
permanere, & non fugere: Præpositoque præ-
cipienti, ut infectis, existentibus in gravi ne-
cessitate spirituali, Sacramentum Confessionis
ministrans, teneri obedire.

Interim, ut ibidem a. 5. notat Rodrig. in
hoc praticando, Superiori vel Prelato pru-
dentià opus erit, ne singulis indifferenter hu-
jusmodi obedientiam imponat, ne vel valde
infirmos, vel egregiæ conditionis viros, qui
aliàs Regularis Reipubl. peritiles vel necessarij
sunt, sine defectu ad hoc munus exponat: non
enim rectè faceret Provincialis, si per obe-
dientiam præciperet Guardiano, ut cum

X y per-

Tentid.

Rutil. Ben-
zonius.

31.
Responso
Rodriguez
ad objecta
Adversario-
rum.

Tridem.

32.
Conclusio
Rodriguez.

28.
Hæc
docet Ro-
driguez de
Religijs.

Probatio.

39.
Mendican-
tes sunt co-
adjutores
Episc. &
Parocho-
rum.
Clem. Du-
dum.

30.
Confirma-
tur hæc sen-
tentia Pri-
mo.

Secundo.

periculo vitæ suæ inviseret infirmum pestilentia infectum, stantibus aliis, qui hoc munus possent rectè facere; nam vita corporalis Prælati multò pretiosior est & majus bonum, quàm vita subditi particularis. Hæc ille. Quæ videntur esse opposita postremæ parti nostræ Conclusionis.

33.
An hæc doctrina sit opposita ultimæ parti nostræ Conclusionis.

Sed reverà non sunt. Quod sic declaro; Conclusio nostra loquitur de obligatione, concluso omni positivo præcepto extrinsecus superaddito Episcopi, aut alterius Superioris; quæ autem hæcenus dicta sunt ex Rodrig. requirunt, ut patet, positivum præceptum Episcopi aut Prælati Regularis. Cùm enim non sit major ratio, quare hic potius debeat intervenire, quàm ille, nisi accesserit determinatio per præceptum Superioris, manet sola obligatio charitatis.

Sicuti etsi milites ex officio suo teneantur servare vigiliis & similia facere, etiam cum periculo vitæ suæ; tamen nisi accedat præceptum Superioris seu Ducis, cùm non sit ratio, quare potius hic debeat subire illud periculum, quàm ille, si nemo v.g. vigilaret, & inde damnum exercitui obveniret, nemo obligaretur ad restitutionem, quia nemo peccavit contra justitiam, sed omnes solùm peccaverunt contra charitatem, seu justitiam legalem.

34.
Quomodo intelligenda nostra Conclusio.

Deinde Conclusio nostra intelligenda est, quando alii adsunt, qui ex officio suo primo loco obligantur, & sufficienter audiendis Confessionibus sive in gravi, sive in extrema necessitate; porro doctrina Rodrig. ut clarum est, intelligenda venit de obligatione, quam habent Religiosi, deficientibus aliis, qui ex officio suo primo loco obligantur.

35.
An Religiosi peccent contra suam professionem, si nolint in defectum Pastorum intervenire pestiferis.

Sed numquid peccant Religiosi contra suam professionem, si nolint in defectum Pastorum intervenire pestiferis? Non puto, nisi in quantum peccant contra obedientiam, quam promiserunt servare in his, quæ non sunt supra Regulam, sed secundùm eam, sicut est illud servitium in gravi necessitate communi, quando Pastores deficiunt. Et existimo id solùm voluisse Rodriguez, adeoque optimè nobiscum convenire in præsentis Conclusionis.

Progrediamur itaque ad alia, & videamus, quomodo Confessarius se debeat gerere in ipsa Confessione. Atque in primis; an debeat interrogare penitentem, quando advertit eum committere aliqua peccata.

CONCLUSIO III.

Rogandus est penitens, quando aliqua peccata prætermittit, etiam inculpabiliter. Si rogatus neget, nisi evidenter constet de contrario, debet absolvi.

EX duplici causa fieri potest, ut penitens aliqua peccata prætermittat, nempe vel defectu debiti examinis, vel quia post diligens examen non occurrunt memoriz.

Cùm autem Trident. nihil aliud requiratur, quàm ut, postquam quisque diligentiùs se examinaverit, & conscientia sua sine omni & laetitia exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Damnum & Deum suum mortalitèr offendisse meminerit. Ipsi. 14. cap. 5. tali casu penitentem non esse interrogandum; docet Ioannes Medina Cod. de Confess. q. de Confess. iteranda; quia ille penitens jam est integrè confessus formalitèr, quàmvis non materialitèr, & est dispositus ut tam Sacramentum, quàm effectum Sacramenti, & omnium peccatorum etiam obliorum remissionem consequatur: ergo non est cur Confessor obligetur amplius inquirere.

Adjungit verò limitationem; nisi tacere tale peccatum cedat in grave detrimentum alterius tertie personæ, cui potest ipse minister, mediâ Confessione remedium adhibere.

Sed (ut bene notat Suarez Disp. 32. Sect. 3. n. 6.) hæc obligatio extrinseca est; non enim provenit ex ministerio Sacramenti ut sic, sed ex lege charitatis: quâcumque enim aliâ viâ posset talis Sacerdos illud malum proximi impedire, teneretur ex charitate id facere per se loquendo. Hic autem agitur de obligatione per se vi muneris Confessoris.

Et n. 7. improbat sententiam Medina, in quantum ad principalem controversiam, id est, obligationem per se annexam muneris Confessoris, & probat Conclusionem nostram, (quam ipse ibi docet, cum Aliis, quos citat) in primis ex praxi sive practicè; quia aliis ferè numquam tenerentur Confessores interrogare homines rudes & indoctos, qui quantumcumque diligentiam præmittant, nunquam possunt per se integrè confiteri, explicando circumstantias, species, & numerum peccatorum; unde si non juventur, etiam excusabuntur, quàmvis multa omittant: atque adeò formalitèr confitebuntur integrè: ergo si hoc satis est, ut Confessor excusetur ab

ab obligatione interrogandi, numquam ferè ad hoc tenebitur. Consequens est contra praxim Ecclesiæ, & contra intentionem c. Omnis utriusque sexus, & contra rationem iudicii, & curationis seu obligationis Iudicis & medici. Ita Suarius.

Ratio verò fundamentalis est (prosequitur idem Auctor) quia Confessor non solum tenetur ex officio cavere peccatum pœnitentis in mutilatione Confessionis, sed etiam per se tenetur curare ut iudicium ipsum integrè fiat: tum quia formaliter, ac per se hoc pertinet ad officium Iudicis, cuius personam ibi Confessor gerit: debet enim Iudex causam perfectè examinare, antequam sententiam ferat, & consequenter tenetur etiam inquirere quantum necesse est, juxta naturam iudicii, ut causa sufficienter in illo foro explicetur; tum etiam, quia non solius peccatoris, sed etiam Dei, suo modo; res agitur in tali iudicio; & ideo tenetur Iudex etiam partes Dei agere, & omnem Dei offensionem ad tale iudicium asserre, priusquam reus absolvatur.

Unde quod Soto distinct. 18. q. 2. a. 4. verè. fin. dixit; officium per se Confessoris non esse interrogare pœnitentem, sed ipsum audire, sano modo intelligendum est: est enim id verum per se; id est, nullo supposito defectu vel impotentia ex parte pœnitentis sibi relicti; quia ipse debet sua sponte omnia dicere & prævenire; ut sic dicam; interrogaciones Confessoris. Tamen, supposita imperfectione pœnitentis, ad officium Confessoris per se spectat iurare illum, & consequenter etiam interrogare, si necesse sit, ut Confessio integrè fiat. Hactenus præfatus Auctor. Quem sequitur Lugo Disp. 22. n. 18. & Alii Recentiores.

Valquez autem q. 93. a. 3. dub. 7. n. 2. Certè, inquit; non video ex hac ratione convinci posse Medinæ sententiam; verumtamen probabilior hæc (sententia Suarii) videtur; cum facilè sit Sacerdoti instruere pœnitentem illius peccati, maxime quòd cum evidenter constet Sacerdoti, omisisse aliquod peccatum, quod manifestum erat, suspicari potuit, non exactam fecisse, aut adhibuisse diligentiam in examine.

Addit n. 3. Cum videt moraliter sufficientem adhibuisse diligentiam pœnitentem, quòd conjici poterit ex statu personæ, ex tempore post ultimam Confessionem, ex modo confitendi, non esse necessarium interrogare, etiam si probabiliter credat Confessarius, forsan novum aliquod peccatum investigatum in pœnitentia; quia pœnitentis est confiteri, & ad hoc, examen adhibere debitum; Confessarii verò non est examinare pœnitentem absolute, nisi propter defectum illius pœnitentis, quem ipse, si absolvere velit, supplere tenetur.

Deinde notat n. 4. hoc esse intelligendum, quando pœnitens bene novit, quæ necessaria sunt ad substantiam Confessionis; si verò, inquit, aliquis aut rusticus, aut aliàs ignorans omittat in Confessione, quæ necessaria sunt, ut circumstantiam aliquam specificam vel numerum, tenetur advertere Confessarius, & supplere hunc defectum; quia quàmvis ignorantia excuset pœnitentem, ne peccet; tamen non excusat ita, ut illa sit sufficiens materia Sacramenti, & ita incumbit Sacerdoti examinare; quòd pœnitens indistinctè confitetur.

Sed contra hoc ultimum insurgit Lugo supra, dicens: Hic etiam diligenter se examinavit; quòd autem peccata taceatur propter oblivionem, vel propter ignorantiam, parùm refert; cum in iure oblivio & ignorantia inculpabiles semper æquiparentur, & cum illa ignorantia potuit stare diligens examen juxta capacitatem suam.

Eandem rationem Valquez, impugnat Dicastillo Disp. 10. n. 495. Fallum, inquit, est, tunc illam non esse materiam sufficientem Sacramenti. Nam si Confessor dissimularet omnino, quantumvis peccaret; non esset irritum Sacramentum, eo ipso, quòd ex parte pœnitentis non esset peccatum in ea omissione explanationis; dummodo, in dolore non esset defectus; esset enim tunc Confessio formaliter integra, ut patet. Quapropter obligatio Sacerdotis ex officio Iudicis, quòd exercet, & Medici deducenda est.

Itaque quando Sacerdos advertit, & quasi evidenter ei constat, pœnitentem non satis causam aut morbum declarasse, si aliud non obstat; id est, si commodè possit, tenetur tamquam Iudex causam, & tamquam Medicus morbum investigare; argum. cap. Omnis utriusque sexus 12. de Pœnit. & Remiss. ibi: Sacerdos autem sit discretus & cautus, ut more periti Medici superfundat vinum & oleum vulneribus sauciati, diligenter inquirens & peccatoris circumstantias & peccati: quibus (aliàs, ex quibus, seu, per quas) prudenter intelligat, quale debeat ei præbere consilium, & cuiusmodi remedium adhibere diversis experimentis utendo ad salvandum (aliàs, sanandum) ægrotum. Ergo potest, imò, debet interrogare pœnitentem de circumstantiis peccatorum.

Fateor, inquit; sed ubi dicitur, quòd possit & debeat interrogare de peccatis, quorum pœnitens nullam fecit omnino mentionem?

Respondet; ubi comparat Sacerdotem perito Medico, qui interrogat non tantum circumstantias morbi, quem ægrotus explicavit; sed etiam inquit alios morbos, quorum ægrotus non meminit, quando videt ægrotum ex ignorantia eos non aperire. Et verò sicut illa interrogatio Medici non debet esse molesta infirmo, quia ordinatur ad ejus sanationem,

Y y 2

40. Contra Valquezium arguit Lugo

& Dicastillo.

41. Sacerdos tamquam Iudex causam, & tamquam Medicus morbum investigare. cap. 12. de Pœnit. & Remiss.

42. Objectio solvitur.

38. Probatur opposita sententia, ex eodem Auctore.

39. Probatur ad idem Soto.

Lugo

39. Valquez probabiliter iudicat sententiam Suarii.

Interrogatio Confessarii non debet esse molesta penitenti.

Prudens iudicium requirit plenam informationem.

43. Obiectio.

44. Solvitur.

Attiaga.

Quid faciendum cum rusticis & planè rudibus.

quæ aliàs fortè impediretur, pari utique ratione illa interrogatio Confessarii non debet esse molesta penitenti, immo grata magis, quàm si taceret; quia si postea recordetur illius peccati, cuius jam inculpabiliter obliviscitur, tenetur illud confiteri; quod indubiè magis molestum ei erit, quàm si nunc simul cum aliis confiteatur, præsertim Sacerdoti, qui aliunde habet notitiam illius peccati.

Nec solum medicus est Sacerdos, sed etiam Iudex; iudicium autem prudens semper videtur requirere plenam informationem & examen testium, circa ea; quæ pertinent ad sententiam proferendam.

Prorsus, reponis; sed de iis tantum, quæ quis tenetur testari secundum dispositionem juris; jam autem penitens solum tenetur dicere ea, quæ post diligens examen memoriæ occurrunt; nullibi porro Concil. Trident. illud examen committit Confessario; quando penitens hoc ab illo non requirit, & ipse per se capax est.

Nec obstat; quòd de factò ordinariè penitentes interrogentur à Confessariis, hoc enim solum verum est in hominibus rudibus, vel quando Confessarius ex dictis colligit, penitentem aliquod peccatum tacere ex verecundia, vel ignorantia, aut ruditate.

Respondeo; sicut Concilium non committit ipsi examen; quando penitens per se capax est, ita nec nos committimus, nisi manifestè constet aliquod peccatum præmittere.

Pro quo nota ex Attiaga Disp. 43. n. 18. non posse in hoc puncto regulam universalem tradi; nam si Confessio est hebdomadaria aut brevis temporis, non videtur id necessarium; supponitur enim tunc penitens curam maiorem habere suæ conscientia, & facile recordari, quæ intra illud breve tempus admisit: si verò sit temporis longioris, tunc attendenda est qualitas personæ; docti enim & prudentes supponunt se meliùs examinasse, ideoque non erit necessarium eos ulterius interrogare: si verò sint rudiores, quia hi & minus solent esse attentis, & examen non ita sciunt facere, possunt uno verbo circa finem interrogari, an fortasse putent aliquid se oblitos, an velint ut brevissimè examinentur in his materiis, in quibus nihil dixerunt; tunc autem prudenter valde sunt interrogandi, & non nisi de his peccatis; quæ possunt in tales personas cadere; ac denique ita, ut eis non causetur pudor & horror circa Confessionem, nec excitetur species de peccatis, de quibus fortè nihil cogitaverant.

In rusticis denique & planè rudibus, estò se non examinaverint priùs, non debent propterea remitti ad examen, quia illi adhuc, quando homo ipsis in memoriam revocat ipsam materiam, & quærit, an hoc illove

modo peccaverint, vix se possunt recollere, quid ergo per se illi facient? Certe inter numeros, quos audivi, rarissimos potui invenire, qui etiam postquam dixerunt se jam examinasse & præparasse, potuerint unum vel alterum peccatum dicere, & non fuerit tunc semper necessarium breviter discurrere per præcepta eos examinare; & verò etiam læpè egi Deo gratias, dum post repetitas interrogaciones tales, unam aliquam materiam Absolutionis deprehendi. Hac ille.

Si ergo à me quæritur, qualem diligentiam debeat adhibere Confessarius in examinando penitentem? Respondeo paucis; non maiorem, quam ipse penitens in se examinando, immo non tam magnam; cum penitens magis debeat procurare integritatem Sacramenti, quàm Confessarius; hic enim solum in debetum illius. Penitens porro non tenetur ad exactissimum examen suorum peccatorum, ut alibi adhuc diximus, sed ad humanum, hoc est, tale, quo Sacramentum istud non reddatur nimis grave & onerosum.

Non ergo rectè sequitur; per talem interrogationem magis potero scire numerum vel speciem; ergo adhibenda est; sicuti hæc Consequentiæ non valet. Si penitens adhuc una hora à examinatore seipsum; invenit nova aliqua peccata; ergo tenetur se adhuc unà hora examinare. Prudentia itaque necessaria est à hoc negotio, ne vel nimis multa, vel nimis pauca interrogentur à Confessario. Veluti alio loco diximus, eandem prudentiam necessariam esse in penitente, ne se in conscientia examine nimium vexet, vel se nimis leviter expediat.

Ex his deducitur; pauciores & crassiores interrogaciones debere fieri homini inculto & barbaro, recenter ad fidem converso, quàm alicui, qui semper catholicè vixit; levius examinandum rusticum, qui non solet habere nisi communia peccata, quàm hominem civilem, qui sæpe habet subtiliores & magis intricatos casus; minus exactè interrogandum esse ægrotum, qui pro debilitate capitis non potest ad subtiliora attendere, quàm hominem sanum & robustum; denique qui plura habet peccata, si exactissimè circa singula particulari deberet examinari, esset opus molestissimum & quasi moraliter impossibile, scilicet qui pauciora habet peccata; & sic discitur de cæteris qualitatibus penitentium, & prout prudentia dictaverit, magis vel minus esse examina, ubi examen necessarium est, præsertim superiùs dicta; & maxime serva temperantiam in rebus turpibus & obscenis, ut omnes Doctores monent; tum ne fortè ex ejusmodi interrogacionibus penitens mala discat, quæ bene ignorabat; tum etiam, ne refricari memoriam periculum generet novum, aut ipsius Confessarius, descendendo nimis ad particularia,

cularia, sibi scandalum præparet & ruinam.

Apposîtê Rit. Rom. Tit. de Sacram. Pœnit. §. Ordo ministrandi Sacramentum Pœnitentiæ: Si Pœnitens, inquit, numerum & species, & circumstantias peccatorum, explicatu necessarias, non expresserit, eum Sacerdos prudenter interroget. Sed caveat, ne curiosus aut inutilibus interrogatoriis quemquam detineat; præsertim iuniores utriusque sexus vel alios, de eo quod ignorat imprudenter interrogans, ne scandalum patiantur; indeq. peccare discant.

stultia illa quorundam verecundiâ, quâ præpediti suadente diabolo, peccata confiteri non audent.

Quantum ad interrogationes, quas Aliqui putant præmittendas Confessione; v. g. an fecerit diligens examen ab ultima Confessione; an impleverit pœnitentiâ sibi impositam; an afferat dolorem & propositum requisitum; an debeat restitutionem pecuniâ, honoris vel famæ; an habeat casus reservados; an excommunicationem aliquam, & qualem; has, inquam, & similes interrogationes, Alii communiter rejiciunt; non quasi per eas pœnitens obligaretur ad peccata sua dicenda extra Confessionem, quoniam certum est, illa omnia cadere sub sigillo, ut patet ex dictis præced. Sect. sed quia ut plurimum inutiles; quoniam ex ipsa Confessione cognosci illa possunt; & aliunde sæpè erit utile Confessionem audire, licet postea non sequatur Absolutio defectu doloris aut propositi: quippe ipsâ Confessione sæpè emollitur cor pœnitentis, & concipit dolorem ac propositum, quo carebat, præsertim superatâ jam illâ difficultate & labore Confessionis; argum. cap. Quod quidam. de Pœnit. & Remiss. ibi: Consultationi tuæ saltem respondemus, quòd eorum Confessionem recipere debes, & eis de criminibus consilium exhibere; quâ licet non sit vera huiusmodi pœnitentiâ, admittenda est tamen eorum Confessio, & crebris & salubribus monitis pœnitentiâ inducenda.

Igitur peractâ Confessione, si dubitatur de dolore aut proposito, interroget Confessarius pœnitentem, an ex animo detestetur peccatum, & proponat de cætero non peccare, per consequens, an sit paratus restituere rem alienam, ubi & quando commodè potuerit, & similiter vitare occasiones peccatorum; si affirmet, tenetur Confessarius ei credere.

In quo observant DD. non debere Confessorem proponere pœnitenti omnes difficultates, quæ in vitandis peccatis occurrere possunt; quia constituet illum in manifesto periculo, non solum non habendi propositum efficacè in futurum; sed etiam denovo peccandi. Satis ergo est, ut propositè in generali scditate peccati, Dei bonitate, & periculo damnationis &c. pœnitens concipiat generale propositum, nunquam iterum peccandi mortaliter; neque oportet, ut Confessor sibi persuadeat & iudicet etiam probabiliter ita esse futurum; sed satis est, ut existimet pœnitentem nunc habere tale propositum, quàmvis post brevè tempus illud sit mutaturus. Ita (inquit Suarez supra Sect. 2. n. 2.) docent omnes Auctores.

Et ratio est clara ex iis, quæ dicta sunt supra in materia de Contritione, ad quam remitto Lectorem. Solum addo quod lego in Rit. Rom. loco supra allegato: Demum, auditâ Confessione perpendens peccatorum, quæ ille admisit, magnitudinem ac multitudinem, pro eorum

Y y 3 gravitate,

49. An aliqui interrogationes hujusmodi præmittendæ de Confessione.

Quid inter rogandum peractâ Confessione.

50. Non debet Confessor proponere omnes difficultates quæ in vitandis peccatis occurrere possunt.

Abhinc dem a curio et inutilibus interrogatoriis ex Rit. Rom.

47. Quando interrogari debet pœnitens an ad singula peccata, an vero in fine Confessionis.

Idem sentit Lugo Disp. 22. n. 15. quem sequitur Arriaga supra n. 9. dicens se illâ praxi semper usum fuisse, & bene sibi successisse.

48. Habet etiam eâ doctrina, non differendi mentionem, locum in obligatione restituendi, si occurrat: nam Confessarius, maxime dum accusatus est multus, non potest ita sibi esse præsens & memor omnium præcedentium, ut recorder se in illo notasse eam obligationem; facilius ergo potest monere statim, dum illud peccatum audit. In quo tamen nolumus nimis universalem & quasi intallibilem in ullam partem regulam assignare; quia prudentia sæpè dicere potest, non esse periculum oblivionis, & opportunitatem fore in fine occasionem. Debet ergo tunc prudentiâ Confessarii res tota committi. Hæc ille.

Quomodo intelligendum Rit. Rom.

Nec aliud puto voluit Rit. Rom. supra ubi sic ait: Tùm pœnitens Confessionem generalem latinâ vel vulgari lingua dicat: scilicet, Confiteor &c. vel saltem utatur his verbis: Confiteor Deo omnipotenti: & tibi Pater, Peccata sua exinde contriteatur, adjuvante, quotiescumque opus fuerit, Sacerdote: qui consentiens non respondeat nisi finita, ut dicitur, Confessione, neque interpellabit, nisi opus fuerit aliquid melius intelligere. Præsertim fiduciam ei præbeat, & humaniter suggerat, ut omnia peccata sua tunc & integrè confiteatur, remota

gravitate, ac penitentis conditione, opportunitas correptiones ac admonitiones, prout opus esse viderit, paternâ charitate adhibebit, & ad dolorem & Contritionem efficacibus verbis adducere conabitur, atque ad vitam emendam ac meliùs institutionem inducet, remediaq; peccatorum traderet.

§ 1.
Objectio.

Sed dicit aliquis; aliquando fit penitentem priùs confiteri omnia peccata sua, & postea non posse absolvi, ratione alicujus casus reservati: ergo meliùs est, ut priùs interrogetur de casibus reservatis.

Solvitur ex
Suario.

Respondet Suarez supra Sect. 3. n. 2. hæc cura magis ad penitentem spectat, quam ad Confessorem; ipse enim scire debet, an casum aliquem reservatum afferat, ideoque si illum habeat, interroget Confessorem, quam jurisdictionem habeat in casus reservatos: nam si ille non interrogat, Confessor potest præsumere necessariam non esse. Quod si fortasse penitens ignoret, qui sint casus reservati, sive Confessor dicat se habere potestatem in illos; sive neget, nihil proderit penitenti; imò licet ipsum interroget, an casum aliquem reservatum afferat, non poterit respondere; donec ex discursu Confessionis Sacerdos id possit discernere. Inconveniens ergo illud accidentarium est; quod ex aliis etiam causis oriri potest ob indiscretionem vel ignorantiam penitentis, quam non potest semper Confessor prævenire. Hæc ille.

§ 2.
Replica.

Sed contra facit; quod penitens, audiens eum non habere potestatem in reservata, poterit accedere alium, qui eam habeat, ne forte si habeat casus reservatos, quos ignorat, iteratò debeat eos alteri confiteri.

Praxis con-
trariatur
Rit. Rom.

Interim praxis est in contrarium, etiam quoad illas interrogaciones, quas præscribit Rit. Rom. supra hisce verbis: Penitens si opus fuerit, admonetur, ut quâ decet humilitate mentis & habiùs accedat, flexis genibus signo crucis se muniat. Mox Confessarius inquirat de illius statu (nisi aliter notus fuerit) & quampridem sit confessus, & an impostam penitentiam adimpleverit, num ritè atque integrè alias confessus fuerit, num conscientiam suam sic debet, priùs diligenter discussisset.

An debeat
interrogari
tempus elap-
sum ab ul-
tima Con-
fessione.
Lugo.

Illud, inquit Lugo supra n. 14. judico utilissimum, quod penitens ignotus, communiter interrogetur initio de tempore, elapso ab ultima Confessione: nam id multum juvat ad numerum peccatorum postea meliùs percipiendum.

§ 3.
An si pen-
nitens in-
terrogatus,
neget se
peccatum
commisisse
debeat ab-
solvî.

Respondeo; satis tempestivè hoc interrogabitur, quando erit necessarium ad numerum percipiendum. Meliùs ergo totum relinquitur discretioni & prudentiæ Confessarii, omnibus considerandis maturè consideratis.

Restat una difficultas: quid si penitens interrogatus, neget se peccatum commisisse, numquid absolvendus? Respondet secunda pars Conclusionis: Nisi evidenter constet de contrario, debet absolvi.

Ratio est; quia tunc Confessio est formaliter integra, cur ergo non debeat absolvi? Maximè cum in hoc Sacramento credatur reo pro se, & contra se loquenti. Sin autem manifestè constet, ipsum mentiri formaliter contra integritatem Confessionis; constat etiam manifestè; nec debere, nec posse absolvi, quia Confessio non est formaliter integra, adeoque non est legitimè dispositus. Et ideo quandocumque Sacerdos probabiliter cognoscit, penitentem culpabiliter omittere aliquod peccatum, debet eum desuper interrogare; quia, ut antè dictum est, debet probabiliter saltem judicare, ipsum esse legitimè dispositum, ad suscipiendum Sacramentum, & effectum Sacramenti, alioquin peccat contra reverentiam in Sacramenti.

Cæterum, ut constet manifestè Confessio ipsam formaliter mentiri, negando delictum à se commissum, non sufficit quod manifestè constet ipsum peccasse; sed insuper constare debet, ipsum alteri istud peccatum non fuisse confessum: nec hoc sufficit, sed præterea requiritur, ut sciat eum non habere justam causam, hic & nunc reticendi illud peccatum. Quippe si vel antè confessus fuit, vel nunc habet justam causam non confitendi, liquet profectò, quod non mentiatur formaliter, neque materialiter; cur ergo non debeat absolvi?

Interim putat Arriaga supra n. 12. via potè intercedere causam justam: etenim cause justæ reticendi aliquod peccatum in Confessione nullæ aliæ penitus intervenire possunt, quàm quod timeatur aliquod grave malum, si Confessarius illud peccatum relict. At totum hoc periculum jam ibi non habet locum, cum proponatur jam Confessarius aliunde illud peccatum scire, & quidem notitiâ, quâ potest sine sigilli Confessionis violatione: si ergo Confessarius illi tunc dicat, se jam certè scire illud peccatum, est planè inexplicabile, quales possint tunc esse justæ cause, ob quas non teneatur penitens dicere in Confessione peccatum illud.

Respondeo; justa causa erit, si sciat quod Confessarius postmodum suum peccatum revelabit tamquam dictum in Confessione, ut addat majorem certitudinem. Iusta causa esse poterit, si sciat quod Confessarius, audita Confessione illius peccati, sollicitabit ipsum ad turpia, quod non audeat facere quamdiu negat peccatum. Sed hæc rara sunt.

Sæpiùs autem contingit, ut penitens neget aliquod peccatum, quod tamen reverè fecit, & quod fecisse Confessarius novit ex Confessione complicitis; v. g. sponsus & sponsa confitentur eidem, sponsus fatetur se inhonestè sponsam attraxisse, immo carnaliter cognovisse; ipsa autem nihil simile confiteatur. Quid faciet Confessarius? Examinabit eam desuper. Est periculum violationis sigilli. Absolvat.

Est periculum, imo ponamus, certitudo moralis invalidæ Absolutionis.

Respondeo; consultum est in hoc & similibus casibus, qui non raro accidunt, Confessarium regulariter statuere apud se, interrogare utrumque de simili materia, independenter à Confessione alterius, & tunc illa interrogatio fieri potest absque periculo violationis sigilli, ut patet; quamvis adhuc res perplexa: eò quòd facile suspicabitur, id procedere ex Confessione sponsi; proinde suspicabitur fractionem sigilli cum avertione à Confessione, eisdè à parte rei non sit fractio sigilli.

Sed cum sit falsa suspicio, parùm curanda, quando per talem interrogationem speratur Confessio peccati elicienda. Alioquin etiam, dum extra Confessionem sciret peccatum verè commissum, non posset interrogare. Verumtamen cautissimè procedendum, ut nihil minus cogitet penitens, quàm quòd interrogatio illa proveniat ex alterius Confessione.

Sed quid si neget peccatum? Respondeo; absolvi debet, si aliunde non constet, quàm ex Confessione sponsi; cum non magis huic, quàm illi debeat Confessarius adhibere fidem. Atque ut major fides deberetur affirmanti, maximè si alioquin sit bonæ vitæ, quàm neganti, quod sæpius natum est contingere ob pudorem; at tamen cum aliunde fieri possit, ut sponsa alteri fuerit peccatum istud confessa, aut alias habeat iustas causas; negandi se illud admisisse; tutius erit dare Absolutionem, quàm negare: immo dari debet, saltem quando negatio foret revelatio sigilli, id est, quando penitens suspicaretur, quod à parte rei est; scilicet, illam negationem procedere ex sola Confessione sponsi.

Sequitur alia quæstio non minus intricata; & magis molesta: quid faciendum Confessario, qui ex Confessione alterius vel utriusque conjugum colligit, imò evidenter cognoscit, matrimonium eorum esse invalidum; quod ipsi tamen putant validum. Sive generaliter, quando & quomodo Confessarius teneatur ignorantiam penitentis tollere. Opus profectò maximà indiget prudentiâ, ut ex his, quæ jam edissero, luculentius apparebit.

CONCLUSIO IV.

Ignorantiam vincibilem semper, invincibilem tunc teneatur Confessarius auferre, quando ex scientia non sequitur majus incommodum.

DE prima parte non est relictus dubitandi locus, sic intelligendo eam, ut Confessa-

rius non possit absolvi penitentem, quem novit peccare mortaliter ex ignorantia culpabili, v. g. fornicari, nisi tollat illam ignorantiam; & sublatâ ignorantia penitens doleat de peccato commisso, & proponat seriam emendationem. Res per se clara est; nam talis quamdiu manet in tali ignorantia, est indispositus, defectu debiti doloris, ad accipiendum saltem effectum Absolutionis; ergo Confessarius vel debet tollere illam ignorantiam, vel non potest eum absolvi, nisi ad summum exterius, quando aliunde adesset causa sufficiens simulandi Sacramentum, quod rarissime, si unquam, accidit; adeoque illius casus metaphylici non debet haberi ratio in communi doctrina, seu in generalibus Conclusionibus.

Nec obstat; quòd sublatâ ignorantia vincibili, fortè gravius peccabit; quia, equidem nunc gravius peccat, ut supponitur; & aliunde illud augmentum, quod accedet ex perfecta cognitione malitiæ, non est tantum, ut possit esse causa sufficiens ministrandi Sacramentum indisposito; aut simulandi Sacramentum; non sunt autem faciendâ malâ, ut eveniant bona. Vel ergo, sicut dixi, est omittenda Absolutio, vel tollenda illa ignorantia, quæ est communis DD. sententia.

Quid ergo, inquis, agendum Confessario, si advertat penitentem ignorare Christianæ fidei rudimenta?

Respondetur; sufficit, ad hoc, ut in presenti eum absolvat, quòd paucis ei proponat credenda necessitate mediæ, v. g. Deum unum & trinum; Christum fuisse Deum & hominem, pro nobis mortuum &c. quorum fidem, proponente ea Confessario, penitens eliciat, cum dolore de negligentia, & proposito postmodum diligentius addiscendi necessaria scitu; etiam tantum necessitate præcepti. Quàmvis si tempus suppetat, rectè facturus sit Confessarius, eum breviter in potissimis instruendo.

Potest quoque Confessarius supponere quoad bene morigeratos, vel confiteri solitos, eis non deesse scientiam necessariorum scitu, similiter dolorem & propositum requisitum. Si tamen ex aliquo signo adverteret defectum, etiam inculpabilem, absque dubio teneatur eum tollere, cum impediatur valorem Sacramenti, vel non absolvi.

Appositè Rit. Rom. supra: Si, inquit, Confessarius pro personarum qualitate cognoverit penitentem ignorare Christianæ fidei rudimenta; si tempus suppetat, eum breviter instruat de articulis fidei, ac aliis ad salutem cognitu necessariis, & ignorantiam eius corripiat; illumq; admoneat, ut ea postmodum diligentius addiscat.

Quantum ad ignorantiam invincibilem, quæ non impedit effectum Sacramenti; v. g. conjuges ignorant invincibiliter invaliditatem sui matri-

rius non potest absolvi penitentem, qui peccat mortaliter ex ignorantia culpabili, ei permancente.

Occurrit objectioni.

58. Quid si penitens ignoret rudimenta fidei Christianæ?

Rit. Romanum.

59.

76. Quid si n. Confessarius peccatum negat?

Quomodo Confessor deest tollere ignorantiam penitentis.

77. Confessio.

matrimonii, & ideo petendo & reddendo debitum, non peccant formaliter, estò materialiter fornicentur; & per consequens validè, immò & licitè, stante illà ignorantia, suscipiunt Sacramentum Pœnitentiæ, etsi habeant propositum de cætero petendi & reddendi debitum; & per consequens materialiter fornicandi; quod, inquam, attinet ad hunc casum, & similes in aliis materiis, qui non rarò possunt accidere, maxima difficultas est, & magna perplexitas solet esse Confessariorum, nescientium quid agere debeant cum hujusmodi pœnitentibus, an tacere & absolvere, an verò ignorantiam tollere.

Ignorantia
quæ in uno
vincibilis
est, in alio
potest esse
invincibilis.

Conclusio nostra est communis & certâ, sed indiget aliquâ explicatione. In primis observandum est, ignorantiam, quæ in uno vincibilis est, in alio posse esse invincibilem, quod pendere debet Confessarius ex qualitate personæ, & aliis circumstantiis: quippe unus plura tenetur scire, quàm alius, v. g. plura Episcopus, quàm Parochus, plura Parochus, quàm simplex Sacerdos, & sic de cæteris. Deinde uni numquam incidit aliqua cogitatio de invaliditate v. g. sui matrimonii, alius continuè dubitavit. Potest etiam contingere, ut quis aliquando fuerit in mala fide, nunc autem in bona fide sit; quia consuluit aliquos, qui conscientiam sedarunt, cum docti existimarentur.

60.
Una ignorantia
potest esse
juris, altera
facti.

Similiter contingere potest, ut pœnitens optime noverit se peccasse, contrahendo clam matrimonium, vel quia peccaverat cum consanguinea præsentis uxoris; interim invincibiliter ignoret nullitatem præsentis matrimonii, quia numquam vel levis incidit ei suspicio, illud peccatum fore impedimentum dirimens, quæ est ignorantia juris. Si autem optime sciat impedimentum, nesciat autem invincibiliter, se peccasse cum consanguinea præsentis uxoris, erit ignorantia invincibilis facti.

Una juris
humani,
altera juris
divini vel
naturalis.

Denique alia potest esse ignorantia juris humani, alia juris divini, vel naturalis. Ignorantiam juris humani jam specificavimus; juris divini, si quis putat, se posse contrahere cum secunda, vivente primâ uxore; juris naturæ, si pater existimat se posse contrahere cum filia. Porro ignorantia juris, in foro externo communiter censetur vincibilis; facti autem invincibilis: quàmvis à parte rei utraque possit esse invincibilis & vincibilis, ut patet ex alibi dictis. His suppositis, incipio à certioribus.

61.
Confessarius
tenetur
tollere conscientiam
erroneam,
quâ aliquid
putatur
mortale.

Si pœnitens ex conscientia erronea credat aliquid esse lethale peccatum, quod à parte rei vel nullum est, vel solum veniale, nemo dubitat, quin Confessarius teneatur illum errorem tollere. Siquidem pœnitens ad Confessarium accedit tamquam ad Doctorem & Vicarium Dei, ut ab ipso instruat; quia vel est

proprius Pastor, vel gerit vices proprii Pastoris in eo munere: ergo infideliter agit, nisi instruat tollendo illam ignorantiam, ratione cuius multa peccata lethalia admittit, quæ verè talia non sunt.

Sed quid, si pœnitens, ex conscientia erronea invincibili juris vel facti, putet malum bonum, sicut dictum est, putat matrimonium validum, quod est invalidum; putat bona propria, quæ possidet, & tamen à parte rei sunt aliena; & ideo putat fornicationem bonam, similiter retentionem rei alienæ?

Respondeo: si ex scientia non timetur majus incommodum, quàm ex ignorantia, sed est probabilis spes fore, ut monito profectò sine gravi scandalo & detrimento, teneatur Confessarius pœnitentem admonere; v. g. si novit Confessarius matrimonium esse nullum, & potest facile, vel ipse, vel pœnitens dispensationem impetrare, & credit fore, ut adhibeat diligentiam ad impetrandam, nec est periculum, ut interim accedat, ad uxorem, sciam jam non esse suam. Item si novit talem non pertinere ad Petrum, & potest facile ipsi restitui, absque scandalo aut alio incommodo, credit fore, ut pœnitens restituat.

Rationem supra assignavimus; quia munus Confessarii est, pœnitentem instruere; ergo cum spes proficiendi adsit, tenetur instruere, quàmvis enim ignorantia illa nunc invincibilis sit, potest facile vincibilis fieri, & tunc natura assuefacta hujusmodi actibus, distulius ab illis poterit abstinere.

Præterea; estò hic & nunc pœnitens non peccet formaliter, peccat tamen materialiter, jam autem peccatum materiale, quando est contra jus naturale, dedecet naturam humanam; immò, secundum Aliquos (quàmvis hoc non approbem) est verè peccatum, licet si fieret absque ignorantia. Omitto periculum scandali, ne scilicet alii, qui habent scientiam aut ignorantiam vincibilem, talem imitentur, quod etiam locum habet in aliis peccatis, solum oppositis juri divino aut humano.

Denique honor Dei obligat, ut peccatum materiale contra jus divinum, quando commode fieri potest, tam in nobis, quàm in aliis vitemus; idque quia illa vitatio est necessaria ad vitam honestè instituendam. Et verò si etiam privata personæ obligantur, ad corrigenda & corrigenda hujusmodi peccata, ut melius, ad instruendum alios, auferendo ignorantiam invincibilem, quàm magis Confessarii?

Sanè Confessarii obligantur, estò privata personæ non obligentur, ut docet Franciscus Dicastillo de Virt. Theol. Disp. 6. de Correct. Frat. 9. ubi n. 13. de Confessariis ita legitur: Sicut pastor temporalis tenetur pascere oves suas materialiter, à fame, ne pereant, liberando, immò & pascuis salutaribus; ita pastor

Sect. 8. De quibusd. aliis oblig. Confess. Concl. 4. 361

Pastor spiritualis tenetur pascere spiritualiter oves suas, eas monendo & docendo, non solum ea, sine quibus salvari non possunt, & sunt necessaria necessitate medii; sed etiam quæ tenentur observare, ut consequantur salutem, & dicuntur necessaria necessitate præcepti.

Et n. 15. de privatis personis sic ait: Dicendum est 3. quod privata personæ non tenentur admonere invincibiliter ignorantem, tantum necessariam necessitate præcepti. Est communis sententia, & probatur: quia prædicta ignorantia sive sit juris, sive facti, non est miseria considerabilis ratione sui, neque similiter est occasio peccati formalis: ergo ex nullo præcepto, sive misericordiae, sive aliarum virtutum, tenentur privata personæ ad illam sublevandam. Hæc ille.

Loquitur de obligatione per se; nam obligationem per accidens admittit n. 14. Ut inquit, quando ignorantia invincibilis cedit in grave detrimentum, vel ipsius ignorantis, v. g. si incurrat in gravem notam, vel alterius, ut si graviter scandalizetur proximus, aut ejus res magni momenti retineatur.

Hoc verè dixit hic Auctor: sed quod per se loquendo non obligetur; nescio quo fundamento dicat esse communem sententiam; cum nullum citet Auctorem, nec ego in aliis Auctoribus illam sententiam invenire possim.

Respondeo autem ad primam rationem; ignorantiam illam esse miseriam considerabilem, etiam ratione sui, si non moralem, saltem physicam; cujus oppositum quilibet prudens merito appetit, cum abique eo non possit vitam honestè transigere, ut dictum est.

Ad secundam rationem patet ex dictis, illam ignorantiam posse esse occasionem peccati formalis. Cur ergo virtus misericordiae non obliget ad illam auferendam? Eo semper salvo, ut speretur fructus, qui incommodis fortè futuris prævaleat; & quod sermo sit de ignorantia juris naturæ vel divini.

Illud facilis admiserim; non teneri quemlibet privatum corrigere seu instruere eum, qui peccat contra jus humanum ex ignorantia facti; v. g. aliquis ignorans esse diem jejunii comedit carnes sine alicujus scandalo. Quippe leges humanæ non videntur obligare eum tanto rigore, ut omnes teneantur admonere fratrem de ignorantia facti; nam materialis illa violatio juris humani est parvi momenti, cum non dedecet naturam humanam; nec sit necessaria ad vitam honestè instituendam.

Dixi: sine alicujus scandalo, etenim si factum illud sit causa, cur alius, sciens diem jejunii, comedat carnes, aut si redundet in irreverentiam Dei & Religionis Christianæ, v. g. si presentibus aliis comedat carnes feriâ 6. vel in die Festo faciat opus servile, aut Sacrum facturus, vadit sine casula &c. haud dubito, quin

sit obligatio monendi seu instruendi, Ita docet Bannez 2. 2. q. 33. a. 2. conclus. ult.

Si dixeris: cum video proximum ex ignorantia vel oblivione aliquid operari, vel omittere contra legem humanam, nescio an id faciat; vel omitat ex ignorantia vel oblivione inculpabili: ergo tenebor illum admonere ad vitandum periculum peccati mortalis.

Respondet Bannez Neg. Conseq. Et ratio, inquit, est; quia ignorantia vel oblivio proximi jam tunc est culpabilis, vel inculpabilis; si quidem fuerit inculpabilis, non peccabit: si autem fuerit culpabilis; non peccabit amplius; sive faciat, sive non faciat; quia jam erat paratus facere ex ignorantia; ac propterea admonitio mea non excusat illum à peccato.

Si replices; saltem proderit mea admonitio, ut postea confiteatur suam negligentiam. Respondet præfatus Auctor; quod ista est nimis scrupulosa consideratio; quoniam ille confitebitur de aliis peccatis, quæ memoratur, & in illa Confessione intelliguntur etiam peccata ignorata vel oblivioni tradita. Hæc ille.

Sed contra; in illa Confessione non intelliguntur peccata culpabiliter ignorata, ut hic supponitur illud peccatum ignorari. Secundò; saltem evitabitur peccatum externum, quod secundum Aliquos superaddit formalem malitiam actui interno.

Quidquid ergo sit de stricta obligatione, bene ait Bannez ibi: Nihilominus, prædictis non obstantibus, videtur mihi consilium esse, admonere fratrem de hujusmodi ignorantia facti, si certus sum, quod ille admonitus, facile adimplebit legem. Nam si timeo, quod vix aut ægrè legem servabit, prudenter faciam non admonendo; quia fortè plus peccabit adimplendo legem cum pigritia & quadam acedia, quàm esset peccaturus ex oblivione. Hæc omnia indigent prudentiâ & consideratione circumstantiarum loci, temporis & personarum. Hæc ille de correctione fraternâ, & instructione ignorantium extra Sacramentum, quæ non est propria huic loco.

Equidem à fortiori colligitur, quid sit agendum in Sacramento; in quo Confessarius, sicut dictum est, obtinet locum Judicis, Medici, immo & Patris seu Pastoris, & ideo majorem habet obligationem, tamquam persona publica corripicndi & instruendi suos pœnitentes de his, quæ sunt necessaria scitu tam necessitate medii; quàm præcepti.

Notat autem Sanchez lib. 2. de Matrim. disp. 38. n. 5. casu quo Confessarius teneatur monere invincibiliter ignorantem, non teneri ante Absolutionem, sed satis esse post, nisi probabiliter credat ante Absolutionem profuturam monitionem, postea verò minimè. Quod

Bannez 67. Objectio.

Solutio ex Bannez.

68. Replica. Solutura.

Contra arguit Auctor.

69. Consultat admonitio ex Bannez.

70. An teneatur Confessarius admonere ante Absolutionem ex Sanchez.

autem ordinariè expediat differre monitionem post datam Absolutionem, ratio est; ne impediat effectus Sacramenti, imò ipsum Sacramentum, si fortè, præter spem, monitus nolit ab actione mala cessare; hoc ipso enim incipit illa voluntas esse peccaminosa, adeoque cessat dolor necessarius, tam ad valorem, quàm ad effectum Sacramenti.

71.
Quid faciendum si ex admonitione non speratur utilitas.

Cæterùm si à me quæritur, quid faciendum, quando ex admonitione seu instructione nulla speratur utilitas, sed timetur majus malum? Respondeo cum communi sententia Doctorum, penitentem non esse admonendum seu instruendum, sed relinquendum in ignorantia invincibili seu bona fide, in qua hæctenus fuit, & quæ ipsum excusat à peccato formali, sive sit ignorantia juris naturalis, sive divini, sive humani, juris aut facti, cum damno, vel sine damno tertii: v. g. si Confessarius instruat conjuges de invaliditate matrimonii, sive ob impedimentum juris naturalis, sive divini, vel humani; providet, non ideo separandos, nisi cum magno scandalo & maxima difficultate, nec videt spem obtinendæ dispensationis, quia vel absolute impedimentum est indispenabile, vel rarissime dispensatur, aut certè non ita breviter, propter distantiam Pontificis, poterit dispensatio obtineri; interea manente continuo periculo incontinentiæ; quis non videat, tali casu meliùs esse tacere, quàm aliquid dicere? Nam tacendo impediuntur multa peccata formalia, quæ admonitionem, licèt per accidens, propter malitiam penitentium, consequuntur.

Quæ ergo utilitas in illa admonitione? Nulla prorsùs. Sed potiùs magna utilitas in silentio; nam Confessio est formaliter integra, adeoque Absolutio valida; proinde obtinetur remissio peccatorum & per consequens salus æterna, si contingat penitentem ita mori. Meliùs ergo Pastor in illis circumstantiis pascit oves suas silendo, quàm loquendo, & ideo magis tenetur silere, quàm loqui, nisi aliquid aliud obster, de quo latius infra.

72.
Non obligat correctio fraterna, quando non speratur emendatio.

Hæc doctrina confirmari potest ex alia doctrina simili, quæ communis est in materia de correctione fraterna, putà, hanc non obligare, quando probabilis non speratur emendatio, sed magis deterioratio. Et ratio est; quia in illis circumstantiis correctio ad minus esset actus otiosus, ut proinde finis intrinsecus legis non solum negativè, sed etiam contrariè cesseret; quia non solum non obtinetur emendatio, quæ est finis intrinsecus correctionis fraternæ, sed etiam sequitur ejus oppositum, ut supponitur, id est, majora peccata: quis ergo dubitet, legem tali casu cessare?

Similis foret corripiens tali casu medico, qui dat ægro invito amaram medicinam, quam scit nullo modo ei profuturam, sed magis nocituram. Sola differentia est, quòd majus no-

cumentum hic sequatur naturaliter, ibi autem majora peccata ex libera & mala voluntate ejus, qui corripitur seu corrigitur, quæ differentia parva est, quando non adest alia iusta causa illa peccata permittendi.

Unde (inquit Franciscus del Castillo supra q. 4. n. 6.) August. citatus cap. si quis de Penit. dist. 7. ait: *Si scirem non tibi prodesse, non te admonerem.*

Ita legit hic Auctor cum Sanchio supra n. 4. & Navarro in dictum cap. Sed D. Augustinus lib. 50. Homil. Homil. 41. (ex qua desumptum est d. cap.) juxta editionem Parisiensem an. 1555. item Antverpiensem an. 1576. sic ait: *Si scirem tibi prodesse, non te admonerem &c.* Et eisdem verbis refertur hæc sententia D. August. d. cap. si quis. in Decreto Gratiani ultimæ editionis Parisiensis an. 1612. & Antverpiensis an. 1648. Hæc quæ esse legitimam lectionem, jamjam declaro.

Loquitur S. Doctor de Penitentia, quæ egitur ad ultimum vitæ, & dicit se necesse, an sit profutura ad salutem, & idæ, inquit, tibi de penitentiam quia nescio. Nam si scirem tibi nihil prodesse, non tibi darem. Item si scirem tibi prodesse, non te admonerem (ut faceret penitentiam ante ultimum vitæ) non te timerem.

Duò, inquit, res sunt, aut ignoscitur tibi, aut non ignoscitur. Quid horum tibi (qui penitentiam differis usque ad finem vitæ) sciamus si nescio. Ergo tene certum, dimitte incertum. Ergo ille locus August. parùm facit ad nostrum propositum.

Sed quid dicit Scriptura? Noli, inquit, arguere desinorem, ne odent te. Proverb. 9. vel. 8. Ecce effectus hujusmodi correptionis, scilicet odium correpti, loco emendationis. Ut autem bene dicit Salustius: *Frustrà mihi, & laborantibus nihil aliud, quàm odium querere, extrema demerita est.* Hinc æterna Veritas Matth. 7. v. 6. *Noli dare sanctum canibus, neque mitti margaritas vestras ante porcos, ne forte conculent eas pedibus suis, & conversi dirumpant vos.*

Differentia ergo est inter præcepta negativæ & affirmativæ, quòd illa prohibent actus malos, qui nullo bono fine possunt bene fieri; hæc autem præcipiant actus bonos, qui ex se vel circumstantiis possunt vitari, & ideo alibi quando debent omitti. Quàmvis itaque memorem quam liceat facere mala, ut eveniant bona, subinde tamen licet omittere bona, immò debent omitti, ne veniant mala.

Sed numquid sufficit spes probabilis emendationis seu utilitatis, ut teneat corrigere? Respon. si æquè probabile est correptionem obfuturam, quàm profuturam, omittatur quia ad summum peccans perseverabit in suo peccato, si autem corripias, fortè malis graviora prioribus adjunget. Sicut ergo medici

Cus imprudenter dat amaram medicinam, quando aequaliter est dubium an oberit, an vero proderit infirmo; ita etiam imprudenter videtur agere, qui corrigit proximum cum equali dubio utilitatis & maioris nocu- menti.

Eleganter D. August. lib. 1. de Civit. Dei cap. 9. Si propterea quisque obiurgandis & corripiendis male agentibus parat, quia opportunus tempus inquirat, vel eisdem ipsis metuit, ne deteriores ex hoc efficiantur, vel ad bonam vitam & piam erudiendis impediatis infirmos alios; & pre- mant atque avertant a fide, non videtur esse ca- piditatis occasio, sed consilium charitatis. Scilicet parcere corripiendis non corripiendo.

Respon. II. Si nullum est periculum ne correptus deterior fiat, quamvis emendatio sit dubia, audeat corrige. Quod Franciscus del Castillo supra n. 8. probat ex D. August. cap. Si quis autem supra allegato, ubi, inquit, ait: Ideo do tibi penitentiam, quia nescio, an tibi prodero: si enim scirem non prodesse, non te admo- nuerem. Ubi optime advertit Lorca, non dixisse: Quia certo scio profuturum, sed: Quia nescio, an prodero: ergo cum aliquali certitudine emenda, & majori probabilitate, quod non nocebit, est debita correctio.

Et probatur secundo ratione, quia maxi- mum malum est, relinquere proximum in periculo salutis: ergo quando non ita time- tur malum futurum, debemus illi subvenire. Quod totum est verum; quando proximus non est in articulo vel periculo mortis; quia si sit in illo, etiam si aequè timeatur malum futurum, non est omittenda correctio, ne proximus absolute pereat, & in peccato mor- tali moriatur. Hac ille.

Sed si Lorca ita legit August. sicut del Cas- tillo, male legit, ut patet ex supra dictis. Et D. August. ibi loquitur non tam de utilitate correptionis, quam de utilitate penitentiae, quam dicit se nescire.

Ideo adduco alium locum D. August. ex cap. 9. lib. 1. de Civit. ubi post verba, su- perius recitata, exemplum subiungit sequen- tia: Illud est culpabile, quod hi, qui dissimuliter vivunt, & a malorum factis abortent, parcent tamen peccatis alienis, que dedocere, & obiurgare deberent, dum eorum offensiones cavent, ne sibi noceant in his rebus, quibus licet boni atque inno- centes utuntur: sed cupidius quam oportebat eos, qui in hoc mundo peregrinantur, & spem superis patri- ae se gerunt.

Et infra: Et quamvis non in tantum eos me- tuant, ut ad similia perpetranda, quibuslibet eo- rum terroribus atque improbitatibus cedant: sed ipsa tamen, qua cum eis non perpetrant, no- lant plerumque corrige: sed cum fortasse possint aliquos corripiendo corrigere: ne si non potuerint sua salus ac fama in periculo exiungat perre- maneat.

Non dicit: Cum certo possim aliquos corripiendo corrigere, sed: Cum fortasse possim. Ergo se- cundum D. August. sufficit spes dubia corre- ptionis, ut teneat corrige. Exemplo me- dici corporalis, qui dubius de medicina uti- litate, tenetur eam adhibere, si certus sit non nocituram: Alioquin numquam ferè esset ob- ligatio corripiendi, cum ferè numquam sit spes certa emendationis.

At quorsum hæc omnia? Respondeo, ut a fortiori argumentemur ad propositum ca- sum, in quo ex omissione correptionis, seu potius instructionis, nullum sequitur pecca- tum formale; immò quod aliàs esset pecca- tum formale, jam solum est peccatum mate- riale. Si ergo non obliget correctio frater- na, quando ex ea timentur majora mala, quam sit peccatum formale, quod certo fu- turum est; quanto minus obligabit hæc in- structio seu ablatio ignorantiae invincibi- lis; quando ex ea timentur gravissima ma- la, estò certo certius penitens in futu- rum sit peccaturus materialiter? Noli dubi- tare.

Sicut namque correctio ad correpti utilita- tem ordinatur, & ideo spe utilitatis cessante, non obligat; ita hæc instructio ad bonum pe- nitentis tendit: ergo cessante huius boni spe, non tenebitur Confessor admonere: ratio enim mediatorum sine sumitur. Quanto magis, quando timeatur malum?

Enimvero nulli laqueum debemus injicere, argum. cap. de Viduis 22. 27. q. 1. ibi: Nos au- tem nullum talibus laqueum debemus iniicere. Ubi Gloss. verb. Laqueum, inquit: Si simpliciter vo- verunt (castitatem) permittendi sunt contrabete, ut manus malum viderent.

Sed admonere in casu proposito, nihil aliud esset, quam laqueum injicere: nam consti- tuti in bono statu & bona fide, Confesso- ris admonitione in malo & periculoso ver- sabuntur; quia deinceps, v. g. uxor, impe- dimentum conscientia, tenebitur potius mortem subire, quam reddere debitum; & for- vir non crederet impedimentum subesse, vel non poterit ipsa detegere, ne fama detrimen- tum patiatur; & inde rixæ & scandala oriantur, & Ecclesia non probato impedimento compelleret.

Quod verum esse credo inquit Sanchez sup. n. 8. non tantum, ubi iam contractum est matrimonium, sed etiam ante illud con- tractum: si enim Confessarius, vel quilibet alius videat penitentem ignorantia invinci- bili impedimenti laborantem, & probabiliter credat fore; ut monitis non acquiescat, nec fidei adhibeat; & a se conscientia matrimo- nium sit contracturus, & non nisi maxima diffi- cultate, magnoque scandalo suborto, possit a matrimonii contractu desistere, prudentissime Confessarius agat, si taceat. Hac ille.

78. Non obli- gat ablatio ignorantia invincibi- lis, quando ex ea ti- mentur gravissima mala.

Probatur, a simili.

79. c. 27. q. 1. ibi: Nos au- tem nullum talibus laqueum debemus iniicere.

Item q. 1. c. 27. q. 1. ibi: Nos au- tem nullum talibus laqueum debemus iniicere.

80. Quid si Confessarius cognoscit impedimentum matrimonii antequam sit contractum.

Et Navarr. in cap. *Si quis autem* de Pœnit. dist. 7. n. 73. sic ait: Nos vidimus dispensationes aliquot in variis materiis, quas, quorum erant illæ, sine ullo scrupulo de peritorum consilio putabant esse legitimas, quæ tamen profectò non erant; sed quia circa jus erant humanum, & nulli præjudicabant, timuimus veritatem propalare illis, ne, quos ipsorum iusta ignorantia excusabat, auctoritate nostrâ crederent, eas non valere, & nihilominus eis utentes peccarent. Ita Navarr. Ubi, inquit Sanchez supra, clarè loquitur ante contrahendum matrimonium, quando virtute dispensationis invalidæ, aliqui contrahere volebant.

81. Probatur ex e. 6 de Confessio-
nem dissimulare.
Probat autem Navarr. suam & nostram doctrinam ex Innoc. III. cap. *Quia circa* 6. de Consanguinitate. Ubi Pontifex consultus de quibusdam, qui subreptitiâ dispensatione matrimonium contraxerant, sic respondet: *Dissimulare poteris, ut remaneant in copula sic contractâ, cum ex separatione grave videas scandalum imminere.* Cui (inquit Navarr.) consequens est, etiam Confessarium posse absolvere confitentem, quem videt ignorantiam juris humani probabiliter à peccato excusari, præsertim si suspicaretur, eum veritatem monitum, illam non amplecturum.

Eodem modo intelligit hunc textum Sanchez supra n. 12. quàmvis Alii aliter expli- cent, ut videre est apud eosdem Auctores. Ut sit, ab hoc textu non pendet veritas doctrinæ, & ideo aliis explanationibus supersedeo, alibi latius referendis.

82. Et idem hic est ratio ignorantie juris humani & divini ac natu. talis.
Tantum noto, rationes hæcenus adductas, si aliquid probant, etiam probare in eisdem circumstantiis, in quibus potest Confessarius dissimulare ignorantiam probabilem juris humani, in idem posse dissimulare ignorantiam probabilem juris naturalis & divini. Hoc exemplum (inquit Arriaga supra n. 16.) quod à Sanchez assertur pro ignorantia juris humani, meo iudicio, non est nisi juris divini; nam licet, quod matrimonium non fuerit validum, oriatur ex iure humano; supposito tamen, quod illi non sint veri conjuges, ut reverè non sunt, jam illi faciunt contra jus divinum naturale, non accedendi ad non suam. Hæc ille.

Sed, meo iudicio, hoc exemplum rectè dicitur juris humani, quod enim illi non peccent, haud oritur ex ignorantia juris divini, cum probè noverint fornicationem esse illicitam; sed oritur ex ignorantia juris humani, irritantis huiusmodi matrimonium, aut certè ex ignorantia facti; quia scientes jus humanum, irritans matrimonium inter consanguineos v. g. ignorant se esse consanguineos, & per consequens ignorant se peccare contra jus divinum prohibens fornicationem. Sive ergo dicatur juris divini, sive humani, perinde est

ad propositam questionem, quæ in utroque iure eodem modo venit resolvenda.

Prout etiam indifferens est; quod illa ignorantia cedat vel non cedat in damnum tertii v. g. pœnitens bonâ fide possidet privilegium, quod Confessarius novit injustè possidere, & credit nihil profuturam admonitionem, quia est difficillimum relinquere illud; vel videt pœnitentem teneri restituere, & ignorantiam invincibili excusari, monitumque non restitutum, tenetur tacere. Ita Sanchez supra n. 10. in principio. Et in fine ait; prædicta vera esse, quando credit Confessarius fore, ut pœnitens libenter admonitionem suscipiat, at videt remedium esse difficillimum, ut si scandalum & notabilis infamia inde sequatur. Et ita, inquit, censent quidam Theologici docti.

Ex quo infert n. 11. à fortiori, quando pœnitens sub lethali culpa tenetur ad aliquid ad id difficile, ut Confessarius credat, illum tunc æquo animo minimè recepturum, & aliâ vice melius recepturum, excusaturque ignorantiam invincibili, posse tunc tacere; & in opportunum tempus differre. Immo prudenter agunt Confessarii, dum non omnia, ad que pœnitens tenetur, simul & primâ vice aperiant, ne deterritus omnino abstineat à Confessione, sed paulatim debet eum docere ea; ad que tenetur. Hæc ille.

Itaque quod ait n. 10. intelligendum est de tali infamia, ad quam pœnitens non tenetur. Alioquin pono calum: Aliquis injustè obstitit famam proximi sui; modò autem laborat ignorantiam invincibili, videt Confessarius eum ita dispositum, ut admonitus etiam contra propria infamia, sicut tenetur à parte rei, libenter restituet famam injustè ablatam, quomodo debeat eum tali casu admonere? Non est dubitandum.

Dubitat autem ab Aliquis; an etiam debeat admonere, quando scandalum sequitur ex malitia, & non tantum ex infirmitate. Et quàmvis Antonius à Corduba Sum. q. 189. p. 3. apud Sanchez supra n. 18. asserat, tamen non placet Sanchio, propter rationes superius allatas, quæ contrarium videntur probare: quia estò scandalum oriatur ex malitia, equidem ex illa admonitione non speratur aliqua utilitas pœnitentis; sed damnum, quæ ruina timetur; ergo cessat lex correptionis, quia cessat finis legis, etiam contrariè.

Nisi fortè scandalum, pœnitenti fecerit ex admonitione, momentaneum sit; si enim quàmvis tunc admonitionis fructus non speraretur, brevi tamen spes est, illum sequeretur, tenetur Confessarius admonere. Ita cum Aliis, quos citat, docet Sanchez supra n. 16. Et idem communiter docetur de correptione fraterna extra Sacramentum, videlicet peccatum corrigendum esse, tamen si sciat in

principio parum exacerbandus, si tamen speretur postea à majori peccato emendandus.

Sententia Sanchez non placet Arria. supra n. 24. ubi ait: Ego non facile hoc admittem, quia apud me majus malum est, Petrum semel cum mala conscientia & peccando accedere ad Mariam, quam milles ad eandem accedere solum materialiter, non formaliter peccando, quod principium non videtur posse ab ullo negari: ergo si ex monitione mea sequatur, Petrum peccatum semel formaliter, & solum impediatur, ne materialiter deinde centies peccet, majus damnum per meam monitionem caufabo, quam utilitatem per eandem afferam; ergo debebo potius tacere: quia quando omnibus pensatis damnum est majus, quam utilitas admonitionis, debet sine dubio hæc omitti. Ita hic Auctor.

Cui etiam displicet alia limitatio communis sententia apud Sanchez supra n. 15. Nisi ex ea ignorantia timeatur malum boni communis: tunc enim tenetur Confessarius admonere; quia preferendum est bonum commune privato: & quamvis fructus in eo minime speretur, confuletur tamen bono communi. Sic Henriquez lib. 6. de Pœnit. c. 27. n. 4. Exemplum sit; est Parochus, qui invincibiliter putat subditos solum teneri scire articulos fidei, vel habet errorem in fide aut moribus, tenetur Confessarius illum admonere, quidquid inde sequatur, ne errore illo, bono communi ovium sibi commissarum noceat.

Unde fit, ut si esset scandalum, publicaque fama nullitatis matrimonii, teneretur Confessarius admonere; quia talis ignorantia est contra bonum commune. Sic Adrianus Quodlib. 5. a. 2. lit. I. & 4. q. 5. de Confess. dub. 7. Hucusque Sanchez. Similis casus erit, si aliquis putans invincibiliter se esse Sacerdotem, cum non sit, quotidie celebret, audiat Confessiones &c.

Sed quid ad hæc Arriaga? Ego, inquit, hanc limitationem non video posse hic habere locum; agimus enim, quando non speratur emendatio, sed potius creditur ille perpetuus peccando in actione, quam antea sine peccato fecit. In hoc casu quid quæso proderit, monere Parochum illum, quod errores invincibiliter doceat, si adhuc pergat, suos errores seminando, & formaliter peccaturus sit, cum antea solum peccasset materialiter? Deinde, quid proderit monere eum Sacerdotem fictum, si adhuc putatur celebraturus Sacrum, & auditurus Confessiones? Hæc ille.

Illud tamen addiderim (prosequitur) quia diximus superius non teneri Confessarium monere, etiamsi pœnitens putetur emendandus, si tamen securum sit inde grave scandalum; in hoc casu, non obstante scandalo, quod timetur, si tamen speratur emendatio,

habere posset locum ea limitatio: præstat enim, estò cum scandalo, cum Parochum cessare à disseminandis suis hæresibus, & illum Sacerdotem non verum amplius non celebrare, nec audire Confessiones cum generali deceptione, quam sine eo scandalo illos pergere in damnum communitatis. Hæc Arriaga n. 23.

Ego autem unico verbo apertio sententiam meam; & dico; tunc esse admonendum pœnitentem, etiam cum scandalo, quando utilitas vel communis, vel privata ipsius pœnitentis, aut tertii, quæ speratur vel nunc, vel postea, respectivè major est, quam sit malum scandali. Quando autem hoc sit, pendet à prudenti judicio omnibus consideratis tam intrinsecis, quam extrinsecis, id est, tam per se connexis illi admonitioni, quam per accidens hic & nunc obventuris.

Hoc etiam advertè; non in omnibus valere argumentum à correptione fraterna, ad hanc instructionem seu ablationem ignorantia; quia sive fratrem corripas, sive non, equidem peccat formaliter; parum autem curandum, si in initio ex malitia sua addat aliqua peccata, dummodo postea speretur perfecte emendandus; quia majus respectivè bonum est hæc perfecta emendatio, quamvis serius obveniens, quam sit malum illa peccata in principio correptionis commissa.

Atque hæc ratione Superiores, quibus ex officio incumbit correptio subditorum & procuratio boni communis, solent pœnis ipsos ad emendationem quasi moraliter compellere, quia vexatio dat intellectum Psalm. 82. v. 17. *Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Domine.* Et parum curant de aliis peccatis, quæ occasione præparant à subditis committuntur, sperantes in sine perfecta emendationem; quia melius judicant, in initio eos committere aliqua peccata, & postea perfecte emendari, quam perpetuo illdem inhaerere.

Solent etiam maxime attendere, præsertim in correptione judiciali, bonum commune, adeo ut etiam finaliter impœnitentibus ex sua malitia, id est, nolentibus se convertere ad Deum per veram pœnitentiam, non soleant parcere, sed eos tamquam zizaniam eradicare & projicere, ut sic loquar, quamvis ipsi se magis projiciant, in ignem æternum. Ratio patet, quia hoc postulat bonum commune, quod alioquin extreme periclitatur, ut clarum est consideranti.

Hinc Dominus apud Ezech. cap. 33. v. 6. *Quod si speculator (id est Superior) viderit gladium venientem, & non intonerit buccinam, & populus se non custodierit, veneritque gladius & tulerit de eis animam: ille quidem in iniquitate sua raptus est, sanguinem autem eius de manu Speculatoris requiram.*

Et v. 8. *Si me dicente ad impium: Impie morte morieris: non fueris locutus, ut se custodiat impius*

85. Sententia Sanchez non placet Arriaga.

86. Quid si timetur ex ignorantia malum boni communis? debet admonere secundum Sanchez. Henriquez.

87. Contra sententiam Arriaga.

Sententia Arriaga.

88. Iudicium Auctoris.

Non valet in omnibus argumentum à correptione fraterna ad ablationem ignorantia.

89. Quid solet attendere Superiores in suis correptionibus? Psalm. 82.

90. Ezech. 33.

à via sua: ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requiram. Ad quæ verba S. Hieronymus: Non respondeamus, inquit, quid prodesset docere, si nolit auarior facere, quod docueris? Vnusquisque enim ex suo animo & officio iudicabitur, tu si locutus non fueris, ille si audire contempserit.

S. Hieron.

Et sanè, si subditus peccet, Superiore vidente, & non contradicente, quid inde oriri potest, nisi scandalum, contemptus scilicet Superioris, & confirmatio in malo, & similia peccata in aliis, qui vident Superiorem non aulum contradicere?

91. Concionator tenetur publice veritatem docere, licet timeatur scandalum alicujus privati.

Præterea, Doctor publicus sive Concionator tenetur publice veritatem docere, licet fructus alicujus privati non speretur, sed scandalum timeatur; quia illa doctrina ad bonum publicum ordinatur, quare propter privatam malum non est intermittenda.

Et ideo Apost. Act. 20. v. 26. contestatur Ephesios dicens, Quia mundus sum à sanguine (id est, à peccato) omnium. Non enim (prosequitur v. 27.) subiesugi, quod minus annuntiatem omne consilium Dei vobis.

S. Greg.

Et quibus verbis infert Greg. lib. 1. Epist. 33. (& refertur cap. Ephesius 4. dist. 42.) Mundus ergo à sanguine eorum non esset, si eis Dei consilium annuntiare nolisset: quia cum increpare delinquentes nolueris, eos procul dubio tacendo Pastor occidis.

Taceo, inquam, ubi & quando commode poterat, adeoque debebat loqui, juxta illud Innoc. (& refertur cap. 3. dist. 83.) Error, cui non resistitur, approbatur, & veritas, cum minime defensatur, opprimitur. Negligere quippe cum possis deturbare peruersos, nihil aliud est quam favore. Nec caret scrupulo societatis occultis, qui manifesto facinorosi desinit obviare.

Hinc D. Ambros. Serm. 83. ait: Ego interdum parcens vobis, tacere vellem; sed malo vos contumacie causas reddere, quam negligentia sustinere iudicium.

Hæc ergo & similia testimonia Scripturæ ac SS. Patrum non repugnant communi sententiæ seu Conclusioni nostræ; in qua non agitur nisi de foro Confessionis, qui ordinatur principaliter ad bonum privatum poenitentis: & quamvis Confessarius ibi sustineat personam publicam, ipse tamen foris censetur potius privatus; & ideo sive sit Pastor, sive alius quispiam Sacerdos, qui audit Confessionem, attendere debet non tam ad bonum publicum, quam privatam ipsius poenitentis; ut proinde nec ipse Pastor teneatur ignorantiam invincibilem tollere, etsi posset probare, v. g. impedimentum occultum matrimonii, quando fructus non speratur, sed magis scandalum timetur separatis conjugibus. Ita Sanchez supra n. 17.

Et probat: quia Episcopus erat, cui scribit Innoc. III. cap. Quia circa. de Consanguinitate, facileque poterat de nullitate dispensationis convincere conjuges illos, & tamen scribit Pontifex, dissimulandum esse ad vitandum scandalum.

Ex quo deducitur intellectus cap. Qui scandalizaverit, 3. de Reg. juris, ubi sic dicitur: Vitius scandalum nasci permittitur, quam remita relinquatur. Colligitur, inquam, hoc ius intelligendum esse; quando aliquid sine peccato mortali fieri non potest, vel omitti, facendum non est, vel omitterendum propter scandalum; secus quando fieri vel omitti potest absque peccato.

Ita Glossa verb. Veritas. Que, inquit, triplex est, scilicet bonæ vitæ: hæc nunquam omittenda est propter scandalum. & ad quemlibet pertinet. Aliæ iustitiæ: hæc ad iudicem pertinet. Aliæ disciplinæ: hæc pertinet ad Prælatum. In his duabus quandoque aliqua omittuntur propter scandalum, s. dicitur, ut constitueretur. Et intellige, quod hic dicitur, his, que indispensabilia sunt: & tale ius commune quod indispensabile est veritas appellatur. . . . talis pro nullo scandalo relaxandum est, sed quantum commune dispensabile est, propter scandalum recedatur à iure communi s. dicitur. Ut constitueretur, & 1. q. ult. Dispensationes, & c. Exponitur.

Accedat testimonium Innoc. III. cap. 2. de Novi operis nuntiatione ibi: Super eo quod non sufficimus admirari, quod cum vni religio nati Cantuarien. qui omnia dimiserunt pro Christi laboribus, & periculis personas & res non dixerunt frequenter exponere (quod non fecerunt, nisi cognoscerent præmissa respicere in gravi Cantuarien. Ecclesia detrimentum) tu saltem pro vitando tam gravi scandalo proximorum, ab huiusmodi, etiam tibi prohibitis, non cessasti: cum sanctæ Scripturæ testimonio deberias didicisse, quod licet opera illa que sine mortali peccato omitti non possunt, non sunt pro vitando scandalo dimittenda, nec ea debent pro scandalo vitando committi, que sine mortali peccato committi non possunt: ab his tamen, que sine mortali peccato committi possunt, & pariter dimitti, pro scandalo vitando cessandum; & eis etiam pro vitando scandalo insistendum. Ita Innoc. Cantuariensi Archiepiscopo. Quis ergo adhuc dubitet, quin Confessarius pro vitando scandalo possit subinde tacere, & non tollere ignorantiam invincibilem poenitentis?

Sed numquid, interrogat quispiam, in casu v. g. matrimonii invalidi, dum audit in Confessione negationem debiti, potest, imò debet hortari & monere conjuges, ut reddant debitum, aut saltem proponant reddere? Quid si interrogetur de invaliditate, poteritne tacere, vel dicere, esse validum ad vitandum scandalum?

Ad primam quæstionem Respondet Sotus 4. dist. 18. q. 2. a. 4. ad 2. nequaquam debere, quia, inquit, illud esset affirmare, illud esse suum, sed posset in genere dicere, quod uxores tenentur suis viris debitum reddere, Hæc ille.

Et hæc

Et hæc

Et hæc

Et hæc

Et hæc

Et hæc

Et hæc

Et hæc

Et hæc

Et sanè præcipiendo tali casu redditionem debiti, videtur præcipere fornicationem, quæ intrinsicè mala est. Et aliunde non licet complacere in actu intrinsicè malo, excusato propter ignorantiam, qualis est iste.

Sed fateor, inquit Sanchez suprâ n. 8 (ubi cum alijs, quos citat, docet oppositam sententiam) me non assequi, quid distet inter hæc, *Redde debitum*, vel, *Vxor tenetur reddere debitum*; cum uterque loquendi modus ad eundem scopum tendat, nimirum ad inducendum conjugem illum, ut reddat debitum: & si inducere verbis directis, culpa esset, non eâ vacaret, verbis indirectis inducere; siquidem ex parte Confessarii eadem est intentio in utroque loquendi modo, & poenitens idem prorsus intelligit.

Præterea; quia cum poenitens relinquendus sit in illa ignorantia, peccat lethalius eâ suppositâ non reddendo; ergo Confessarius tenetur non absolvere, nisi proponat se deinceps redditurum: ergo potest cogere ut reddat; & ita Confessarius non præcipit rem malam, sed rem debitam, suppositis circumstantiis occurrentibus.

Et complacere in actu malo, excusato propter ignorantiam, tunc quidem illicitum est, quando actus ille non honestatur attentis circumstantiis, quæ tunc occurrunt; secus quando honestatur, debitique est, ut contingit hic.

Neque mentitur Confessarius dicendo, illum esse suum conjugem, cum sit conjux reputatione; sicuti verum dixit Virgo Luc. 2. v. 48. ad Iesum inventum in templo: *Ecce pater tuus, & ego dolentes quærebamus te*; cum tamen Ioseph non esset verus pater, sed solâ reputatione.

Hanc sententiam sequitur Arriaga suprâ n. 17. confirmans eam: Nam, inquit, dum est dubium de valore matrimonii, suademus reddendum debitum ei, qui bonâ fide petit: quo casu fortasse suademus actionem, quæ in se materialiter est fornicatio; quia tamen ratione illius dubij formaliter est honesta & magis, quàm ejus ommissio, ideo licita est ea suasio. Non est ergo speciale aliquod mysterium in ea suasione, ob quod debeamus recurrere ad diversas phrasas, quæ reverâ, ut dixi, omnes sunt æquivalentes, & omnes sunt persuasoria. Hec ille.

Respondeo ad hanc confirmationem: non ideo præcisè licita est ea suasio, quia fornicatio ratione illius dubij formaliter est honesta; sed quia copula ista formaliter est honesta, & fortè etiam materialiter; at verò in casu proposito certò certius est materialiter inhonestâ.

Quidquid ergo sit de hac confirmatione Arriagæ. Dico ego; tali casu non hortari Confessarium, sive his, sive illis verbis utatur, ad copulam fornicariam, sed ad reddendum de-

bitum, quod formaliter & materialiter honestum est; quòd autem illa redditio hic & nunc fiat per actum materialiter malum, hoc non intendit Confessarius, quia merè per accidens se habet, propter invincibilem ignorantiam, quam nec ipse intendit, sed ad quam solùm se habet permissivè, quia non tenetur eam auferre; & per consequens solùm se habet permissivè ad illam copulam fornicariam: unde optare debet, ut nunquam talis copula intercedat, quod fieri potest, si nunquam amplius debitum exigatur; ut proinde non complacere sibi in actu malo, sed in actu bono, scilicet actu justitiæ, abstrahendo à malitia quæ per accidens illi actui conjugitur, id est, complacere sibi in redditione debiti in genere, & ad illam hortatur, optans ut conjuges aliunde cognoscant invaliditatem sui matrimonii, & ita à copula abstineant.

Velut, dicit aliquis, dum Pastor hortatur suos subditos ad Communionem Paschalem; sciens aliquos communicaturos in malo statu, etiam formaliter: intendit quidem illam Communionem, non quatenus sit in malo statu, sed quatenus in se est res bona, quæ hic & nunc bene potest fieri, tamen ex perversa voluntate communicantium malè fiat, ad quam malitiam solùm se habet permissivè; quia non potest eam commodè impedire.

Nonne Christus Communionem dedit Iudæ in ultima Cæna? Et tamen certus erat de indigna receptione. Cur ergo similiter non potuisset hortari conjuges in casu proposito, si occurrisset, ad reddendum debitum, seu ad copulam maritalem, quæ de se honesta est, & quam possent licitè habere, si ablata ignorantia de novo contraherent validum matrimonium? Ex hypothesi, quòd Christus non tenebatur tollere illam ignorantiam: sicuti in casu nostro supponitur, quòd Sacerdos non teneatur tollere illam ignorantiam.

Respondeo; hanc esse disparitatem, quòd Iudas absolute poterat dignè communicare, si voluisset. At verò fieri potest ut tales conjuges per copulam necessariò peccent materialiter. Atque hæc de prima quæstione.

Venio ad secundam, videlicet, quid faciendum sit Confessario, quando conjuges dubij rogant, an matrimonium sit validum, an copula sit peccaminosa? Respondet Sanchez suprâ n. 14. tunc Confessarius tenetur veritatem aperire, quàmvis profutura non sit; quia jam conscientia poenitentis læsa est illo dubio, & taciturnitatem Confessoris vel viri docti, prudenter posset poenitens in suum favorem interpretari: quare taciturnitas illa esset erroris approbatio.

Immo Aliqui idem dicunt, si poenitens tamquam scrupulum, quo agitur, id fastus fuerit. Sed verius est, quando solus est scrupulus, posse Confessarium tacere, vel respondere

fornicatio- nem, sed ad reddendum debitum.

99. Probatio à simili.

100. Quid faciendum Confessario quando conjuges dubij rogant, an matrimonium sit validum.

Quid si fornicium habeant scrupulum.

96. Affirmat Sanchez.

Probatio de responso ad argum. Scoti.

97. Confirmatur hæc sententia ex Arriaga.

Responso ad hæc con- firmationem.

98. In casu proposito Confessarius non hortatur ad

dere ut deponat scrupulum; quia scrupulus non aufert bonam fidem & ignorantiam invincibilem, sed solum quando conscientia dubia est ex sufficienti fundamento. Sic Corduba Sum. q. 189. punct. 5. & Henriquez lib. 6. de Pœnit. cap. 27. n. 5. Haftenus Sanchez.

Corduba.
Henriquez

101.
Lugo exi-
stimat in-
consequen-
ter dici à
Sanchez, hic
posse tacere
Confessio-
nes, ibi non

Hoc tamen, inquit Lugo suprâ n. 29. non videtur satis consequenter dici: quia etiam si pœnitens ex scrupulo interroget; non potest Confessarius affirmare licitum, quod est illicitum; ergo nec poterit tacere; quia silentium Confessarii propositâ interrogatione pœnitens interpretatur affirmationem, & per consequens Confessarii auctoritate faceret, quod prius ex ignorantia faciebat.

Soto.
Angler.

Unde Alii merito in casu scrupulosâ interrogationis idem dicunt, Soto, Angles &c. apud Sanchez sup. Possit quidem Confessarius in illo casu fingere se non audivisse vel non attendisse, vel oblitum fuisse respondere, ut sic remaneat pœnitens in eadem bona fide, quam prius habebat, non tamen ipsius auctoritate confirmata.

102.
Objecto.

Sed contra; si Confessarius non interrogatus, potest dicere: *Licitum est tibi reddere debitum*, imò, *debes reddere debitum*, cur non poterit idem dicere interrogatus? Nam veritas illius responsi non potest desumi ex eo, quod præcesserit interrogatio vel non, sed aliunde ex ipsa conformitate propositionis cum objecto. Deinde, quando ille interrogat, vel est spes, quod sit libenter accepturus monitionem, vel non: si non est spes; ergo etiam tunc erit nociva responsio: si est spes, jam sumus planè extra nostrum casum, qui solum est, quando declaratio veritatis non putatur futura proficua, sed potius noxia. Ita sibi objicit Arriaga sup. n. 21.

Duplex po-
test esse in-
terrogatio
pœnitentis.
Prima in
genere.

Et respondet; dupliciter posse intelligi illum hominem interrogare; Primò, in genere, an bene operetur; & tunc si nulla est spes, quod detecto errore sit emendandus, dico, posse ei responderi: *Bene*, sicut, suprâ diximus, posse eidem dici; *Tu teneris reddere debitum*, quia verissimè dicitur bene operari ille, qui ex ignorantia invincibili facit id, quod judicat honestum.

103.
Secunda in
particulari.

Aliter ergo potest pœnitens interrogare magis in particulari, v. g. quæro, quid juris sit in hoc puncto; tunc autem interrogat non tam de honestate actionis suæ, quam de quæstione speculativa, abstrahendo à se & aliis; vel certè interrogat Confessarium; an sciat aliquid in contrarium quoad factum ipsum, v. g. an interveniat aliquid impedimentum in se in ordine ad matrimonium, quod vult contrahere &c. Si hoc secundo modo interrogetur Confessarius, quia jam consultur ut Doctor, & circa jus commune, & abstrahens à materia hac, necessariò debet dicere, *Est tale vel tale ius in contrarium*, & ibi non habet locum di-

tere; *Tu teneris pergere*; quia pœnitens non interrogat tunc, quid teneatur facere, suppositâ suâ propriâ scientiâ; jam enim ille scit, se juxta illam bene operatum esse: aliquid ergo aliud quærit; Quid scilicet re ipsâ in hoc puncto sit; debet ergo declarari veritas. Et idem est, si inquirat de quæstione facti, non tunc oportet illi declarare, quid sit in re. Hucusque Arriaga.

Prorsus oportet illi declarare, maxime quando hoc inquirat ex vero aliquo dubio, aut saltem scrupulo. Immo etiam, salvo meliori, quando interrogat in genere; An bene operetur; quando hoc, inquam, interroget, quia reverà dubitat, aut saltem scrupulo angitur, an bene operetur, de quo casu proponitur nostra quæstio, & tunc ad argumentum suprâ oppositum:

Respondeo; idè Confessarium interrogatum minus posse dicere; *Licitum est tibi reddere debitum*, quam non interrogatum; quia talis interrogatio impedit bonam fidem, seu tollit ignorantiam invincibilem, vel, ut melius dicam; significat malam fidem seu ignorantiam vincibilem: ille quippe dicitur bonâ fide seu invincibiliter ignorare aliquid peccatum, qui numquam vel levem aliquam ejus habuit suspitionem, qui statim prudenti aliorum consilio conscientiam suam sedarit. Ergo tali casu pœnitens tenetur Confessarium interrogare, quidni ergo & ipse teneatur veritatem aperire?

Nec obstat; quòd illud responsum potius futurum sit noxium, quam proficuum, quod id per accidens est ex malitia vel infirmitate pœnitentis, quæ non attendenda est, quando consultur Confessarius tanquam Pastor & Doctor, ad quem spectat instruere oves, quando instructionem petunt, est indè sumenda occasio alicujus mali. Si v. g. aliquis potat instrui in fide, & specialiter me interroget, an debeat credere tres Personas in una Essentia; an in tribus Essentiis; ego, est indè sumendum, illum ob difficultatem mysterii defecturam in Fide; teneor tamen dicere veritatem, potius debes credere tres Personas in una Essentia, & non possum illum permittere in errore contrario, tamen si de eo puncto nihil quæres, possem ego tunc etiam nihil dicere in una potius parte, quam in aliam.

Rogat aliquis; quam ergo obligationem habeant Confessarii Principum & Judicum, quando vident eos non satisfacere officio suo, vel promovendo indignos ad officia, vel non puniendo reos &c. Dico breviter: Confessarius Iudici, volenti ex ignorantia absolvere reum, alioquin dignum morte, potest precipere vel consulere, ut secundum leges justitiae occidat; immo debet, si laborat ignorantia vincibili, aut etiam invincibili, quando tolli potest sine majori malo omnibus consideratis. Patet ex dictis.

Solum

Sect. 8. De quibusd. aliis oblig. Confess. Concl. 4. 369

Solum ob stare videtur irregularitas, quæ contrahitur defectu lenitatis in iudiciaria officione; & ideo Aliqui dicunt, Confessarium interrogatum debere tunc respondere, ut consulat Iureconsultos, & videat, quid leges præcipiant. Alii dicunt, Confessorem posse dicere, quid dicent leges in communi, nihil aliud præcipiendo aut consulendo in particulari, nec dicendo, quid ipse sentiat.

107. Hoc tamen difficile est (inquit Lugo supra n. 33.) quia reverà illa verba generalia in illis circumstantiis, & præsertim in actu Confessionis, æquivalent consilio vel præcepto occidendi hunc reum: quare probabile mihi videtur, quod Aliqui dicant; non incurri irregularitatem à Confessario, propter tale consilium vel præceptum: quam sententiam tenuit P. Vasq. ut refert Luisius Turrianus de Cens. lib. 9. disp. 66. dub. 4. qui eandem ibi sequitur: & 2. 2. to. 1. disput. 93. dub. 2. & Dia: to. 2. tract. 5. Miscell. resol. 80.

Quæ opinio redditur magis secuta ex alia, quam ex eodem Valquez refert & sequitur idem Turrianus dicta disp. 66. dub. 3. quæ dicit, irregularitatem ex defectu lenitatis non incurri à personis privatis; sed à solis iis, qui spectant ad iudicium, & ministris iustitiæ, ut Iudice, Tabellione, Advocato, Procuratore, accusatore, teste &c. non vero ab aliis, qui sunt extra iudicium: quia in iure non invenitur pro illis talis irregularitas imposita. Ex qua doctrina, quæ probabilis est, cessat omnino scrupulus in casu nostro. Ita Emin.

Quem sequitur Dicastillo disp. 10. n. 545. & seqq. dicens: Neque enim possum mihi persuadere Ecclesiam à cuius positiva lege tota res pendet) velle, ut Sacerdos incurrat irregularitatem, præstando ea, quæ sunt annexa ipsi officio sacerdotali, & quæ exercendo officium sacerdotale (quale est munus Confessarii) debet præstare, ut muneri suo satisfaciat. Est autem maximè proprium Confessarii munus, penitentem non docere tantum (si forte ignoret) quid debeat facere, ne peccet mortaliter; sed ad id præstandum hortari, & reuertentem tamquam indispositum non absolvere; atqui non minus tenetur sub mortali Iudex damnare reum, ut supponimus, quam usurarius restituere usuras, & concubinariis separari à concubina &c. ergo si Confessarius ex officio potest, & debet usurarium, aut concubinarium ea docere, quæ tenentur facere, & ad ea præstanda hortari, nolentibusque Absolutionem negare, donec faciant, aut parati sint facere; eodem modo penitentem Iudicem poterit & debet ex officio docere &c.

109. Hoc supposito, sic possum formare argumentum jam indicatum & petere illud ex definitione irregularitatis; quæ est: Impedimentum inductum ab Ecclesia iure Canonico, per se primò & directè impediens receptionem Ec-

clesiasticorum Ordinum; vel in iam receptis administrationem. Ab omni ratione alienum est credere, quòd Ecclesia induxerit pro impedimento administrandi Ordinem susceptum, fecisse id, quòd ex officio & recta administratione Ordinis, ordinatus facere tenetur; atqui Sacerdos ex officio sacerdotali Confessarii; & recta illius administratione tenetur admonere & hortari talem penitentem Iudicem ad damnandum reum, ubi & quando obligatur sub mortali illum damnare, & non absolvere, nisi vel damnet, vel damnare illum paratus sit, ubi & quando debet: ergo ab omni ratione alienum est credere, quòd Ecclesia induxerit pro impedimento sacerdotalis Ordinis administrandi, quòd Sacerdos admoneat & hortetur Iudicem penitentem & volentem absolvi ad damnandum eum, quem si non damnet, non potest absolvere.

An non esset ab omni ratione alienum, quòd lex aliqua statueret aliquem fieri incapacem, inhabilem, aut ineprum ad officium Iudicis vel obtinendum, vel exercendum, eò quòd cum esset Iudex, præstitisset id, quòd ex ipso Iudicis officio debebat facere? Hactenus D. castillo.

Sed ad hoc argumentum Adversarii responderent, Confessarium satisfacere officio suo, si dicat, quid dicent leges in communi, nihil aliud præcipiendo vel consulendo in particulari, nec dicendo quid ipse sentiat; & negando Absolutionem, si intelligat; penitentem nolle facere, quòd leges in communi dicant.

Quidquid ergo sit de illo argumento Dicastillonis, sufficere debet communis regula Theologorum, nullam esse irregularitatem, quæ non sit in iure expressa; argum. cap. 15 qu. 18. de Sent. Excom. in 6. ibi: Irregularitatis tamen (cum id non sit expressum in iure) laqueum non incurrit. Ostendant ergo Adversarii, ubi hæc irregularitas sit expressa in iure, & iungimus dexteris; sin autem hoc non possint ostendere, sicuti reverà non possunt, nemo miretur, si oppositam sequamur sententiam.

Itaque Confessarius audent moneat Iudicem, etiam in particulari, de administranda iustitiâ, hic & nunc reum occidendo; maxime quando laborat ignorantia vincibili; ita ut peccet mortaliter, non occidendo. Sin autem labore ignorantia invincibili, attendat diligenter, sicut supra dixi, an sine majori malo possit ignorantiam tollere. Et quidem semper aliquod malum oritur ex ablatione ignorantie, scilicet malum ipsius puniendi seu Rei; interim istud non semper videtur excusare Confessarium: nam bonum commune, quòd sequitur ex punitione delinquentium; & scandalum, quòd oritur in communitate ex eo; quòd nocentes non puniantur, potest absque dubio præponderare, & tunc non obstante malo seu morte Rei tenetur Confessarius veritatem declarare.

A 11

Aliis

An incurrit irregularitatem, si consulat Iureconsultos, & videat, quid leges præcipiant.

Neque Lugo post Valquezum Turrianum & Dianam.

108. Hoc sequitur etiam Dicastillo.

109. Probatur ex definitione irregularitatis.

110. Responsio Adversariorum.

Alia probatio ex c. 12. de Sent. excom. in 6.

111. Propter quam Auctoritas, quæ requiritur hanc sententiam.

Malum Rei, quòd sequitur ex ablatione ignorantie, non semper excusat Confessarium.

Aliàs quando non urget bonum commune, quia delictum non est clarum; tunc non debet Confessarius urgere Iudicem, ut puniat, & quasi partes accusatoris suscipere; debet tamen serè Iudicem admonere, ut debitam adhibeat diligentiam, tum Doctores consulendo, tum attendendo ad legem præscriptam, nec facile absolvat prætextu clementiæ, nisi probabili fundamento nixus.

112. Sed quid, si soli Confessario certò constet obligatio damnandi reum? Respondet Lugo supra n. 35. tunc servanda est regula generalis de instruendo pœnitente in iis, quæ ob ignorantiam delinquit. Sed, meo iudicio, prudentiùs ageret Confessarius, si dum ab illo non interrogatur, aliquantulum differret Confessionem, quæsto aliquo prætextu, vel certè fugeret occasionem audiendi pro tunc Iudicem, donec reus esset absolutus, ne susciperet odiosum illud munus admonendi, & instruendi Iudicem contra reum, quem volebat absolvere: neque enim extra Confessionem obligaret præceptum meræ fraternæ correctionis, ad corrigendum Iudicem in ea materia, in qua ob ignorantiam inculpabilem ipse non peccabat, & cum tanto damno delinquentis, capite damnandi. Ita Eminent.

Hoc tamen ultimum, inquit Dicast. sup. n. 35 l. difficultate non caret. præsertim si, pensatis circumstantiis, sola dissimulatio, aut non monitio, habeatur pro assensu, quod præcipuè locum habebit, si Confessarius sit habitualiter electus in ordinarium Confessarium à Iudice, datà ipsi generali facultate monendi illum ubi, quando, & in quibus iudicaverit oportere, sub his enim aut similibus circumstantiis videtur non posse excusari munus monendi. Omnia tamen in quovis casu occurrenti maturè, quantum res & occasio patitur, prudenter consideranda sunt, nec video statam & certam regulam generalem posse assignari. Hæc ille.

113. Profectò fieri potest; ut in aliquibus circumstantiis expediat magis æternæ saluti puniendi seu Rei, ut nunc moriatur, quia nunc bene dispositus ad mortem; quàm ut diu iudis supervivat, fortè in peccato suo occidendus. Cur ergo tunc non teneatur Confessarius Iudicem monere, & tollere ignorantiam eius invincibilem? Contingere etiam posset, ut in aliis circumstantiis expediret plurimùm, reum hæc vice non mori, utpote impœnitentem, cum certa spe, si liberetur, ad meliorem frugem reducendum, & fortè salvandum; cur tali casu non posset Confessarius dissimulare?

Ponamus etiam casum, vitam Rei maximè necessariam esse sustentationi familiæ, & alioquin valde proficuum bono communi; putas, quia tali casu præceptum fraternæ correctionis obligaret Confessarium? Non puto, quia malum, quod sequitur ex ablatione ignorantiam, om-

nibus consideratis videtur prævalere bono, quod reperitur in illa punitione, seu observatione legis punitivæ.

Cæterum, quod hæcenus dictum est de Confessario Iudicis, pari passu applicandum est Confessario ipsius Rei, quando hic bonæ fide, vel etiam malâ fide negat crimen, quod aliàs deberet fateri secundum ordinem iuris dicendum, inquam, Confessarium debere tollerare ignorantiam vincibilem, seu malam ejus fidem, etsi certò certius sciat, ob illud capere eum prætextum, nec est quod timeat irrogabilitatem magis, quàm Confessarius Iudicis.

Quantùm ad ignorantiam invincibilem, seu bonam ejus sitiem, non est cur eam auferat, si non speret Confessionem criminis; præsertim cum sit multorum sententia, non esse obligationem crimen confitendi cum periculo vitæ, quàm diu est spes evadendi.

Et dato, quod Confessarius iudicaret, reum obligari ad confitendum crimen, præsertim ageret, inquit Lugo supra n. 36. si, dum à illo non interrogatur, pro tunc Confessionem differret, & reliqueret eum in sua bona fide, donec negato crimine, & transactâ jam illa occasione ad eum vehementer, posset illum audire absque obligatione docendi eum, qui, ut suppono, non esset jam ampliùs à Iudice examinandus. Hæc ille.

Nisi fortasse grave scandalum sequeretur ex eo, quod ille negans suum delictum, non puniretur, & Confessarius speraret ex sua admonitione Confessionem criminis & ejus punitionem.

Sed amabo, quæ obligatio Confessarii illorum Principum, qui indignis conferunt beneficia & officia, injustè opprimunt suos subditos nimis exactionibus &c? Certè in his, ut notat Lugo supra n. 37. raro contingit, ut ignorantia sit invincibilis. Item raro contingit, quod ignorantia illa non afferat scandalum in subditis, qui facile putant licita quæ à Prælati & Principibus fieri vident. Præterea raro contingit, ut inde non oriatur gravissima querelæ, & subditorum maledictiones in Principem, & Confessarium Principis.

Quare, inquit Eminent. regulariter Confessarius tenetur admonere pœnitentem, quicumque ille sit, de sua obligatione; nec latet facit suo muneri, absolvendo à peccatis, quæ pœnitens dicit, sed potius imponit suis humeris peccata cætera & errores, quos in pœnitentia dissimulat, & cæco cæcum ducentem, ambo in æternam foveam cadent. Si formidat ergo pœnitentis faciem, non assumat sibi Pastoris officium, sed modestè se excuset, tamquam minus aptus ad illud onus portandum.

Hæc autem dicta sint de Confessario, qui scit, Principem non satisfacere reverà debito suo, & sicut eum laborare ignorantiam vincibilem.

Esus ultima pars iuxta Dicast. est difficilis.

113. Aliquando tenetur Confessor Ignorantiam Iudicis auferre, aliquando non.

ignorantia
inincibilis

Nam si viderit ignorantiam esse invincibilem, neque ex illa sequi scandalum aut damnum commune; e contra verò admonitionem futuram in majus malum Principis, aut allaturam scandala, vel incommoda, supra enumerata, poterit dissimulare juxta regulas supra traditas.

Sin autem Confessarius dubitet circa ipsum jus & obligationem Principis, consulat Auctores, atque etiam homines doctos & pios, salvo tamen sigillo Confessionis; & tunc si errorem inveniat, modestè moneat, rationem in promptu habens suæ monitionis. Sed quid si Princeps respondeat, se consultasse viros doctos, & respondisseque id esse licitum? Solutio huius argumenti pendet ab his, quæ de opinione probabili pœnitentis edocet Concluf. sequenti.

CONCLUSIO V.

Confessarius, auditâ Confessione, tenetur sequi sententiam pœnitentis, si verè probabilis est. Parochus etiam ante Confessionem.

Disparitas inter Parochum, & delegatum, est; quòd ille, ut diximus Concluf. 1. hujus Sect. teneatur ex justitia audire Confessiones subditorum, hic autem ad summum ex charitate: sicut ergo delegatus potest absolute nolle audire Confessionem; & percunctanti, quare nolit, respondere, stat pro ratione voluntas; ita etiam potest respondere, se nolle audire, nisi deponat propriam opinionem, estò probabilis sit, & suam amplectatur, quam existimat æquè probabilem, aut etiam probabiliorem.

Quòd si pœnitens conditionem acceptet, liquet profectò, etiam factâ Confessione, nullum omnino habere jus ad Absolutionem, nisi impletâ conditione prius acceptatâ, & ideo Confessarius liberè potest negare Absolutionem, nisi relicta propriâ opinione, suam amplectatur.

At verò Parochus, sicut non potest pro libitu suo nolle audire Confessionem subditi, ita etiam non potest ei præscribere certas conditiones, ad quas per se loquendo subditus non obligatur; sicut isthæc est, ut debeat sequi sententiam Parochi, relicta propriâ sententiâ probabilis. Ergo etiam ante Confessionem tenetur Parochus sequi sententiam pœnitentis, si verè probabilis est, supposito, quòd debeat eam sequi auditâ Confessione. Hoc autem suppositum, quòd est prima pars Concluf. restat probandum.

citatur & sequitur Ioan. Sanchius in Select. disput. 33. n. 54. Diana p. 2. tract. 13. de Opin. prob. resol. 11. Villalobos Sum. to. 1. tract. 1. diff. 12. n. 1. ubi sic ait: Respondeo, quòd in tali casu debet considerari qualitas tam Confessoris, quàm pœnitentis, sicut notat bene Sotus 4. dist. 18. q. 2. a. 5. Nam si pœnitens est satis doctus, Confessor habet obligationem se conformandi ipsius opinioni; & tamen hoc non fit, si tamen pœnitens sequatur opinionem probabilem; obligatur Confessarius eum absolvere conformiter ad illam, tamen si ipse sentiat contrarium. Ita tenent Sotus, Azor, Navarrus & Medina; & est commune. Fundamentum est, quia ille advenit bene dispositus; & integrè confitetur; & ita non potest Confessarius negare Absolutionem. Ita Villalobos.

Ubi etiam rejicit limitationem Sylvestri, qui verb. Confessor. 3. q. 7. exillimat id solum verum esse respectu Parochi, non autem delegati; rejicit, inquam, quia delegatus tamen potest si velit relinquere administrationem Sacramenti, cum omnibus tamen, qui inceperunt confiteri, tam bene habet obligationem bene judicandi & absolvendi, quàm Parochus.

Plus addit præfatus Auctor n. 2. dicens: Quòd etsi Confessarius teneat unam opinionem probabilem, & scit aliam magis favorabilem pœnitenti, quam pœnitens ignorat, debet Confessarius sequi sententiam favorabilem pœnitenti, quia reus est; & ita debet sequi eam, quæ ipsi favet, ut quidam dicit. Et quando esset opinio probabilis, quæ liberat à restitutione, non præcipiat restitutionem, quia illa opinio favet animabus, & possessioni, & reo, præterquam quòd sit difficultimum restituere. Hæc ille. Qui, ut vides, apertissimè docet nostram Conclusionem, prout etiam Lugo supra n. 39. Arriaga disp. 44. n. 2. Dicastillo supra n. 556 & alii Recentiores.

Et quidem, quòd Confessarius possit sequi opinionem verè probabilem pœnitentis, nulli potest esse dubium, cum unusquisque possit in sua causa sequi opinionem verè probabilem, saltem quando non redditur dubius valor Sacramenti; quòd magis in causa alièna poterit permittere illum alium eam sequi? V. g. dubitatur an res aliqua sit restituenda; sententia negativa est verè probabilis, Confessarius in sua causa posset eam sequi, & nolle restituere; quòd magis potest permittere eam in causa alièna; v. g. permittere, ut pœnitens eam sequatur, & per consequens non restituat? Nam à restitutione illa non pendet valor Sacramenti; quippe supposito, quòd non peccet pœnitens nolendo restituere, prout non peccat, si sequatur sententiam verè probabilem, quæ dicit omnibus consideratis, non esse restituendum; patet ipsum esse dispositum, si cætera adsint, ad recipientium fructum Sacramenti.

Prohibetur t. pars Concl. Sanchii. Diana. Villalobos. Sotus.

Azor. Navar. Medina.

119. Rejicitur limitatio Sylvestri.

120. Confessarius potest sequi opinionem verè probabilem pœnitentis.

118.

Probatur verò ex communi sensu DD. quos

Ratio, quare debeat sequi sententiam penitentis.

Atque hæc est ratio, quam supra ex Villalobos insinuavimus, cur non solum possit, sed etiam debeat Confessarius in talibus circumstantiis sequi sententiam penitentis; quia videlicet talis penitens dispositus est, ad Sacramentum valide, immo fructuose suscipiendum: ergo Confessarius tenetur eum absolvere, estque ipse probabile, immo probabilius iudicaret oppositum, scilicet restitutionem debere fieri.

121. An Confessarius peccet mortaliter si non absolvat.

In tantum, ut, secundum plurimos DD. peccet mortaliter, si non absolvat, saltem quando fuit Confessio peccatorum mortalium; quia grave onus est iterata Confessio peccatorum mortalium: ergo grave peccatum sine causa illud imponere penitenti. Ita cum Th. Sanchio Sum. lib. 1. c. 9. n. 29. docet Ioan. Sanchius in Selec. supra, quos sequitur Diana supra, Lugo Disp. 22. n. 48. Arriaga Disput. 44. n. 6.

Sanchio.
Diana.
Lugo.
Arriaga.

Schäfers.

Et ante ipsos id docuit Sumius Disp. 32. Sect. 5. n. 2. dicens, non solum in Confessione peccatorum mortalium, sed etiam in Confessione venialium teneri Confessorem ad absolvendum penitentem, nec relinquere illum vacuum sine causa: quamquam forte hoc non semper sit peccatum mortale, præsertim si nullum intercedat scandalum, & penitens facile possit incommodum illud resarcire.

De Schildere.

Idem novissimè docet de Schildere de Principiis Confess. tract. 2. n. 126. ibi, Porro obligatio absolvendi penitentem confessum, tum in Confessario ordinario, tum in delegato est gravis, five sub mortali. Si enim Confessio de mortalibus facta sit, penitens non absolutus, gravem verecundiam verum subire debet. Si autem de solis venialibus, saltem carebit augmento gratiæ. Ita Castro Palao tract. 1. disp. 2. p. 4. n. 6. Bardi disc. 4. c. 21. n. 6. Quamquam si ratio non absolvendi aliqua sit, & penitens postea facile possit eadem peccata iterum confiteri, tantum veniale videatur esse, negare Absolutionem, cum onus postea iterum eadem venialia confitendi non sit grave. Hæc ille.

Castro Palao.
Bardi.

122. Pérez existimat nullum esse peccatum, si confessor sententiam sit longè probabilior.

Sed Anton. Perez certam. 10. scholast. dub. 2. (ut refert Castro Pal. supra n. 5.) nec veniale agnoscit, si suam opinionem longè probabilior reputet; habet enim (inquit) causam suspendendi Absolutionem, scilicet ut vires sua opinio accipiat. Excipit casum, in quo penitens ex præcepto Ecclesiæ communicate teneatur; tunc, inquam, grave onus penitenti imponeretur ex denegata Absolutione, cum ritè dispositus accederet.

Contrà sentitur.

Sed contrà, sua opinio non debet accipere vires ex actione injuriosa, qualis est ista negatio; cum penitens jus habeat ad Absolutionem, quando legitime est ad eam dispositus, ut infra dicam. Deinde, idem onus imponitur penitenti sive debeat communicare ex

præcepto Ecclesiæ, sive non; quia equidem ex præcepto divino tenetur illa peccata tantum confiteri, si sint mortalia.

Valquez in p. 2. to. 1. disp. 62. c. 7. n. 40. Montefinus in p. 2. disp. 29. q. 5. n. 159. de Salas in p. 2. q. 21. tr. 8. sect. 9. putant solum peccare venialiter Confessarium non proprium. Valquez loco citato sic ait: Ego quidem existimo, peccatum aliquod esse Confessario ex commissione, si audita semel Confessione, noluit penitentem absolvere, quem videt in contraria opinione, cum aliis rectè possit facere; ceterum non video esse adeo grave hujusmodi peccatum, ut iudicem esse mortale; immò communiter excusari possunt hujusmodi Confessarii, qui nolunt sic absolvere penitentes, quia id semper efficiunt bonæ fide ex zelo suæ opinionis.

Respondeo: ex zelo indiscreti, & ideo potius mala fide, ac per consequens potius graviter peccare, saltem, ut supra dixi, quando fuit Confessio peccatorum mortalium.

Ceterum, quod legitime dispositus, teneatur in casu proposito non solum Patrochium sed etiam delegatum absolvere; præbatur: Quia ad hoc Christus ligandi & solvendi potestatem contulit, ac Sacerdotes Iudicis instituit: rectè enim iudicii ratio petit, ut sicut penitens Confessori rectè præcipienti obedire tenetur, ex hypothesi, quod velit absolvi; ita Confessarius rectè dispositus, & petentem Absolutionem, teneatur absolvere.

Solum obstat videtur, quod Iudex in foro externo non possit sequi opinionem probabilem actoris vel Rei contra suam, immò non suam tantum probabilem, sed probabiliorum. Ergo similiter in casu præsentis Confessionis non poterit sequi sententiam tantum probabilem penitentis, sed debet sequi propriam probabiliorum.

Respondet Arriaga supra n. 2. Neg. Anteced. dicens, Iudicem non semper teneri sequi suam sententiam (quamque eo ipso iudicem probabiliorum) sed posse juxta alienam judicare, maxime quando hæc est communior. Et probatur: quia Respub. contentissima censetur, si Iudex decidat causas prudenter; prudenter autem operatur, qui decidit juxta sententiam probabilem. Quanto magis erit contenta, si decidat juxta communiorum DD. sententiam? Immo putat Valquez, Iudicem non supremum teneri ferre sententiam, non juxta suam, est eam sentiat probabiliorum, sed juxta communiorum sententiam, est eam sentiat minus probabilem.

Alii admittunt Antecedens, causantes, Iudicem non prudenter decidere causas juxta sententiam minus probabilem, eò quod à Respub. constitutus sit tanquam fidelis minister veritatis, seu ad diligenter investigandum

veritatem in litibus occurrentibus, & pro ea iudicandum; sicut Oeconomus constituitur à Domino, ut diligenter provideat rebus domesticis; & Medicus assumitur, ut diligenter prospiciat sanitati.

Sicut ergo non excusatur Oeconomus per se loquendo, qui, relicto tritico meliori ejusdem pretii, emit deterius, licet utrumque sit sufficiens; neque Medicus satisfacit officio suo, si relicta medicinâ securiori, accipiat minus securam, ita etiam non videtur Iudex satisfacere officio suo, si relicta sententiâ probabiliori, accipiat minus probabilem. Ratio: quia non fideliter exequitur munus suum.

Et hinc subditi non rectè sentiunt de tali Iudice; idque quia non satis procurat bonum commune, ad quod tamen procurandum constitutus est; quippe eâ viâ facilius cives spoliantur iis rebus, quarum habent verum dominium, majus enim periculum est falsitatis in sententiâ minus probabili.

Dixi; Oeconomus per se loquendo non excusari; quia per accidens excusatur, Primò; si adhibita communi diligentia, non inveniat melius triticum. Secundò; si sit modicus excessus; quia in his rebus quod parum est, pro nihilo reputatur. Tertio, si alia incommoda habeat emptio tritici melioris.

Consimiliter ergo excusatur Iudex per accidens; Primò; si adhibita communi diligentia, non constet de notabili excessu; tunc enim poterit alteram eligere, cum non teneatur exquisito studio discernere majorem probabilitatem. Secundò; si opinio, quæ videtur Iudici probabilior, iudicatur minus probabilis apud Iudices supremos; à quibus ipsius sententia revocabitur, vel apud quos malè audiet Iudex inferior; tunc non tenetur cum tanto suo damno pro probabiliori judicare; sicut nec Oeconomus cum gravi suo detrimento tenetur melius triticum procurare. Denique; quando ex electione sententiæ probabilioris, sequeretur scandalum, vel talia inconvenientia, ut Respub. censetur majus detrimentum pati ex hoc capite, quam ex eo, quod eligatur sententia minus probabilis. Cum enim tota obligatio Iudicis sit ex debito erga bonum Reipub. non censetur Respub. eum in hoc casu obligasse.

Quidquid ergo sit de hoc Antecedente, negant pariter omnes Consequentiam: quia Confessarius solum constitutus est à Deo; & ab Ecclesia, ut peccatorem reconciliet, eum absolvendo à peccatis suis, quando est legitime dispositus; quod facere potest, & facit, quando sequitur opinionem penitentis verè probabilem, etiam contra propriam probabilitatem.

Si inferas: ergo debet Confessarius opinionem penitentis sequi, quam hic existimat probabilem; estò ipse evidentè sciat, non esse

probabilem; quia tunc etiam penitens est sufficienter dispositus ad Absolutionem.

Resp. Primò: si opinio versatur circa ipsum Sacramentum Pœnitentiæ conficiendum, v. g. si Confessarius iudicat penitentem non habere sufficientem dispositionem, vel se non habere jurisdictionem; non poterit absolvere, licet penitens contrarium opinetur; nisi Confessarius saltem existimet opinionem penitentis esse probabilem. Ratio est clara; quia tunc non solum agitur de permittenda penitentii suâ opinione, sed de amplectendâ illa in propria operatione, ut Confessarius operetur juxta illam; quod non potest facere, nisi iudicet, illam esse probabilem. Ita Lugo supra n. 45.

Quem videri posse malè intellexisse de Scildere supra n. 119. ubi sic ait: Minister opinans collationem Sacramenti fore invalidam, non potest sequi opinionem suscipientis oppositam, quod valida sit. Probatur; quia non potest contra suam opinionem sequi alienam de valore actûs, quando hic sub peccato validè fieri debet, uti debet fieri collatio Sacramenti. Ergo nec opinionem suscipientis. Quod à fortiori verum est, quando opinionem suscipientis scit esse erroneam, ut si hic putet non requiri in Confessione propositum emendandi.

A fortiori non tenetur sequi. Quod etiam admittunt Plures, dicentes, ipsum posse sequi opinionem suscipientis. Uti Lugo de Pœnit. disp. 22. n. 45. Et ferè Pontius lib. 4. de Matrim. c. 25. Ioan. Sanchez disp. 44. n. 10. Castro Pal. tr. 1. disp. 2. p. 4. n. 4. dicentes, quod Confessarius non debeat sequi opinionem penitentis, quando agitur de aliquo, quod à Confessario faciendum est: ut si Confessarius opinetur se non posse absolvere penitentem à casu aliquo, quem opinatur esse reservatum; & penitens opinetur oppositum. Hucusque de Scildere.

A quo peto; Lugo docet, posse sequi Confessarium tali casu opinionem penitentis? Immo contrarium docet, nisi iudicet eam esse probabilem. Ergo in casu proposito à de Scildere, quando Confessarius scit opinionem penitentis esse erroneam, non solum non debet secundum Lugonem, sed nec potest eam sequi.

Et verò; si iudicet ipsam esse probabilem, cur non teneatur, relicta suâ opinione, ipsam sequi; si etiam verè probabile iudicet, quod absque peccato possit eam sequi? Non video, quid obstat. Nec contrarium uspiam significat Lugo; quia solum loquitur in casu, quo Confessarius iudicat opinionem penitentis omnino improbabilem, & tunc non potest, multò minus debet sequi, ut dictum est.

Respondeo Secundò: quando agitur de aliquo contractu, de pluralitate beneficiorum, de restitutione faciendâ &c. & penitens existit.

iudicet sententiam penitentis esse probabilem Prima responsio Lugo

Lugo. 130. quam malè potest videri intellexisse de Scildere.

131. ut hinc ostendit Aug. etor.

132. Secunda responsio.

existimat contractum esse licitum, posse se plura beneficia simul retinere, non esse obligationem restituendi &c. idque juxta opinionem, quam putat esse probabilem, est Confessarius eam judicet improbabilem; non ideo statim admonendus est, aut rejiciendus, si nolit opinionem mutare: sed tunc locum habet regula ante assignata pro obligatione tollendi ignorantiam vincibilem, & invincibilem.

Quod uni apparet probabile, imo certum, alteri videtur omnino improbabile, Lugo.

Et imprimis advertendum; illud quod uni apparet probabile, imo aliquando certum, alteri videri omnino improbabile; ut ex dictis alibi in hoc opere, luce meridiana clarius est. Contingit aliquando, inquit Lugo supra n. 46. quod vir doctus, qui viti argumenti attentò studio magis penetravit, videat, quod fundamenta contrariæ sententiæ ex equivocacione procedunt, vel ex falso fundamento, & ideo apud se illam judicet improbabilem & sine fundamento; & tamen ideo non debet penitentem obligare ad eam deserendam: quia licet illa sententia apud ipsum sit improbabilis, apud Alios tamen multos & doctos, qui tem ita accuratè non penetrarunt, existimatur adhuc vera, & per consequens est verè probabilis: quare penitens illam sequendo, amplectitur opinionem verè probabilem. Hæc ille.

Fieri etiam potest, quod Confessarius patet se penetrasse omnes rationes communis sententiæ, quas tamen verè non penetravit, & aliqua eum lateat, quam nullatenus consideravit.

133. Quænam dicatur opinio probabilis juxta Aristotem.

Ea igitur opinio (inquit Atriaga supra n. 5.) dicitur probabilis, quæ etiam his temporibus defenditur ab aliquibus Auctoribus doctis tribus aut quatuor; maxime si cæteri eam opinionem licet non teneant, non tamen rejiciunt tamquam improbabilem, quod addo, quia reverà aliquando contingit, ut duo vel tres, etiam docti, consentiant in unam opinionem ob fundamentum aliquod valde leve, quam tamen reliqui ut improbabilem rejiciunt; quæ etiam eo casu non debet dici absolute probabilis. Ita hic Auctor.

134. Quænam dicatur secundum Dicast.

Ego crederem (inquit Dicastillo supra n. 566.) salvo meliori judicio, comparatione Confessarii operaturi, non censerì probabilem opinionem illam; quæ tantùm censetur probabilis ab Aliquibus, imo à Multis probatæ auctoritatis, quando ex uno capite ipse homo alioquin doctus & instructus non vulgariter doctrinâ, deprehendit talem opinionem penitentis opponi alicui propositioni certæ certitudine Theologicâ, id est, quæ deducitur per evidentem (quantum ipse putat) consequentiam ex principiis fidei, seu ex una propositione, fide Catholicâ certâ, & altera lumine naturali certâ, & ex alio capite vel illi non sufficienter constat, quod Doctores illi teneant illam opinionem contrariam, & quod

etiam viso discursu, & argumento ipsius, adhuc persistit in sententia, quando enim illud duo non constant; potest, imò fortè debet prudenter credere alterutrum; vel utrumque defectum, vel saltem dubitare; ac providè timere, quod vel penitens non rectè intellexit illorum sententiam, expositis, ut debet, circumstantiis omnibus, vel quod ipsimet viris probatæ auctoritatis non incidit aut in mentem venit talis discursus, quem ipse Confessarius tunc habet.

Idque præsertim locum habere potest ac solet, quoties resolutio magna ex parte procedit ex dispositione juris positivi, maxime si tale jus non sit in corpore juris communis, sed aliqua extravaganti Constitutione &c. quæ subsistente erroneum sit ita sentire. Nam ignorantia talis juris cadere potest & sæpius evenit in viros doctissimos & versatissimos, ut experientia docet.

Si autem requisita omnia concurrant ex parte illorum, tenentium contrariam opinionem, & Confessario constat, quod illi eum argumentum viderint, & expendierint; atque hoc non obstante, tales viri docti ac probe persistant in sua sententia, sub legitima informatione circumstantiarum; tunc Confessarius ipse non est, cur ita fidat suo proprio judicio, quàm prudenter possit, aut etiam debeat judicare, quod ipse potius fallatur, & aliquid non viderit in ea, quod Alii, saltem in illa re perspicaciores, viderunt, ratione cujus illius discursus non adeo rectus, aut aliquid principium non ita irrefragabile illis videatur, hæc ille.

Itaque quando aliqua sententia à multis probatæ auctoritatis Doctoribus tamquam probabilis sustinetur, caveat sibi Confessarius, ne facile eam improbabilem judicet; adeoque rejiciat penitentem, quia non vult ab ea recedere. Cumque Confessarius ex officio suo debeat credere penitenti pro se, & contra se, si dicat se habere opinionem probabilem, debet Confessarius credere & acquiescere, nisi evidenter contrarium constet; atque adeo debet absolvere sufficienter dispositum.

Ita intelligo Sanchez Sum. lib. 1. c. 9. n. 10. ubi docet, Confessarium debere absolvere penitentem, quàmvis fallam existimet opinionem penitentis, si probabilis reputetur inter Doctores probatæ auctoritatis. Quia, inquit, cum non teneatur penitens consilio Confessoris potius, quàm aliorum acquiescere, hæc non deficit debita dispositio ei, ut absolvetur. Item, quia tunc eatenus dicitur Confessarius se conformare opinioni penitentis, quatenus illam permittit ei, non autem quatenus sequatur illam.

Cæterum si Confessarius videat penitentem culpabiliter putare probabile, quod apud Omnes est improbabile, tenetur eum

struere, & si non velit ab opinione improbabili recedere, non absolvere; quia revera non est legitime dispositus ad Absolutionem. Ut recte docet Villalobos supra n. 4. dicens: Sed advertat Confessarius, quod, si poenitens sequatur opinionem improbabilem, tenetur eum admonere & instruere, & si nolit relinquere errorem, quem tenet, cum illa opinio non sit secunda conscientia; non debet absolvere, sicut dicit F. Barthol. de Ledesma in sua Summa tit. de Sacram. Poenit. diff. 14. Quoniam tenendo illam opinionem dicemus ei, quod, Qui amat periculum peribit in illo, sicut dicit Ecclesiasticus cap. 3.

Sed quid, si inculpabiliter putet esse probabilem? Resp. si non timeatur majus incommodum ex ablatione ignorantiae, tenetur juxta dicta praeced. Concl. veritatem aperire, & ipsi dicere, ut saltem consulat Alios doctiores; quod si renuat facere, est indispositus, adeoque non absolvendus: si autem timeatur gravata respectu incommoda, taceat & absolvat. Atque ex his patet, quare in Conclusionem addiderim illam particulam: *si verè probabilis est.*

Restat explicanda obligatio Confessorum, qui culpabiliter vel inculpabiliter absolvunt poenitentes suos invalidè, defectu v. g. jurisdictionis; vel si validè; non admovent restitutionis debitum; aut certè non satis examinant numerum, species, & alias circumstantias peccatorum. Quantum ad illos, qui invalidè absolvunt, hæc est nostra sententia:

CONCLUSIO VI.

Confessarius, qui cum culpa, vel sine culpa, invalidè absolvit, defectu jurisdictionis, aut intentionis, non potest obtentâ jurisdictione, vel mutatâ intentione, in absentia absolvere: debet autem poenitentem monere de defectu commisso, quando potest sine gravi respectu incommodo.

Prima pars, intellecta de Absolutione à peccatis (sicut debet intelligi) post Decretum Clement. VIII. (de quo egimus Disput. 7. Sect. 3. conclus. 5.) est omnino certa, ita ut oppositum non sit amplius probabile; quia non est amplius probabile, talem Absolutionem esse validam, ut loco citato, ad quem remitto Lectorem, videri potest.

Dixi; *Intellecta de Absolutione à peccatis*; quia

cum absolutio à censuris, v. g. ab excommunicatione, possit ferri in absentem & ignorantem, immo & in invitum, & in mortali peccato existentem, & non solum validè, sed aliquando etiam licitè; quia non est Sacramentum; sed judicialis quaedam sententia fori contentiosi; Confessor, si poenitentem deceptum in excommunicatione relinquit, à qua ipse putabat discedere absolutus, poterit optimè illo remedio uti; immo & debebit: quia non parvum gravamen est poenitentis, esse in excommunicatione ignorata: fortasse enim privatur suffragiis, & sub opinione est, an ejus Confessio, in eo statu facta, sit valida; & si postea noverit errorem; etiam est grave onus, iterum querere Absolutionem. Debet ergo Confessor, si comòdè possit, subvenire poenitenti hoc remedio quoad censuram. Fortè etiam cum à quo incommodo, praesertim si culpa ejus id acciderit, ut patet ex dicendis circa secundam partem Conclusionis.

Sed dicit aliquis; quis censetur hic absens, ut nec possit, nec debeat iteratò absolvi à peccatis? Resp. qui ita absens est; ut non possit secundum Decretum Clement. primò absolvi à peccatis. Hoc certum est. Incertum, an sufficiat omnis praesentia, quae sufficit ad accipiendam primam Absolutionem.

Suarez Disp. 32. Sect. 6. n. 4. licet, inquit, demus esse corporaliter praesentem, non potest absolutio ferri in ignorantem omnino, quid circa illum agatur; & nec formaliter, nec virtute consentientem in praesenti absolutione; quia valor Sacramenti non tantum pendet ex intentione dantis, sed etiam ex voluntate recipientis, in dicto autem casu, voluntas hæc non intercedit; nam licet poenitens petierit & voluerit priorem Absolutionem, non tamen hanc posteriorem, de qua nihil cogitavit; imò, cum putet, se jam sufficienter absolutum ab illis peccatis, nullam intentionem habet alterius Absolutionis.

In quo differt multum inter hunc poenitentem, & eum, qui amens jam, vel furiosus absolvitur: nam hic petit Absolutionem, & in ordine ad illam confessus est, & in illa voluntate virtute permanet; ille verò, de quo agimus, solum habuit voluntatem circa priorem Absolutionem, & ibi fuit quasi terminata & finita, & ideo circa aliam Absolutionem nec formalem nec virtutalem voluntatem habet; requiritur ergo novus consensus ejus, qui non potest esse sine nova monitione vel Confessione.

Atcedit; quod morale est, ut dispositio talis poenitentis mutata fuerit, vel quod de novo habeat materiam necessariam, sine cujus Confessione jam non potest absolvi. Unde ferè semper exponet se Confessor morali periculo, si ita absolvendo.

Denique, quando Confessio fuit audita sine

solvi à censuris.

139. Quis hic censetur absens.

An sufficiat omnis praesentia, quae sufficit ad primam Absolutionem, Suarez.

140. Differentia inter hunc poenitentem & eum, qui amens jam absolutus fuit.

137. Quid in inculpabiliter putet esse probabile.

Barthol. Ledesma.

Ecclesiasticus 3.

137. Quid in inculpabiliter putet esse probabile.

139. Quis hic censetur absens.

140. Differentia inter hunc poenitentem & eum, qui amens jam absolutus fuit.

138. Intellecta de Absolutione à peccatis.

Debet ab-

jurisdictione circa aliquod peccatum, Confessio quoad illam partem non fuit sacramentalis, quia non fuit accusatio coram legitimo Iudice: ergo non potest in illam cadere Absolutio, nisi aliquo modo iteretur, saltem per voluntariam subjectionem & confessionem penitentis. Hucusque Suarius.

141.
An in casu proposito requiratur iteratio Confessionis.

Sed hæc ultima ratio non est universalis, ut patet: nam quando Confessarius invalidè absolvit defectu intentionis, liquet profus, Confessionem fuisse sacramentalem. Bene autem dicit Suarius: *Nisi aliquo modo iteretur*, quia non requiritur tali casu explicita repetitio omnium peccatorum, sed sufficeret unico verbo se accusare de peccatis antea confessis, dicendo; *Peto Absolutionem peccatorum quæ nosi*, dummodo Confessor adhuc habeat saltem consulam eorum memoriam, ut alibi diximus.

142.
Respondetur ad probationes Suarii pro parte affirmati-
væ.

Porro penultima probatio, quàmvis vera sit, quando longum tempus intercessit; equidem si statim post Absolutionem, invalidè datam defectu intentionis, Confessarius mutet intentionem, & rursus absolvat, siue dum adhuc est penitens in sede confessionali; aut quàmvis recesserit, tamen adhuc moraliter est præsens Confessario, flectens prope sedem confessionalem, ibique v. g. audiens devotè Sacram, & persolvens penitentiam sibi impositam; sanè nulla est ratio, ut credatur mutata dispositio talis penitentis, vel quòd de novo habeat materiam necessariam; ac proinde, quare ex hac parte non possit Confessor, post absolutum Sacram, aut sub Sacro, ipsum iteratò absolvere, absque nova Confessione explicita vel implicita? Ergo nec illa probatio universalis est.

Penitens in casu proposito videtur habere voluntatem accipiendi Absolutionem.

Quòd attinet ad primam & secundam probationem; dico, penitentem habuisse à principio voluntatem accipiendi validam Absolutionem, ac proinde illam permanere habitua-liter, quousque acceperit validam Absolutionem. Nec obstat, quòd putet, se jam validè absolutum; quia si Sacerdos primà vice absolvat sine debita intentione, & statim animadverso errore, repetat absolutè, vel sub conditione formam Absolutionis, nemo dicit, inquit Lugo disp. 22. n. 52. hanc secundam non esse validam ex defectu intentionis in penitente: ergo intentio penitentis non terminabatur ad priorem prolationem materialem illorum verborum, sed ad Absolutionem formalem & validam, quam cum nondum acceperit, non est cur non perseveret. Hæc ille.

143.

Itaque error ille, sicuti in hoc casu, non tollit intentionem, ita neque in alio casu, quia solùm est error speculativus, & non practicus; quoniam si sciret penitens priorem Absolutionem non fuisse validam, absque dubio vellet hanc Absolutionem valere. Sicuti si Sacerdos, quando ordinatur, putaret characterem imprimi in aliqua actione antecedenti, &

Probat à simili.

non in porreptione calicis & hostiæ, atque adeo jam tunc putaret se esse ordinatum, adhuc validè ordinaretur, & reciperet characterem suo tempore; quia ille error speculativus non destruit intentionem, quam habuit, recipiendi Ordinationem, quando ei daretur.

Similiter; si penitens putaret se absolutum, quando dicuntur illa verba, *Domine Jesu Christe te absolvas*, non verò per verba sequentia, atque ideo putaret se jam absolutum, non idcirco esset invalida forma Absolutionis subsequens, quia error ille speculativus non destruit intentionem, quam habuit recipiendi Absolutionem.

Idem cernere licet in Sacramento Matrimonii: aliquis contrahit cum Catharina, putans esse Annam, valet Matrimonium, si voluerit absolutè contrahere cum præsentè, quæcumque illa esset; quàmquam erret speculativè existimans se habere Annam; cum tamen sit Catharina. Ergo similiter in nostro casu, si penitens absolutè & simpliciter intendit suscipere validum Sacramentum Penitentiae, siue hodie conferatur, siue cras, siue post unum annum, valebit Absolutio post annum data, si cætera adsint, estò putet se hodie absolutum.

Quæris, unde sciam, penitentem habuisse tam generale intentionem? Respondo; quia si interrogaretur, an solùm voluerit habere Absolutionem pro illo tempore, quo continebatur; an verò etiam pro quocumque tempore subsequenti, supposità legitimà dispositione; indubiè affirmaret, se nunquam suam intentionem affixisse certo alicui tempori, sed indeterminatò, pro quo potest durare Confessio; cum enim Confessio possit longo tempore præcedere Absolutionem, cur quælo penitens deberet limitare suam intentionem ad illud præcisè tempus, in quo primò continebatur? Nulla omnino est ratio, ad hoc præterites obligandi.

Quid si enim statim post finitam Confessionem fiat amens? Numquid si post menses ceptos priùs conferatur Absolutio, propensior erit invalida? Non est verisimile. Ergo penitens tamdiu manet in occasione illa, quàm voluit confiteri & absolvi, quamdiu potest validè absolvi.

Quòd ergo dicit Dicast. disp. 10. n. 577. occasionem transivisse, quando penitens iam discessit, & abens est vel fuit, etiam si casu sit per accidens in alia occasione iterum sit in conspectu & præsentia Confessarii, & per consequens cessasse intentionem penitentis; hoc, inquam, est petitio principii, & tam facile negatur, quàm asseritur.

Igitur nisi obstat indispositio penitentis, quæ post longum tempus à prima Confessione merito timetur; nescio, quare mutata intentione Confessarius non possit, nullà præterita

quod iterum possit absolvi sine peccatis ad monitione

146. Navarrus putat posse dari absol. intentionem absenti etiam in peccatis circa D. Antonium.

147. Sed licet sententia hodie non potest in iudicio.

An debet moneri penitens de futuro peccato.

monitione aut novâ Confessione. Quia tamen, sicut jam dixi, merito sæpius timetur indispositio penitentis; & quia rariùs Absolutio invalida fuit defectu intentionis, sed maxime defectu jurisdictionis, v. g. quia Confessarius absolvit à casu reservato, cum non haberet potestatem reservatorum; hinc quaeritur, quid sit tali casu faciendum, an penitens admonendus de invaliditate; an verò relinquendus in bona fide, quâ putat se validè ab omnibus absolutum.

146. Navar. in Man. cap. 26. n. 14. sic ait: Si Confessarius absolvit aliquem ab excommunicatione, aut à casu reservato, à quibus ipse non poterat, debet procurare facultatem absolvendi eum ab illis, & post habitam eam, absolvet eum præsentem, si præsentiam ejus habere potest; sin. minùs absentem ab excommunicatione, quando voluerit, & à peccato reservato, quando ille in gratia esse videbitur, secundùm Antonium 3. part. tit. 17. cap. 12. qui ait, multos insignes Theologos congregatos super hoc in quodam Concilio (Basilien) quod ipse citat ibi n. 13. conclusisse, hujusmodi penitentem posse absolvi in absentia; etiamsi præsentia ejus haberi posset; sed scandalum immineret, dicendo ei, quod nequaquam est absolutus, & propterea oportet ipsum iterùm confiteri.

Quod equidem ego refellere minimè audeo, licet Nonnullis contrà videatur: & si prædictam facultatem habere nequit, admonere debet eum, si potest, ut se absolvere faciat à tali casu, aut peccato, à quibus ille non potuit. Non enim satis placet illud Directorii lib. 1. tit. 15. §. 143. scilicet, ut obtentâ absolvendi facultate, iterum penitentem accersat, & cautè fingat, se eum de aliquo peccato jam confesso interrogare velle, quo melius eum erudiat de nonnullis aliis, si postea commisit, & ab omnibus absolvere: tum quia rarò id sine scandalo fiet; tum quia non potest illum ab illo peccato & aliis absolvere, nisi omnia peccata integrè ex proposito absque tali fictione confiteatur. Hæc ille.

147. Sed placere nobis non potest Absolutio in absentia post Decretum Clement. VIII. ut in principio Conclusionis ostendi. Nec placet, quòd Aliqui propter illa verba citent Navarrum, quasi docuisset, Confessarium in tali casu nihil debere agere, sed dolere tantùm de sua culpa; nam expressè dicit: Admonere debet eum, si potest. An autem possit, est alia questio. Improbatur quidem illud Directorii. Sed numquid id eo improbat omnem alium modum?

Quid si enim penitens ultrò veniat ad Confessionem, quod periculum scandali, si Confessarius hortetur ipsum in communi, ut accuset se, & debeat de omnibus peccatis præ-

teritis, & aliquando adhuc confessis? Putas quia Navarro displicuisset ille modus admonitionis? Noli putare, quia non est sapientis talem modum rejicere, qui nullum omninò adfert incommodum, saltem alicujus momenti, nec penitenti nec Confessario; & tamen sufficit ut penitens absolvatur à peccato, à quo priùs invalidè fuerat absolutus.

Sed quid, si non redeat ad Confessionem? Debet eum monere extra Confessionem, quando id fieri potest sine scandalo, aut alio gravi respectivè incommodo. Vel ergo admonendus est in ipsa Confessione, quod commodius fieri potest; vel extra Confessionem, nisi aliquid aliud obstet. Hæc est communis sententia.

Quam Aliqui probant; quia illà carentia spiritualis gratiæ, quæ danda fuisset per veram Absolutionem eorum peccatorum, est grave damnum penitentis, cujus Sacerdos ille causa fuit; ergo tenetur illud resarcire.

Confirmatur. Nam si aliquis suâ culpâ baptizavit aliquem, feceritque Baptismum irritum, tenetur illum admonere; similiter Episcopus, qui alium invalidè ordinavit, propter spiritualia incommoda, quæ sequuntur: ergo similiter in præsentia.

Sed hæc similia valde claudicant, si tamen similia vocari possint. Nam, inquit Suarez supra n. 7. ex defectu Baptismi sequuntur gravissima damna ferè irreparabilia; quia si Baptismus non fuit validus, nec cætera Sacramenta erunt valida. Et idem est de Sacramento Ordinis: quia si aliquis existimeret Sacerdos, cum non sit, sequuntur incommoda ministrandi invalidè cætera Sacramenta &c. Propter quæ vix potest admitti in his Sacramentis excusatio, nisi nocumentum aut scandalum esset gravissimum & inevitabile. In Sacramento autem Penitentiae longè dissimilis est ratio, nisi fortasse in eo casu, in quo proximus propter hanc causam exponeretur periculo aeternæ mortis, ut si esset in mortis articulo, & non posset iterum confiteri, nec fortasse receptorus esset aliud Sacramentum; tunc postponenda esset alia difficultas, ut subveniretur tali proximo, ut ex lege claritatis constat. Hæc ille. Quæ verissima sunt.

Nec placet Lugoni supra n. 56. prima ratio illius sententiæ; quia inquit, illud damnum & jactura gratiæ non tanti est, cum possit mille aliis modis reparari, nec penitens ipse censetur graviter invitatus circa illud, cum possit sæpiùs & sæpiùs eadem peccata confiteri. Unde, quando Confessio fuit de solis venialibus à penitente, frequenter confiteri solito, putarem facilè excusari Confessarium à supplendo defectu, si fortè ex aliqua causa invalidè absolvit; quia penitens communiter non erit graviter invitatus, sed potiùs præsumi potest, quòd ratum habeat, manere pro illa die cum Absolutione non valida; ut

148.

Probatur sententia affirmans.

Confirmatur à similibus.

149. Sed rejicitur.

Adverte

150. Probatio quoque non placet. Lugoni.

liberet suum Confessarium ab illa molestia & robore in manifestando defectu commisso. Ita Eminent.

151.
Contra Lugonem arguit Dicast.

Sed displicet Dicastillonis; cùm bonum, inquit, quo privatur, pœnitens merito tanti æstimaverit, ut propter illud subire voluerit onus difficile & grave, deferendi se & manifestandi suam conscientiam, quòd magni est momenti. Tunc autem merito censetur aliquod magni momenti, quando propter illud obtinendum, prudentes rerum æstimatores, rem magni momenti gravem & difficilem præstant; talis est Confessio & manifestatio peccatorum gravium alteri homini; & gravius id adhuc censeretur, cùm fuerit Confessio facta non Iudici, qualis est ille Sacerdos carens jurisdictione, & nisi ille acquisitâ jurisdictione absolvat, debet, ut damnum reparetur, alteri confiteri. Quòd si inculpabiliter deceptus, id facere omittat, manebit quidem ille justificatus, & per aliam viam absolutus indirectè, quoties legitime alia peccata confiteatur, semper tamen carebit gratiâ illâ sacramentali, quam debuisset tunc habere.

152.
Responsio ad argumentum Lugonis,

Nec refert, quòd dicebatur, nempe illam gratiam posse mille aliis modis reparari, & illa ipsa peccata sæpius confiteri; quia quàmvis alia similis gratia possit acquiri, illa correspondet novæ actioni, & novæ diligentie illius hominis, vel elicientis Contritionis novum actum, vel facientis novam Confessionem, ob quam debebitur, & dabitur illa gratia, quod non satis est ad reparandam læsionem illam antiquam, quòd fecerit Confessionem, & aperuerit conscientiam suam frustra.

que probatur à simili.

Sicut in materia justitiæ, si fuisti causa, ut aliquis à te deceptus, non lucraretur actione suâ centum, quæ tali actione fuisset lucraturus, non eris liber à reparando (si possis) damno, propterea quòd ille possit mille aliis similibus actionibus tantundem lucrari; semper enim manebit illa prior inæqualitas & læsio, & quidquid per alias similes actiones lucratur, semper respondebit illis actionibus, ita, ut semper maneat inutilis illa prior actio, & sine fructu illi responsum.

Ergo pari ratione in nostro casu, licet possit per alias Confessiones acquirere tantundem, non erit facta æqualitas cum frustranea manifestatione, donec illa etiam habeat aliquo modo suum effectum, collata Absolutione ex vi potestatis, quam acquisierit ille invalidè absolvens, nisi de hoc monitus (quando sine inconvenienti potest moneri) ille pœnitens, acquiescat, aut sit aliter illi legitime satisfactum. Idque præsertim apparet, quando putans se jam legitime fuisse confessum, non amplius curat de recipienda directè remissiva gratia Absolutionis. Hucusque Dicast.

Addit Arrisga disp. 44. n. 11. saltem ratione periculi æternæ damnationis, videtur res illa esse gravissima; putabit enim pœnitens se esse securum, & negliget se melius disponere, eoque tempore mors interveniens illum occupabit in statu peccati; habet autem hoc argumentum majorem vim in sententia Lugonis & Suarii de Sacram. Pœnit. valido & informi; contingere enim potest, ut ille accedat ad secundam Confessionem, cùm dolore limitato ad ea peccata, quæ tunc confiteatur, ac proinde etiam per eam secundam Confessionem non remittantur nec nova, nec antiqua peccata, idque totum proveniet ex malitia ejus Confessarii; posset etiam id ipsum in aliquot sequentibus Confessionibus contingere: quis autem neget grave dampnum fieri illi homini, eum exponendo eis periculis, ex sola nequitia Confessarii? Debebat ergo hunc illum monere, vel acceptâ jurisdictione absolvere, vel ad alium remittere. Hæc ille.

Sed nihil contra Lugonem; qui solum loquitur de Confessione venialium, ex cuius invaliditate nullum hujusmodi sequitur periculum, sed purè carentia alicujus gratiæ, que licet in se foret magni momenti, ut proinde malitiosè invalidè absolvens graviter peccaret, equidem tanti esse momenti, ut peccet mortaliter Confessor, qui, ne seipsum infamet apud pœnitentem, tacet defectum commissum, ut video: præsertim cùm non possit ipsum iterò absolvere, quia ignorat dispositionem, nisi de novo confiteatur; & si ve sciat defectum, sive non, multum verisimile est, quod propterea non citius solito confitebitur.

Et daro; quòd in sequenti Confessione priora peccata non confiteatur, quæ putat legitime absoluta, tamen non ideo recipit minorem gratiam, quàm si illa rursus confiteretur; & non dubito, quin si aliqua remittantur præter illa, quæ de factò confiteatur, quæ hæc primo loco; cùm per ipsum pœnitentem non steterit, nec stet, quòd per Absolutionem directè fuerint remissa & remittantur; nam si sciret invaliditatem prioris Confessionis, iterum rursus confiteretur.

Quantum ad Confessionem mortellum, est invalidè Sacerdos absolvisset à peccato aliquo reservato, si tamen alia non reservata erant adjuncta, constat Absolutionem fuisse validam respectu horum, & per consequens peccatum reservatum per eandem indirectè fuisse remissum, nec propterea pœnitentem minorem recepisse gratiam, quæ non proportionatur peccatis confessis, & absolutis, quasi qui plura confiteatur, & à pluribus absolvitur, majorem recipiat gratiam, sed dispositionis, quæ unum vel plura peccata pœnitens confiteatur: ergo per illam Absolutionem, invalidam quoad peccatum reservatum, nullus gratiæ internæ passus est detrimentum, sed hoc tantum effectum, quòd

iteratò debeat illud peccatum confiteri eo ipso quòd noverit, invalidè fuisse absolutum, id est, mansit obligatio confitendi illud peccatum, quæ parùm nocet pœnitenti, quousque non scit invaliditatem Absolutionis. Cur ergo Confessarius, cum rubore & verecundia, sub gravi peccato debeat istum defectum indicare pœnitenti? Cur non sufficiat, quòd doleat de sua culpa commissa, & eam confiteatur suo Confessario? Certè non video tantam obligationem, saltem ratione carentiæ gratiæ, quæ danda fuisset per primam Absolutionem.

156. Sin autem Absolutio respectu omnium peccatorum fuerit invalida, tunc res habet majorem difficultatem propter maximum damnum, quod sequitur pœnitenti, scilicet carentiam statûs gratiæ, & per consequens periculum damnationis æternæ; casu quo absque nova Confessione & Absolutione valida contingat eum decedere ex hac vita; ut proinde existimem, tunc saltem Confessarium pœnitentem debere admonere de defectu commisso; & si fecerit, quando potest, sinè alio graviore incommodo, quàm rubore & verecundia; peccare mortaliter; præsertim si defectus fuerit culpabilis.

Immo puto; quòd tunc etiam majora incommoda non excusarent, quia est res gravissima, contra suam voluntatem permanere filium diaboli & capitalem inimicum Dei; ac proinde privari omni merito de condigno gratiæ & gloriæ cum periculo, ut dixi; licet non semper proximo; æternæ damnationis. Puto etiam; non sufficere solam admonitionem; sed, si fieri possit, Confessarium per seipsum debere absolvere; ne pœnitens cogatur alteri, cum maxima aliquando difficultate, eadem peccata in particulari confiteri, cum eidem Confessario, qui adhuc habet notitiam peccatorum, facile posset iteratò confiteri, solum explicando in genere peccata, quæ antea confessus fuit.

157. Sed quid, si Confessarius sciat, post suam Absolutionem invalidam pœnitentem ab alio validè absolutum? Existimo, non esse admonendum, saltem propter carentiam gratiæ prioris Sacramenti; quia illam recuperare non potest, nisi per novam Confessionem, & illam gratiam jam accepit per Confessionem, factam alteri Sacerdoti. Tunc ergo admoneri debet propter materiale transgressionem legis divinæ, quæ præcipit Absolutionem directam omnium peccatorum, qualem hic nondum accepit, ut suppono; illam autem præcavere debet, qui hujus transgressionis posuit causam, idque ut putat Lugo supra n. 58. cum majori suo incommodo, qui culpabiliter, quàm qui sinè culpa.

Quod quidem, inquit ille, in aliis materiis manifestum est, præsertim in materia justitiæ: nam si culpabiliter aliquem infamasti, debes

etiam cum incommodo tuo illius famam refarcire; si verò inculpabiliter, quia v. g. credebas publicum, quod erat secretum, vel credebas verum crimen, quod audieras à fide dignis, cum esset falsum; tunc teneris quidem; si absque incommodo potes; revocare quod dixeras, non tamen cum incommodo tuo gravi, ut cum Aliis docet Lessius lib. 2. de Just. c. 11. dub. 23. n. 116. quod idem est de quocumque, qui damnum inculpabiliter intulit. Idem ergo dicendum videtur in materia pœnitenti, cum procedat eadem ratio in ipsa, quæ in aliis. Hæc ille.

Sed contra arguit Arriaga supra n. 14. Si duo, unus ex malitia, alter invincibiliter dixisset Petro: *Hodie non est Festum, non teneris audire Sacrum*; cum tamen re ipsa esset Festum, non crederem; ad tollendum errorem magis obligari unum, quàm alterum; quia Petro in toto rigore neuter intulit injuriam, aut damnum: illa enim omisso materialis Sacri, non est ei mala; supposita ignorantia invincibilis; ac proinde ipse Petrus non magis optat ab uno, quàm ab altero eam auferri; immo fortasse gaudet non auferri.

Si autem consideremus damnum quasi illatum ipso præcepto divino, quod tunc non servatur, difficile est creditu, quòd illud magis debeat tolli ratione culpæ præcedentis: ibi enim sunt duo præcepta, unum non dandi Absolutionem sinè jurisdictione; huic jam non potest satisfieri: alterum confitendi integre omnia peccata; hoc à neutro ex illis Confessariis est adhuc violatum, sed data causa, ut materialiter tantum violetur à pœnitente. Cur ergo, quæso, hoc præceptum magis obligabit unum Confessarium, quàm alterum, ex eo quòd unus peccaverit contra aliud præceptum, alter contra nullum? Est ergo adhuc probabilis sententia Suarii supra n. 6. nullam faciens distinctionem ex hoc capite inter eos duos Confessores. Hactenus Arriaga.

Ego autem dico Primò; tametsi Suarius nullam faciat distinctionem ex hoc capite inter eos duos Confessores; non tamen etiam negat eam distinctionem; solum enim contendit, utrumque Confessorem teneri alium admonere, ut in re ipsa præceptum divinum impleat, quando sinè gravi noxamento ipsius Confessoris, & sinè scandalo id fieri potest, an verò idem noxamentum respectu unius possit esse grave, & non respectu alterius; ibi non disputat.

Existimo, inquit Suarez, inter hos Auctores non posse esse in re ipsa differentiam; quia hæc opinio posterior vera est per se loquendo, id est, quando sinè gravi incommodo, & sinè scandalo id fieri potest; nam tunc potest prodesse monitio Confessoris, & non assertio noxamentum alicui; ergo tenetur eam facere, quia ipse fuit in causa, ut divinum præceptum

solvit amplius obligatur, quam qui inculpabiliter.

158. Obiectio ad Arriaga.

159. Quæ fuerit sententia Suarii.

159. Quæ fuerit sententia Suarii.

160. Quæ fuerit sententia Suarii.

non

156. Quid si fuerit invalida respectu omnium?

157. Quid si Confessarius sciat postea pœnitentem fuisse validè absolutum?

Lugo.

Confessarius, qui culpabiliter infamasti, debes

non impleteretur in re ipsa : ergo tenetur alium admonere, ut re ipsa impleat.

Unde ad hoc non refert, quod fortasse Confessor prius non peccaverit; quia ex facto ipso hæc obligatio nascitur, si postea sufficienter intelligatur. Sicut qui alium decept, dicens, hodie non esse diem festum, cum verè sit, tenetur illum mature admonere, si potest, ne in re ipsa præcepti observatio omittatur, etiamsi ille esset per ignorantiam invincibilem excusandus. Denique in universum Iudex, si malè tulit sententiam, tenetur illam declarare, si commodè potest. Hæc ille.

160.
Qui culpabiliter est causa alicujus damni, magis obligatur, quam qui inculpabiliter.

Putas autem, quod Iudex, qui culpabiliter tulisset malam sententiam, non teneretur cum majori incommodo declarare illam, quam qui tulisset sine culpa? Non est verisimile. Nec puto Suarium id uspiam docuisse, & tamen etiam in illo casu oritur obligatio ex facto ipso, & non præcisè ex peccato Iudicis.

Probat variis exemplis.

Idem est, si unus culpabiliter, alias autem inculpabiliter persuadeat alicui; Spiritum S. non procedere à Filio; putas, quia uterque cum æquali incommodo debeat auferre illum errorem? Et nonne est error penitentis, quod putet se satisfecisse præcepto divino, cum reverè non satisfecerit? Cur ergo qui culpabiliter est causa illius erroris, non tenetur cum majori incommodo illum tollere, quam qui inculpabiliter?

Nonne ipse Arriaga supra in principio numeri allegati admittit, si consideremus damnum illatum proximo ablationis gratiæ, magis teneri ad illud resarciendum; Confessarium, qui culpabiliter nocuit, quam alterum, qui inculpabiliter? Cur ergo consimiliter, si consideremus errorem causatum in intellectu penitentis; si expendamus damnum, quod infertur per materiale transgressionem ipsi præcepto, & quodammodo Deo præcipienti; si attendamus materiale transgressionem præcepti divini, quæ licet non sit mala formaliter, sive malum formale penitentis, est tamen mala materialiter seu malum materiale penitentis; cur, inquam, non pari ratione dicimus, magis teneri ad illud impediendum, qui culpabiliter, quam qui inculpabiliter posuit ejus causam?

161.
Qui culpabiliter appositum ignem magis obligatur, quam qui inculpabiliter.

Nonne qui culpabiliter apposuit ignem domui alterius, cum majori incommodo tenetur incendium extinguere, quam qui sine culpa? Et qui sine culpa, magis obligatur, quam qui nullo modo ignem apposuit? Et admissio, prout supra admisisimus, quod non quilibet privatus tenetur ex lege correptionis fraternæ impedire peccatum materiale contra legem humanam; equidem contra legem divinam, vel naturalem, tenetur, quando commodè potest; quanto magis, qui dedit causam illius peccati, culpabiliter vel inculpabiliter; & quidni primo loco, qui dedit causam culpabiliter? Non dubito.

Enimverò hoc ipso quod aliquis scienter persuadet alteri, non audire Sacram die festum, dicendo: *Hodie non est festum; non tenetur audire Sacram*, jam peccavit, licet indirectè, contra præceptum audiendi Sacram; quidni ergo cum majori incommodo tenetur illam transgressionem materiale impedire, quam alius, qui bonâ fide, nesciens esse diem festum, id dixit?

Igitur Sacerdos, qui malâ fide absolvit, invalidè suam penitentem, & re ipsa quod dixit: *Non tenetur verum illa peccata confiteri, quia directe absoluta sunt*, eo ipso, saltem indirectè, peccavit contra præceptum divinum integrè confitendi, quia voluntarè dedit alteri causam positivam illud præceptum non adimplendi; quid ergo mirum, si tenetur cum majori incommodo procurare integram Confessionem, quam ille, qui id fecit inculpabiliter?

Sic tamen, ut incommodum non sit respectivè grave, id est, gravius malum omnibus consideratis, quam sit materiale transgressio legis divini, & alia incommoda, quæ possunt inde sequi penitentis. Hinc illud incommodum, quod excusat penitentem ab integra Confessione, indubiè etiam excusat Confessarium ab illa admonitione.

Deinde bene considerandum scandalum quod sequi potest in ipso penitente, & indubiè evitandum est, ut passim Auctores monent; quando docent, Confessarium teneri admonere penitentem, dum sine scandalum monitio fieri potest.

Solus, quem scio, Arriaga se opponit supra d. 11. dicens: Ego (ut verum fatear) hic non video ullum periculum scandali; cum res sit secreta, non aliud esse potest scandalum, quam quod penitens agnoscit Confessarium iniquè se gessisse, hoc autem periculum libi debet Confessarius imputare, qui eam causam dedit. De scandalo igitur nihil ibi timendum. Hæc ille.

At, meo iudicio, de scandalo multum est timendum; quia datur occasio penitentibus temerè suspicandi de aliis Confessariis similem defectum, & plures tales defectus de hoc Confessario; datur occasio penitentibus, vitandi impotenter, talem Confessarium, qui fortè est necessarius est ad salutem; datur occasio murmurandi, indignandi, detrahendi Confessario, & fieri potest, ut admonitus, colit amplius sua peccata confiteri; adeoque jam peccet formaliter contra integritatem Confessionis, ubi non admonitus peccasset solum materialiter.

Quid videtur tibi benignè Lector, nihil hic de scandalo est timendum? Certè, qui hæc scandala non videt, oculos non habet apertos ad videndum. Hæc ergo omnia dispiciantur, & secundum dictamen prudentiæ Confessarius

admoneat, vel non admoneat penitentem, intrā, vel extra Confessionem, salvo semper sigillo. Quod Arriaga suprà n. 12. putat saluum, si in genere dicat: *Ego te non absolvi*, non declarando, utrum defectu jurisdictionis, an intentionis. Habetque locum hæc admonitio, etiamsi defectus fuerit ex parte penitentis, quia etiam ratione illius dicere verè poterit Confessarius: *Ego te non absolvi*. Ita Arriaga. Verè an falsò, facile colliges ex dictis Sect. præced.

Sed numquid idem faciendum Confessario, quando Absolutio fuit valida, licet iniquè data, quia non admonuit penitentem debitæ restitutionis, aut non satis examinavit numerum, species, aliasve circumstantias? Respondeo:

CONCLUSIO VII.

Confessarius, qui suā culpā non admonuit penitentem debitæ restitutionis, non tenetur restituere, etsi sit proprius Pastor. Tenetur admonere, quando potest sine gravi respectivè incommodo. Qui autem suavitè non restitutionem (etsi non sit proprius Pastor) restituat in defectum penitentis, nisi tempestivè & efficaciter revocet suum consilium. Non satis examinavit numerum, speciem &c. peccatorum, examinet si redeat ad Confessionem, nisi aliquid obstet.

tenetur aliis restituere, quoniam violatio solius charitatis non inducit necessitatem restituendi; nisi dixeris, hominem privatum obligari ad restitutionem, si unico verbo possit inducere furem, ut restituat, & tamen taceat.

Quod licet Aliqui videantur asserere, tamen absque solido fundamento, ut jam ostendo ex Cajet. verb. *Restitutio* cap. 1. §. Adverte quòd in his tribus immediatè precedentibus capitibus, scilicet mutus, non obstans, non manifestans, quàmvis verum sit regulariter, quòd soli illi, quibus ex officio incumbit loqui, obstare aut manifestare, comprehendantur, verum tamen quoque est, comprehendì illos, qui ex occurrenti articulo necessitatis urgentis, manifestè tenentur & possunt absque suo damno & periculo: ut si quis feiat invasurum aliquem domum alterius, & rapturum seu fururum, & nisi ipse præsignificet, sequetur furtum, & potest absque periculo & damno providere, reus est furti: sicut reus esset homicidii, si eodem modo sciret homicidium futurum, & posset providere, & non curaret. Et quia est causa injustæ actionis, quàmvis indirectè, ad restitutionem tenetur. Hæc ille.

Sed, ut vides, absque solido fundamento, hoc enim est, quod queritur, an qui solùm est causa privativa injustæ actionis, teneatur ad restitutionem, & si ipse affirmando probavit, ego negando reprobandi.

Obijciunt Aliqui cap. *Quanta* 47. de Sent. Excom. ibi: *Ne autem solos violentia huiusmodi auctores aliquorum præsumptio existimet puniendos, facientes & consentientes pari penâ plectendos, Catholica condemnat auctoritas: eos delinquentibus favere interpretans, qui cum possunt, manifesto facinori desunt obviare. Ubi pari penâ condemnatur ab Ecclesia, qui manus incipiunt in Clericos, & qui consentiunt injicientibus. Ergo æqualiter peccant contra justitiam, & æqualiter tenentur ad restitutionem.*

Respondeo cum Glossa verb. *Consentientes*: Hoc intellige per comparationem præstando auctoritatem, quia tunc eadem penâ puniuntur facientes & consentientes. Et verb. *Interpretans*: sic ait: *Alii dicunt, quòd ad solos Prælatos sive Iudices, vel alios, qui habent aliquam potestatem in alios, hoc pertinet, & ad hoc tenentur ratione potestatis, non alii 23. q. 4. Fortè. & cap. Duo illa nomina. Unde si ego, qui non habeo aliquam potestatem, video, quòd aliquis vult verberare Clericum sive percutere, sine meo consilio, vel auxilio, non credo, quòd sim excommunicatus: si non prohibeo illum, licet alias fortè peccem, quia ipsum non defendo, cum possim; pena enim non debet amplius egredi, quàm delictum reperitur sup. de his que sunt de ma. part. cap. *Quæsitus* & C. de pœ. Sancimus. Et quod dicit, *Qui cum possunt, intelligo de his, qui ratione potestatis, quam habent in alios, ad hoc**

166.
Docet Cas-
jetanus pri-
vativas ali-
quando obe-
ligari ad re-
stitutionem
etsi ex offi-
cio non te-
neantur

sed sine so-
lido funda-
mento

167.
Obijciunt
c. 47. de
Sent. Ex-
com.

Solvitur

165.
Causa pri-
vative dam-
ni non de-
bet resti-
tueri, nisi
ex officio
obligentur.
Probatur i.
p. Concl.

Suppono ex Tract. de Iust & Iure, causas privativas damni (quales censentur, mutus, non obstans, non manifestans) non teneri ad restitutionem, nisi ex officio obligatæ fuerint ad damnum impediendum. Ratio est; quia alioquin non obligantur ex justitia, sed solùm ex charitate; non oritur autem obligatio restituendi, nisi ex damno illato per actionem injuriosam. Hoc supposito,

Probatur prima pars Conclusionis: Confessarius, etsi sit proprius Pastor, non tenetur ex officio procurare bonum corporale aliorum, sed tantùm bonum spirituale penitentis: ergo non manifestans penitenti debitam restitutionem, non peccat contra justitiam respectu aliorum, sed tantùm contra charitatem: ergo non

tenentur, alias consentire videntur, & prestare auctoritatem, si vident illum, & non prohibent.

168. *Replicat.*

Sed dicit aliquis; Confessor ex officio tenetur impedire non restitutionem; ergo si non impediatur, interpretatur favere delinquenti seu non restituenti; ergo pari poenâ plecendus ergo pariter obligatur ad restitutionem.

Solvitur.

Resp. Neg. ultimam Conseq. quia restitutio solum debetur ex actione injuriola; poena autem excommunicationis, vel alia; infligi potest propter quodcumque peccatum mortale, etiam solum contra charitatem, ut clarum est. Quod autem illa omisio admonitionis, seu permissio non restitutionis; licet ex officio Confessarius tenetur admonere, non sit actio injuriola, jam supra diximus; quia officium ejus non respicit, nisi ipsum poenitentem, seu bonum poenitentis; ergo licet peccaret contra justitiam respectu poenitentis, haud equidem respectu creditorum; ergo licet teneretur ad restitutionem damni spiritualis, quod inde patitur poenitens; secus ad restitutionem damni temporalis, quod inde provenit creditoribus.

169. *Obijciunt aliud jus, scilicet c. 6. de Homic.*

Ex his facilis est solutio alterius juris, cap. Sicut dignam 6. de Homicidio. Ubi Alex. III. sic scribit: Illi etiam, qui non ut ferrent, sed ut percussoribus opem ferrent, si forte per aliorum violentiam impediuntur, paulo immo debent poenâ multari: quia cum scriptum sit: Qui potuit hominem liberare à morte, & non liberavit, eum occidit: constat ab homicidii reatu immunes non esse, qui occisoribus opem contra alios prestare venerunt, nec caret scrupulo societatis occulte, qui manifesto facinorosi desinit obviare.

Solvitur.

Facile, inquam, respondetur ad hoc jus; tales quidem non esse immunes ab homicidii reatu, scilicet interno; attamen liberos esse ab externo homicidii reatu, & ideo, quamvis puniendi sint, haud equidem restituere tenentur; cum obligatio restitutionis non oriatur ex peccato interno, sed ex actu externo, injustè damnificante. Et ita in casu proposito, esse Confessor possit peccare contra justitiam actu interno, ideo non admonens poenitentem de faciendâ restitutione, quia complacet sibi in injusta retentione rei alienæ; nihilominus non teneretur ad restitutionem, quæ, sicut dixi, non oritur nisi ex actione externa, injustè damnificante, qualis non est illa actio, seu potius omisio actionis.

D. Ambros.

Dicitur ergo occidere, qui potuit hominem liberare à morte, & non liberavit, dicitur, inquam, occidere privativè; sicut dicitur ex D. Ambrosio dist. 86. c. 21. Pasce fame morientem. Quisquis enim pascendo hominem servare poterat, si non pavisti, occidisti, nempe privativè; & ideo tantum ibi est culpa homicidii, ut opponitur charitati, non autem, ut est contra justitiam, & ideo non oritur obligatio restitutionis. Ergo similiter in casu nostro.

Si dixeris; is, qui suadet alteri, ne impediatur furem aut latronem, aggressientem aliquem, tenetur ad restitutionem: ergo etiam is, qui non impedit, dum facile potest.

Resp. si alter ex justitia tenetur impedire furem vel latronem, Concedo totum; sed actionem solum ex charitate, Neg. Antec. nisi id faciat vi vel fraude: nam unusquisque habet jus, ut alius, qui potest ipsam liberare, si velit, etsi non tenetur ex justitia, sed solum ex charitate; ut, inquam, maneat liber; quando ergo illa libertas vi vel fraude auferatur, impeditur, fit vera injuria illi tertio, qui habebat jus justitiæ ad illud auxilium, non quidem simpliciter, sed quatenus erat positum in libera alterius voluntate.

Sin autem suadeat sine vi vel fraude, tunc non auferatur ejus libertas, sicut ipse, qui non impedit, dum facile potest, non peccat contra justitiam, & per consequens non obligatur ad restitutionem; sic nec ille, qui suadet non impedire. Simile sit in illo, qui suadet Joanni, ne Petrum instituat suum heredem, quod alioquin jam constituerat facere; si ille suadeat sine vi vel fraude, non tenetur ad restitutionem; sed si vi vel fraude.

Arguis rursum; Gubernator Respublice non impeditur forte, quæ facile posset impedire tenetur civibus suis ad restitutionem; ergo milititer Confessarius creditoribus sui poenitentis, cujus injustam retentionem non impediendum facile posset impedire.

Resp. Neg. Conseq. do disparitatem; quia Gubernator tenetur ex officio; respiciens bonum temporale eorum, qui dominum partuntur; nam officium ejus respicit pacem & libertatem civium, saltem circa vitam eorum & fortunas, unde ei vicissim tributa prestatur & munera. Quid autem simile reperitur in Confessario, respectu eorum, quorum poenitentens bona injustè retinet?

Urges; Superior, non impediens detractionem subditi, tenetur infamato ad restitutionem famæ in defectum subditi; ergo &c.

Respondet Malderus de Iustitia tract. 7. c. 2. dub. 2. Advertendum est, non tenetur de periore ex justitia semper ex tempore se opponere talibus injuriis subditorum, cum his multis incommodis obnoxium esset, ad partem tamen correctionem ex charitate tenetur. Tenebitur ergo Prælati restituere infamato, si nolit suo tempore detractionem ad restitutionem cogere, aut si nolit jus dicere conquerenti, & secundum leges compellere contumacem, ut probet, & deficientem poenitentem enim Prælati subditi adest, ut eum ex officio cohibeat, ne cui detrahat, sicut Caputurio ex officio adest militi, ne quem in itinere concutiat.

Præterea etiam si Prælati ex justitia tenentur hic & nunc corripere subditi detractionem,

tem, non indè sequitur, quòd omittens teneatur infamato: quid si enim ex iustitia obligatus sit solum in bonum spirituale detrahentis, non autem in bonum famæ infamati? Ex quo fundamento Confessarius, qui absolvit non in iungatà debità restitutione, non tenetur creditori, ut alibi diximus, quam vis teneatur pœnitenti, si iungat ei ex lata culpa aut dolo restitutionem faciendam, quæ faciendâ est per alium. Hactenus Malderus.

173.
Responsio
Lugonis.

Lugo autem suprâ n. 70. respondet ad hoc argumentum, Neg. Conseq. Ratio, inquit, discriminis est, quòd Prælati est etiam caput politicum suorum subditorum: quare tenetur eos gubernare in ordine ad bonum commune aliorum civium, sicut dominus tenetur gubernare suos servos, & procurare, ne inferant damna aliis civibus: illi enim, qui caput est politicum, tribuuntur & imputantur damna à subditis illata; Confessarius autem non est caput politicum pœnitentium sed solum Medicus spiritualis ipsius, nihil aliud respiciens, nisi bonum solius pœnitentis, sine ordine ad alios, quibus ipse nihil debet, sed soli pœnitenti.

174.
Quæ non
admonet
pœnitentem
debitam
restitutionem,
debet
eum postea
admonere.

Sicut, si infirmus, ob Medici negligentiam, qui medicinam opportunam non dedit illi, incidit in amentiam, & furiosus aliquem occidit, Medicus non tenetur restituere, quia ipse non se obligaverat aliis, sed soli infirmo, cuius solius bonum debebat procurare; & licet omiserit id; quod ex officio debebat, non tamen ex officio, respiciente alios, præter infirmum. Aliud esset, si dedisset positivè & culpabiliter medicinam contrariam, quæ furorè & insaniam attulit: tunc enim, si prævisum fuisset homicidium; fortasse teneretur Medicus ad restitutionem. Sic ergo dicendum est cum proportione de Confessario; qui est Medicus spiritualis & Pastor solum in ordine ad pœnitentem. Hucusque Eminent.

Utraquæ solutio satisfacit; ac proinde manet vera prima pars Conclusionis, scilicet: Confessarius, qui suâ culpâ non admonuit pœnitentem debitam restitutionis, non tenetur restituere, etsi sit proprius Pastor. Quomodo minùs tenebitur, qui inculpabiliter tacuit?

Sed numquid uterque tenetur pœnitentem postea admonere; eique ostendere obligationem restituendi? Prorsus tenetur, Quando, ut habet sequens pars Conclusionis, potest sine gravi respectivè incommodo. Dico: Respectivè, id est, comparatione tum culpæ commissæ, juxta dictâ Concl. preced. ita ut magis incommodum subire debeat, qui ex gravi culpa tacuit, quam qui ex levi, aut nulla culpa, tum comparatione damni, quod alius patitur ex non restitutione, ut infra latius explicabo.

175.
Quidam
Lugonis.

Aliam limitationem addit Lugo suprâ n. 63. dicens: De utroque autem credo, teneri postea admonere pœnitentem, quando pœnitens ex

illa omissione, & silentio Confessarii, moveri potest ad credendum licitum, & faciendum id, quod est illicitum, & in damnum tertii; secus verò, si pœnitens ex illo Confessarii silentio non moveatur.

Verùm enim verò, si Eminent. intelligat motionem positivam, qualis provenit ex positiva suasionem non restitutionis, puto hanc minimè necessariam; vel si necessaria est, non video, quomodo excusetur, à restitutione, qui suâ culpâ omittit admonitionem; nam qui suadet positivè non restitutionem; ut habet sequens pars Conclusionis; & Omnes communiter docent; tenetur ad restitutionem: ergo si omisso admonitionis æquivalet suasioni, & perinde moveat, ac si Confessarius expressè diceret: *Noli restituere, quia non tenens*; quidni ex illa omissione oriatur obligatio restitutionis; sicuti oritur ex illis verbis?

quam exa-
minat Au-
ctor.

Atque hæc est ratio Adversariorum, quâ moventur, ut obligent Confessarium, qui tacet, dum loqui deberet, ad restitutionem, quia, inquit; qui tacet, quando ex officio loqui deberet, virtualiter dicit, non esse obligationem restituendi: ergo est causa moralis & positiva, quòd pœnitens non restituat, & per consequens tenetur ipse ad restitutionem.

176.

Ratio Ad-
versario-
rum, quâ pro-
bant, Con-
fessarium
qui tacet
debere resti-
tuere.

Resp. Card. suprâ n. 68. Confessarium teneri ex officio ad monendum; non ex officio in ordine ad creditores, sed solum in ordine ad pœnitentem, cui soli, & non aliis obligatur ex officio: tunc autem negatur, omnes qui ex officio quocumque modo tenentur monere & tacet, virtualiter docere contrarium; possunt enim tacere ex oblivione, ex metu, ex verecundia: non ergo est causa moralis Confessarius illius retentionis, nisi valde impropiè. Hæc ille.

177.

Responsio
Lugonis.

In quibus verbis insinuat, aliquando taciturnitatem æquivalere doctrinæ contrariæ; quando autem hoc sit, non explicat: immò, ut notat Dicastillo suprâ n. 524. non est facile discernere, sed iudicio prudentis discernendum est.

178.

Taciturnitas
in casu
proposito
aliquando
æquivalet
doctrinæ
contrariæ,
Dicastillo.

Unum, inquit hic Auctor, adhibeo exemplum, quod mihi occurrit, in quo sola taciturnitas videatur esse dare consilium, aut dicere seu concedere, quòd non teneatur restituere. Nempe si pœnitens dicat Confessario: *Ego talem contractum inivi cum Petro, & vestra Reverentia bene scit, quòd ista res licitè potest fieri, nec est cur sim sollicitus nec scrupulosus &c.* ille autem Confessarius absque sufficienti causa taceat; tunc physicè omoindò ille tacuit, quia nullum verbum dixit; moraliter tamen censetur approbare suâ taciturnitate id, quòd facit pœnitens.

Unde si videat pœnitentem non restituere, & paratum esse talia facere, nixus illius Confessarii sic tacentis auctoritate, quem, quia tacet, & non contradicit, eo ipso putat consentire

sentire & approbare; tunc non videtur merum silentium, sed externum signum annuentis tali sententiæ, cui non contradicit.

In his ergo & similibus casibus non ausim negare, Confessarium tacendo peccare contra iustitiam, & esse restitutioni obnoxium. Tunc ergo tantum contra iustitiam non peccat, quando solum negativè se habet, non solum tacendo, sed tali silentio, ut non censetur tacendo consulere, aut approbare id, quod non reprobatur loquendo. Ita Dicast.

An tunc Confessarius taceat teneatur ad restitutionem.

179.

Quando taciturnitas non aquivaleat doctrinæ con-
trariæ.

Quæris à me, de qua ergo motione intelligendus veniat Lugo, quandoquidem tali casu neget obligationem restituendi. Respondeo: de motione planè per accidens, v. g. pœnitens confitetur aliquod peccatum, dubitans, utrum teneatur ad restitutionem; cogitat, si Confessarius taceat, non restituam, secus si admoneat; interim Confessarius tacet culpabiliter, vel inculpabiliter, dico; tali casu, quàmvis pœnitens moveatur ex illa taciturnitate ad non restituendum, equidem Confessarius non tenetur ad restitutionem; quia illa taciturnitas non est approbatio ejus, quod facit pœnitens, neque æquivaleret virtualiter aut moraliter consilio, sed ex ea merè per accidens, ex imprudentia sua movetur pœnitens ad non restituendum, cum scire possit & debeat, Confessarium sæpè ex oblivione tacere, aut ex alia causa, v. g. quia supponit pœnitentem satis instructum, & aliunde scire suam obligationem.

180.

Qui suo malo exemplo provocat alterum ad furtum, non tenetur ad restitutionem.

Sicuti, qui malo suo exemplo provocat alterum ad furtum, non tenetur ad restitutionem, quia licet exemplum aliquando plus moveat, quàm verba, equidem exemplum ad hoc ex natura sua non ordinatur; verba autem consulentis expressè furtum, ex natura rei ad hoc ordinata sunt, ut alteri furtum persuadeatur; adeoque in communi æstimatione hominum, consulens censetur causa efficax damni; secus qui furto suo alterum movet ad furandum; quia illud furtum non est nisi causa valde remota, & per accidens alterius furto. Unde nullus putat mihi fieri injuriam ab illo fure, qui solum per suum exemplum est causa, cur alter res meas furetur.

Censes, quia si quis, propter furtum rei suæ, tantum dolorem concipiat, ut inde moriatur, censes, inquam, quia mortem suam furi poterit imputare, tamquam causæ morali, sibi quæ injuriola? Absit; quia merè per accidens sequitur ex illo furto, sed sibi ipsi potius debet imputare, qui irrationabiliter tantum dolet.

181.

Quid si cogat ipsum secum potitare.

Hinc si quis, etiam per vim, cogat alterum secum potitare, quàmvis sciat, quod alter occasione illius comperationis postea furabitur, non tamen tenetur ad restitutionem, neque ipsi furi, neque tertio; quia hoc furtum non sequitur per se ex illa actione injusta alterius, sed per accidens ex malitia furis.

Sin autem vi vel fraude aliquem constituit in talibus circumstantiis, in quibus moraliter loquendo vix ullus non peccat; v. g. cogis aliquem cohabitare personæ lubricæ, & cum ipsa habere secretas conversationes; cum hæc cohabitatio & conversatio sint causa proxima peccati alterius, tenentur ad restitutionem datorum tam spiritualium, quàm temporalium, quæ ex peccato alteri, vel tertio ut plurimum sequuntur.

Sic ergo in casu proposito, esse pœnitentem non restituat, quia Confessarius tacet, restituitur autem si Confessarius loqueretur; equidem hæc taciturnitas non est causa per se & proxima, sed per accidens & remota, cum ex natura sua non ordinatur ad illam non restitutionem: nam pœnitens restituere tenetur, etiam tacente Confessario, & si aliquando dubitaretur Confessarium desuper interrogare, ergo non faciat, & propter taciturnitatem Confessarii, fortè ex oblivione, ex metu, reverentia, vel alia causa provenientem, non restituat; hæc non restituitio minime Confessario tamquam causæ per se; sed ipsi pœnitenti, ejuisque ignorantia: aut imprudentia debet imputari.

Quare tali casu audeo Confessarium esse stare ab obligatione restituendi; secus ab obligatione admonendi; quia saltem dedit causam remotam seu per accidens, si non peccati formalis, equidem materialis; illam autem causam, sicuti voluntariè abique iusta ratione non potuit Confessarius ponere sine peccato, ita etiam non potest eam relinquere, sed eadem obligatione tenetur eam tollere, si commode possit.

Unusquisque (inquit Lugo supra n. 49.) tenetur procurare, ne ex sua actione, vel omissione ex sua omissione scandalum accipiant alii; hoc est, incitamentum ad peccandum; quod non solum peccat, qui scandalum præbet, comedendo carnes, quæ est actio positiva, sed etiam, qui scandalum præbet, non audiendo Missam, quæ est ommissio: nam ex hac etiam omissione moveri potest proximus ad peccandum.

Immo non solum est obligatio procurandi, ne ex nostris actionibus vel omissionibus alii moveantur ad peccandum; sed etiam, ne moveantur ad violandum materialiter mandata Dei vel Ecclesiæ. Quare debeo procurare, ne ex mea omissione Missæ alii moveantur ad non audiendum Missam, putantes non esse Festum, quia ego non audio Missam; sed debeo procurare, ne ex mea commestione carniæ alii comedant carnes; putantes non esse prohibitionem.

Quando ergo ex illo silentio Confessarii pœnitens movetur ad non restituendum, eo quod Confessarius nihil illi dixerit, debet Confessarius procurare, ne ex illa sua omissione

Sect. 8. De quibusd. aliis oblig. Confess. Concl. 7. 385

oriatur tale scandalum, & occasio violandi saltem materialiter præcepta divina legis. Hæc ille. Iam autem poenitens potest moveri, ut ostendimus, ex illa taciturnitate, estd non æquivalat confilio.

184. Quid si poenitens nullo modo movetur ex taciturnitate Confessarii?

Resp. tenetur postea admonere, si absque gravi respectivè incommodo potest. Ratio mea est; quia licet poenitens propriè non moveatur ex illo silentio, equidem Confessarius ex suo officio tenetur tali casu, in confessione eum admonere, ne retinendo bona aliena, continuè peccet contra legem naturalem, saltem materialiter. Nam etiam alii tenentur ex generali præcepto correptionis fraternæ; quanto magis Confessarius, cui ex officio illa correptio incumbit, saltem in ipso Sacramento? Quidni ergo tenetur corripere, si redeat ad Confessionem? Vix dubito, quando sine alio incommodo potest.

Immo extra Sacramentum, puto, eum præ aliis obligari, salvo semper sigillo; quia non satisfecit officio suo in ipso Sacramento; adeoque est causa negativa illius peccati materialis, quod potuit & debuit impedire. Sicuti ergo Superior præ cæteris ex officio suo tenetur subditos corripere, & in eis impedire peccata, non tantùm formalia, sed etiam materialia, quando eorum commode potest, simili profectò ratione Confessarius, maxime si culpabiliter tacuit, immo etsi inculpabiliter ex inadvertentia, tenetur postea, si commode possit, admonere poenitentem, & impedire retentionem rei alienæ, estd solum materialiter malam. Quanto magis, si culpabiliter vel inculpabiliter suasit non restitutionem debitam, aut restitutionem indebitam?

185. Quid si fuerit non restitutorius debitor, aut restitutorius indebitum? Tenetur restituere?

Sane non tantùm tali casu tenetur admonere, sed etiam restituere creditoribus, aut ipsi poenitenti in defectum principalis, Nisi, ut habet sequens pars Conclusionis, *tempesivè & effiaciter revocet suum consilium*, tamen etiam non sit Pastor. Hæc est communis sententia DD. & ratio plana est; quia alioquin per actionem externam injuriosam est causa illius damni.

Nonne qui consulit furtum, si id faciat ex culpa mortali, tenetur ad restitutionem; fure non restituente? Ergo similiter, qui consulit non restitutionem rei furtivæ.

Quid miramur? Positivè quippe cooperatur furi ad retentionem rei alienæ, quæ æquivaleret primæ acceptioni, contra jus, quod dominus habet, ne fur impediatur à restitutione faciendâ. Et dato, quod absque culpa fecisset; nonne quando advertit injustum consilium, tenetur illud ex justitia revocare? Quippe unusquisque tenetur ex justitia, non solum ad

non inferendum directè & ex industria malum proximo; sed etiam ad procurandum, quantum commode potest, ne ex sua actione proveniat proximo damnum contra jus illius.

Pono casum, quod inadvertenter accenderit domum alienam, teneris, cum primùm advertis, ex justitia extinguere ignem, si commode potes; licet alius, qui non accendit ignem, non teneatur ex justitia, sed solum ex charitate illum extinguere. Nam licet actio illa fuerit inculpabilis, fuit tamen tua, & teneris procurare, ne ex tua actione patiatur aliquod detrimentum proximo in rebus suis, si commode possis: minor enim est hæc obligatio, quam illa alia non lædendi positivè, & ideo ad hoc non teneris, nisi cum commode possis impedire.

Similiter si bonâ fide infamasti aliquem, putans esse verum crimen, quod audieras de illo, debes postea, si commode potes, cognito errore reparare illius famam, & extinguere incendium famæ, quod inculpabiliter accendit. Sic ergo Confessarius licet bonâ fide confulerit retentionem rei alienæ, debet, cognito errore, revocare quod dixit, & manifestare poenitenti obligationem, quam habet. Ita Eminent. suprâ n. 62. Estque doctrina probabilis, & quidem in praxi sequenda, & omnino consulenda.

Interim Dicat. suprâ n. § 19. si merè ratione agamus, putat probabile, eum, qui inadvertenter accendit domum alienam, non teneri, cum primùm advertit, ex justitia extinguere ignem, etsi commode possit, sed solum ex charitate. Et generaliter id docet de omnibus causis, quæ, semel applicatæ, non amplius operantur in virtute, aut nomine applicantis, nec nituntur amplius in illo, quasi adhuc aliqua ratione censeatur in sua actione perseverare, & illâ perseverantiâ causare.

Probatur; quia non est major ratio, cur hic teneatur ex justitia, quam quivis alius, qui non fecit actionem illam, unde damnum sequitur. Si enim alius non teneretur, est, quia non fuit causa, nec actio illa noxia fuit ab illo; atqui neque ab eo, qui inculpabiliter eam actionem fecit, processit ut demonstrans actio illa; ergo neque hic teneretur. Probatur Antecedens; quia talis inculpabiliter operans non fuit causa voluntaria & culpabilis illius, quod neque intendit, neque prævidit.

Unde hoc loco non interveniunt illa celeberrima capita injustitiæ & obligationis reparandi, nempe res accepta, injusta acceptio, & damnum injustè illatum, nec fit contra jus patientis. Hic enim non habet jus contra exhibentem actionem, ut illam etiam inculpabiliter non exhibeat; sed ut illam voluntariè non exhibeat & culpabiliter. Dicere autem, quod satis

C c c

186. Qui inadvertenter accendit domum tenetur ex justitia ignem extinguere.

Similiter qui bonâ fide infamavit, ex justitia famam restituere.

Lugé.

187. Oppositum placet Dicat. de eo, qui accendit domum.

Probatur.

188. Probatur.

fit

fit quâcumque ratione illam fecisse, ut teneatur ex iustitia, & assumere pro principio, quod quocumque modo processerit actio ab illo, teneatur ex iustitia avertere illud damnum, videtur petitio principii, & assumi in antecedenti id ipsum, de quo est quæstio. Hæc ille.

188.
Responsio
Aliquorum.

Respondent Aliqui; intervenire hic titulum injustæ acceptionis; non quidem incipiendo acceptionem, sed eam continuando, id est, injustæ acceptionis futuræ.

Alia res-
ponso.

Alii dicunt intervenire titulum rei acceptæ; quia illud censetur moraliter apud aliquem existere, quod reddere potest sine incommodo; quando ergo inculpabiliter abstuli famam aliquis, si absque incommodo meo possim famam ablatam restituere, moraliter eam apud me detineo, & ideo teneor eam restituere; sicuti si inculpabiliter abstuli pecuniam alienam, vel aliquis, me ignorante, eam posuit in sacco meo, teneor eam restituere eo ipso quod scio esse alienam.

189.
Arguitur
contra re-
sponso-
nem,

Sed contra primum: & istud videtur esse petitio principii; nam hoc est quod queritur, an peccet contra iustitiam, qui continuat acceptionem ignis negativè, id est, accendit inculpabiliter ignem, & non extinguit illum, cum facile posset extinguere, magis, quàm ille, qui non accendit, & tamen æquè facile posset extinguere. Similiter, qui inculpabiliter abstulit famam, & non restituit, quando commodè potest, magis, quàm ille, qui non abstulit, posset tamen æquè commodè famam alterius reparare, unico verbo ostendendo, falsum esse, quod alius dixit.

190.
Contra.

Contra secundum facit; quod exinde videatur sequi, eum, qui, sicut mox dixi; potest absque ullo incommodo reparare famam, quam ipse non abstulit, teneatur nihilominus ex iustitia eam reparare; sicut qui non abstulit pecuniam, tenetur eam reddere, si apud se depositam inveniat. Quid enim interest inter famam, & pecuniam, si aliquis utramque apud me ignorantem deponat, ut potiùs pecuniam, quàm famam debeam restituere?

Si ergo aliquis diceret; Petrum v. g. esse furem, & id solâ auctoritate Ioannis confirmaret, si Ioannes solâ negatione posset Petrum ab illa infamia liberare, putas, quia non obligaretur ex iustitia id facere? Cur minùs, quàm reddere pecuniam Petro, quàm aliquis posuisset in manibus Ioannis? Disparitatem expectabo à Doctioribus.

191.
Disparitas
inter illum,
qui infama-
vit, & qui
accendit
domum.

Cæterùm, disparitas videtur esse inter illum, qui infamavit alterum, & illum, qui accendit domum alterius, aut posuit candelam loco periculoso; quod ignis agat omnino naturaliter, nullatenus in virtute aut nomine applicantis; dictum autem infamatorium operetur in virtute aut nomine infamantis: ideo enim existimo, Petrum v. g. esse furem,

quia persona talis auctoritatis hoc dixit, quæ si dictum suum revocaret, statim cessaret infamia.

Idem est, si inculpabiliter mandavit, aut consuluit acceptionem, aut retentionem rei alienæ; tunc enim causa exequens damnum, operatur moraliter mota ab alio, qui mandavit, aut dedit consilium; & non revocatur mandatum, aut consilium, dum commodè potest, censetur in illo moraliter perseverare, & semel à se datum, non tantum non revocatur, sed potiùs approbare; adeoque causa exequens censeri potest adhuc operari vel nomine mandantis, vel mota ab exhortatione, vel consilio illius innixa: cur ergo tali modo, qui mandavit, aut consuluit inculpabiliter, si non revocet mandatum, aut consilium, quidni, inquam, teneatur ad restitutionem?

Hoc autem proveniet, inquit Doctioribus præ n. § 20. non ex vi consilii, exhortationis, mandati quatenus initio datum fuit, id est, inculpabiliter factum fuit, sed quatenus deprehenso errore, adhuc censetur perseverare in priori sententia, & consilio; quia causa exequens adhuc existimat, consulentem mandantem perseverare, & esse eius sententia, eo ipso, quod nihil in contrarium ab illo habet, censetur enim in tali casu adhuc causa conservans suum consilium, vel mandatum, potest perseverans in consilio & sententia proinde quæ causa, initio mandatum, aut consilium dans, non censetur injusta; deprehenso errore, illum non revocandum, incipit esse injusta, & injustæ causæ obligationibus subjacere, adeoque censeri restituendum obnoxia. Hæc ille.

Sed consimiliter loquitur communitas sententia de eo, qui candelam v. g. loco periculoso inculpabiliter reliquit ardere; quatenus enim ipsa ardens candela, quæ est causa exquens incendium, naturaliter operetur, immo quatenus applicata materia combustibilis quæ utique applicatio quàmvis ab initio inculpabilis; equidem deprehenso periculo, nisi ille, qui applicavit, eam amoverit, adhuc commodè potest amovere, censetur conservare suam applicationem; ac proinde quæ causa initio applicans non censetur injusta, deprehenso periculo, illud non evitando, incipit esse injusta, & injustæ causæ obligationibus subjacere.

Atque ut non esset omnimoda paritas inter causam exequentem naturaliter, & causam exequentem liberè; hoc certum est, esse omnem sensum fidelium majorem approbationem obligationem extinguendi ignem in eo, qui ignem accendit, quàm in alio quolibet, qui nec physicè talem actionem causavit. Paritas in his rebus moralibus, & obligationibus, multùm valet communis apprehensio; & non dubito, quin in foro externo talis condempnatio

retur ad restitutionem : ergo & in foro interno eum condemnemus, cum nullam prorsus mereatur gratiam, qui, cum commodè posset, noluit damnum proximi sui, proveniens ex sua actione, saltem physica, impedire, in quo procul dubio graviter peccavit.

Dico; *Cum commodè posset*; nam grave incommodum eum excusat ab omni peccato: grave, inquam, incommodum respectivè, ut supra insinuavi, & jam amplius declaro ex Lugone supra n. 63. ubi sic ait: Cæterum in hoc casu commodum & incommodum Confessarii debent accipi respectivè ad damnum, quod ex illo errore consequi potest: nam si inculpabiliter dixit, non esse obligationem restituendi Regnum, cum reverà esset; non excusabitur à monendo pœnitente, eò quòd debeat expendere decem nummos aureos, & tres vel quatuor dies in itinere; quia respectivè ad rem, de qua agitur, satis commodè potest admoneri: sicut qui inculpabiliter accendit ædes alienas, quæ valeant centum mille aureos, non excusabitur ab extinguendo incendio, si possit uno aureo vocare sibi focios, qui illud extinguant; commodè enim potest illud extinguere respectivè ad damnum, de quo agitur. Ita Emin.

Adde ego; illum, qui culpabiliter hoc fecit, aut illud dixit, obligari cum æquali suo damno, alioquin non reparatur damnum injustè illatum, ut liquidd constat, & ab omnibus admittitur.

Adverte tamen; in casu Conclusionis, quando Confessarius ex malicia consuluit non restitutionem debitam, aut restitutionem indebitam, satisfacere eum suæ obligationi, si postea pœnitentem potentem adhuc restituere, vel non restituere, doceat, quid debeat facere; nec ad aliquid teneri, licet ille non restituat, quod debet restituere, vel restituat, quod non debet. Quod significatur in Conclusionis his verbis: *Nisi tempestivè & efficaciter revocet suum consilium.*

Dico; *Efficaciter*; quia si aliquis suavitè ostendendo medium damni inferendi, vel detegendo injustè rem alterius, tenetur ad restitutionem, quoties non potest persuadere contrarium; sicuti qui malitiosè ignem adhibuit domui, non definit esse causa incendii, neque liberatur ab obligatione restituendi, nisi efficaciter incendium restinguat.

Atque hæc est disparitas inter consulentem & mandantem; quòd revocato mandato, hoc ipso mandans liberetur ab onere restituendi damnum, quòd mandatarius, sciens revocationem mandati, exequitur; at verò consulens, etiam revocato consilio, sepius maneat obligatus. Ratio; quòd mandatarius per revocationem mandantis, ut proinde si mandatarius inferat damnum, non censetur id facere ex mandato, sed ex sola mala propria voluntate: at verò revocato consilio,

alter adhuc verè movetur ex illo consilio, ad damnum inferendum.

Enimverò mandatarius datur in gratiam mandantis; consilium verò in gratiam consulenti. Revocato itaque mandato, mandans satis significat sibi non fore gratam executionem mandati; revocato autem consilio, consulens adhuc movetur verbis consulentis ad executionem consilii, quòd datum est in ipsius gratiam. Sicut ergo qui alicui daret arma ad nocendum, conferretur causa damni, per illa illati, quàmvis vellet ipsi auferre arma, si verè non auferat, & per consequens teneretur ad restitutionem; ita etiam dans consilium, ostendendo modum & medium damni inferendi, conferretur causa damni illati, & per consequens teneretur ad restitutionem, tametsi omnibus modis conaretur alterum avertere ab illatione damni, si verè non avertat: quia motiva, quæ attulit consiliarius, perseverant in mente alterius, qui consilium accepit, atque idèò consilium præteritum influit, quantumcumque consilium revocetur.

Porò in casu Conclusionis tale communitè consilium non intervenit, sed dictum Confessarii solum influit propter auctoritatem ejus, quæ omnino auferitur revocato suo dicto, & factà protestatione de veritate contraria; quare non potest jam amplius influere in negationem restitutionis debitæ, aut in restitutionem indebitam.

Solum (inquit Lugo supra n. 64.) posset dubitari, casu quo pœnitens habuisset verè intentionem restituendi tunc, quando confessus est, & postea, mutato animo in pejus, nollet; quo casu videtur Confessarius, qui malitiosè & culpabiliter dissuasit restitutionem, manere obligatus postea, non solum ad revocandum consilium, sed ad restituendum; cum suâ culpâ fuerit causa, ne fieret restitutio, quæ jam facta fuisset, & modò non fiet. Hæc ille.

Restat ultima pars Conclusionis, in qua agitur de Confessario, qui erravit non in damnum tertii, sed haud satis examinando numerum aut speciem, aut alias circumstantias peccatorum, quem suarius Disp. 32. Sect. 6. n. 8 existimat regulariter ad nihil teneri, nisi ad pœnitentiam agendam; quia, inquit, pœnitens non tenetur illam Confessionem iterare, unde per Attritionem potest supplere defectum, si aliquis fuit ex parte ejus.

Dico autem, *Regulariter*; quia si fortasse Confessor decepit pœnitentem in re aliqua pertinente ad salutem animæ ejus, ex qua pendet, ut maneat in occasione peccandi, tenebitur illum monere vel illuminare juxta regulam charitatis & prudentiæ, vitando scandalum quoad fieri possit. Hæc ille. Quem sequitur Filiucius to. 1. tract. 7. cap. 12. q. 7. n. 374. & ibidem in instructione pro Confessio-

193. Quare in-
dam vide-
tur exten-
datur ab omni
peccato.
Lugo.

194. Confessio
satisfa-
cit iux ob-
ligationi si
tempestivè
& efficaciter
revocet
suum con-
siliium.

Quare dica-
tur Efficaci-
ter.

195. Disparitas
inter con-
sulentem &
mandan-
tem.

196. Consilium
Confessarii
communi-
ter non in-
fluit in
damnum
hoc ipso
quod revoca-
tur.

Casus in
quo posset
dubitari an
influat ex
Lugone.

197. Quid facts
endum
Confessa-
rio, qui er-
ravit non
satis exa-
minando?

Pœnitentem
communi-
ter non esse
monendum
dicit Sua-
rez & Fel-
liucius.

sessionibus excipiendis cap. 4. & Alii, quos citat Diana p. 2. tract. 1. Miscel. resol. 7.

198.
Oppositum tenet Fernandez.

Oppositum docet Fernandez in Exam. Theol. Mor. p. 3. aliàs 4. c. 5. §. 11. n. 3. qui putat hunc defectum esse urgentem causam obligantem Confessarium, ad petendam à pœnitente facultatem, ut illum moneat de re necessaria circa factam Confessionem. Ac proinde si monitio absque scandalo fieri possit, tenetur talis Confessarius pœnitentem monere; dummodo illi non adveniat grave detrimentum. Ita refert Dia. sup.

Item Medina.

Pro eadem sententia referri posset Ioan. Medina Cod. de Confessione q. 39. quia putat hic Auctor, non debere permissi pœnitentem manere cum sola Absolutione indirecta peccati, ad quod confitendum tenetur ex præcepto Christi; adeoque in nostro casu debet Confessarius illum monere, ut possit directè absolvi, & non transgrediatur etiam materialiter tale præceptum.

199.
& Valquez.

Idem videtur sentire Valquez q. 93. a. 3. dub. 8. n. 6. approbans rationem Medina. Et quàmvis loquatur de Confessione invalida, equidem ratio illa generaliter probat, etiam in hoc casu. Sacerdos enim in causa est, ne pœnitens omnia peccata secundum numerum, speciem & alias circumstantias confiteatur, prout tenetur confiteri ex præcepto divino, putans se illi satisfecisse.

Unde, inquit Valquez, transgressio illius præcepti, ex ignorantia tamen pœnitentis, semper manet, & causa illius fuit Sacerdos, sive scienter, sive bonâ fide, parùm refert, modò postea sciat: unde tenetur conari, ne ob suam causam extet semper transgressio in re illius præcepti integritatis Confessionis. Ita Valq. n. 7.

200.
Sententia Lugonis distinguit.

At verò Lugo suprà n. 73. distinguendum putat; nam, vel Confessarius positiè fuit causa, quòd pœnitens non confiteretur integrè, dicendo v. g. non oportere explicari aliter numerum, nec alias species vel circumstantias; vel ita omittendo interrogationes, ut perinde esset ac si diceret, non esse necessarium alia, vel magis explicare, ita ut pœnitens ejus auctoritate motus, non curet amplius de confitendis iis, quæ relicta sunt; vel solùm purè omisiè se habuit non interrogando, quæ interrogari deberent. In primo casu sive culpabiliter; sive inculpabiliter id fecerit Confessarius, videtur postea debere admonere pœnitentem, si absque scandalo vel gravi detrimento possit: ita tamen, ut magis strictè ad id teneatur, quando præcessit culpa gravis Confessarii, minùs quando non præcessit. Ita Eminent.

Et patet ex dictis suprà in simili casu, quando Absolutio fuit invalida, in toto vel pro parte. Et sicut ibi specificavimus incommodum, quod potest exculare cum, qui culpa-

biliter id fecerit, scilicet illud idem, quòd ipsum pœnitentem exculat ab iterata Confessione illius, vel illorum peccatorum, invalidè absolutorum; ita consequenter hic videtur dicendum, illud incommodum, quòd exculat pœnitentem à Confessione numeri, speciei, aut circumstantiæ omisiæ, etiam exculare Confessarium, qui fuit causa culpabilis omisiõis, ab admonitione.

Quando verò inculpabiliter factum fuit, multò minor causa sufficit ad exculandum Confessarium; quia ipse postea non adstringitur præcepto integritatis, sed alio præcepto procurandi, ne ex sua actione pœnitens moveatur ad violandum præceptum integritatis; quæ obligatio minor est, quàm obligatio ad integritatem, & ideo minor causa exculat.

Quod in aliis præceptis, inquit Lugol. præ n. 74. manifestum est. Nam, si inculpabiliter dixisti alicui, non esse obligationem ad diendi Missam, & jejunandi tali die; minor causa sufficit, ut exculeris ab illo postea admonendo, quàm ut exculeris ab adhienda Missa, vel à jejunio. Sicut etiam in materia justitiæ, minor causa requiritur, ut exculeris ab admonendo aliquo, cui bonâ fide dimissum licitum esse talem contractum, vel à restituenda fama alterius, quàm inculpabiliter laesisti, quàm ut possis retinere alienum, vel laedere scienter alienam famam. Majus enim jubet proximus adverlus me, ne laedam civitatem illi, quàm ut procurem, ne ex mea actione, bonâ fide posita, sequatur ejus laesio. Quare rarò teneretur fortasse Confessarius, qui bonâ fide decepit pœnitentem circa integritatem Confessionis, ad illum postea extra Confessionem admonendum, quia regulariter absque incommodo & detrimento suo id non potest facere. Hactenus Card. de primo libro distinctionis.

Et continuò attexit secundum membrum dicens: Quando verò negativè seu purè omisiè vel commississet Confessarius illum defectum, sive culpabiliter sive inculpabiliter id fecerit, credo postea non teneri extra Confessionem admonere pœnitentem; quia præceptum integritatis non obligat directè Confessarium sed pœnitentem: Confessarius autem tenetur interrogare & examinare, quia est Iudex, & non potest licitè proferte sententiam, nisi prius plene informetur de toto statu causæ & personæ, quam debet absolvere. Unde postquam sententiam protulit, & functus est officio suo, non obligatur amplius illo præcepto interrogandi & examinandi.

Aliundè verò ipse non est causa, quòd pœnitens postea non confiteatur illa peccata, ut suppono, quia nec ipse id dixit formaliter, nec virtualiter, ita ut pœnitens ab ejus auctoritate moveatur ad illa non confitenda, sed à sua oblivione vel imperitia; & licet deberet eum

docere in actu Confessionis, non tamen postea: immo licet esset Parochus ejus, & magister ex officio, id tamen munus non est ad docendum ex notitia Confessionis extra illud Iudicium: nam extra Confessionem non debet pascere nec gubernare subditos ex notitia Confessionis; sed sicut, si eorum peccata non audisset. Hæc ille.

203. Objectio. Si objicias: Quilibet debet docere penitentem, quem videt propter ignorantiam violare aliquod præceptum divinum, si commodè possit; cum ergo Confessarius sciat, penitentem propter ignorantiam violaturum præceptum divinum circa integritatem Confessionis, deberet eum monere.

Respondet Card. n. 76. illam obligationem esse tenuissimam circa aliqua præcepta, quando sine peccato violantur, quare illud incommodum & tædium quod secum affert loqui cum penitente post Confessionem de rebus Confessionis, & admonere de defectu commisso, videtur sufficiens ad excusandum in hoc casu ab ea obligatione, si quæ est, cum aliunde nihil detrimenti patiat penitens ex illo defectu, & illa peccata remissa jam sint indirectè per Absolutionem directam ab aliis. Hactenus Eminent.

204. Obiectio. Sed contrà arguit Arriaga suprâ n. 20. si Confessarius non debet pascere vel gubernare subditos ex notitia Confessionis: ergo tamen si positivè fuisset causa, etiam culpabiliter, non teneretur postea extra Confessionem admonere; videtur quæ id (inquit prædictus Auctor) omnino certum, quia esset contra sigillum ejusdem Confessionis. Ideo fortasse aliquis diceret, non violando sigillum posse me penitenti dicere: Ego te non examinavi de circumstantiis mutantibus speciem, nec utrum esses oblitus alia peccata.

Hæc tamen solutio in primis non potest ab hoc Auctore tradi; quia destrueret, quod dixerat in fine n. 75. scilicet, eam monitionem non debere fieri extra Confessionem. Nam si hic modus assignatus non est contra sigillum, jam cessat ratio, ob quam etiam Parochum eximebat ab ea obligatione.

Secundò; mihi videtur esse contra sigillum Confessionis dicere: Non te examinavi de circumstantiis aggravantibus; quia hæc monitio in venialibus non habet locum, cum ad ea confitenda non teneamur: ergo idem est ac dicere illi: Tu mihi es confessus mortalia, hoc autem est contra sigillum: dicere autem illi; Te non interrogavi, utrum esses oblitus alicujus peccati, est monitio ridicula; quia per hoc non recordabitur ille peccatorum, quæ oblitus est. Unde concludo, vix posse in tali casu habere locum eam admonitionem extra ipsam Confessionem. Hæc ille.

Ex post pauca addit: Ideo non scio, ad quid fuerit necessarium huic Auctori, recurrere ad

tædium illud, quod secum affert; loqui cum penitente extra Confessionem de rebus Confessionis, cum tale colloquium alioquin non sit licitum.

Respondeo; nusquam Lugo docuit, nec docere potuit sine gravissimo errore, esse licitum loqui cum penitente extra Confessionem de rebus Confessionis, casu quo illa locutio foret fractio sigilli; sed supposuit illam admonitionem à Confessario fieri posse extra Confessionem, non tamen sine tædio, salvo sigillo. Prout tu ipse admittis n. 23, dicens: Circumstantias aggravantes dicere, hoc autem falsum est; per hoc verò non dicit quidquam, quod penitenti sit confessus peccata, circa quæ debisset interrogari de circumstantiis, id enim esset dicere, illum confessum mortalia, sed tractat doctrinam illam universalem abstrahentem à materia. Quam doctrinam potuit Confessarius dicere in Confessione, etiamsi penitens nullius mortalis mentionem fecisset. Sic ille.

Quod si verum est, quidni in alio casu possit Confessarius dicere sine fractione sigilli: Universaliter necessarium est dicere in Confessione circumstantias aggravantes? Deinde, cur salvo sigillo non possit petere licentiam à penitente, loquendi de rebus Confessionis? Vel si respondeas; hoc etiam esse illicitum, eò quod non solet illa licentia peti ab illis, qui solum confelsi sunt peccata venialia; unde probas, licitum esse dicere: Ego tibi dixi universaliter &c. cum etiam hoc non solet dici illis, qui solum sunt confelsi venialia? Præterquam, quod Confessarius non dixerit hoc universaliter; sed in casu particulari, quem proinde videtur implicite & indirectè illis verbis significare.

Et verò si non licet gubernare subditum extra Confessionem ex notitia Confessionis, ut docet hic Auctor, quomodo licet dicere extra Confessionem: Ego tibi dixi universaliter &c. cum, nisi Confessarius audisset Confessionem, hoc penitenti non diceret? Hæc expendat Arriaga, & responsum querat; nec dubito, quin eadem poterit uti Eminent. & clarè ostendere, ad quid fuerit necessarium recurrere, ad illud tædium, quod secum affert, loqui; salvo sigillo, cum penitente extra Confessionem de rebus Confessionis.

Arguit præterea Arriaga Lugonem de in-

205. Respondetur ad argumentum Arriaga.

206. Aliud argumentum Arriaga contra Lugonem.

penitentem; in presenti autem adeo extenuat eam obligationem, ut dicat; etiamsi ex omissione meae interrogationis, ille non sit postea integrè materialiter sua peccata confessurus, non tamen ideo me teneri illum monere: quomodo enim cum utrobique sit idem præceptum, utrobique ego sim causa per omissionem, in uno tamen casu teneor, non in altero?

Quòd enim dicebatur; me hic non esse causam, sed id oriri ex oblivione alterius, fortè non est universaliter verum; quia penitens optimè earum circumstantiarum recordabatur: si enim accusabat se de fornicatione, recordabatur sanè, illam fuisse cum Moniali, aut cum sorore: hanc enim circumstantiam vix est morale, quòd fuerit oblitus; eam tamen non dicebat, quia putabat se non amplius obligari, quàm ad narrandam peccati substantiam: quando autem videt Confessarium nihil amplius monere, putat non esse necessarium eas dicere in Confessione: ergo Confessarius est causa, quòd postea illas non dicat; immo non solum has in individuo, sed fortè nec alias in aliis peccatis, quæ postea committet, & de quibus confitebitur. Hæc ille.

207.
Responsio
pro Lugo.

Respondeo; Lugonem nuppiam dixisse, id esse universaliter verum, sed ex hypothesi, quod in casu particulari foret verum, id est, quòd à sua oblivione vel imperitia, & non ab auctoritate Confessarii moveretur, ad hujusmodi peccata postea non confitenda; tali, inquam, casu non debere admonere penitentem extra Confessionem, nisi generali obligatione correctionis fraternæ, à qua videtur excusari propter incommodum & tædium, quod offert illa monitio.

Sin autem supponas, omissionem illam esse verè causam, quòd penitens credat se non obligari ad dicendas circumstantias mutantes speciem, tunc Lugo, ut supra vidimus, admittit obligationem postea admonendi, si absque scandalo vel gravi detrimento possit.

208.
Fortè est
quæstio de
voce, utrum
omissio in
casu propo-
sito sit causa
nec ne, ex
Arriaga.

Et verò, inquit Arriaga supra n. 22. fortasse potest ad quæstionem de voce reduci, utrum ea ommissio dicenda sit causa nec ne; cum ille, qui negligit monere penitentem de obligatione restituendi, est se purè habuerit omniivè, teneatur tamen ex charitate monere eundem: cur quæso in simili idem non dicemus in ordine ad errorem illum, estò quia hic non est cum damno tertii, non sit tanta ea obligatio, quanta ibidem? Ita interrogat hic Auæter.

Lugo.

Sed quis hoc negat? Lugo in terminis affirmat, & quia non est tanta obligatio, ideo putat illud tædium excusare, quòd tamen non excusat, quando intercedit damnum tertii, quia ibi est major obligatio.

209.
Probat

Et quoniam illud tædium & incommodum pro magna parte cessat, quando penitens ite-

rum redit ad Confessionem, & quia jam tunc est iterum Iudex, qui ad legitime proferendam sententiam debet interrogare de iis, quæ videntur à penitente per oblivionem & ignorantiam omitti; hinc, ut ait ultima pars Conclusionis, debet illum Confessarius in ipsa illa Confessione de defectu, commisso in precedenti Confessione, admonere, & examen institueret, quòd culpabiliter vel inculpabiliter omiserat, non tam ad supplendum defectum Confessionis præcedentis, quàm ad procurandam integritatem hujus Confessionis præsentis, & præmittendum examen requisitum ante Absolutionem. Ita docet Lugo supra n. 77.

Addidi autem in Conclusionem: Nisi aliquid obstat; quia cum penitens bonâ fide procedat, nihil spes affulgeat integræ Confessionis, & absit omne scandalum, non est monendum, juxta superius dicta de obligatione auctentice ignorantiam inevitabilem penitentis, ad quæ Lectorem remitto.

Illud quasi pro coronide ad calcem hujus Conclusionis addiderim, nullam esse peccata Ecclesiasticam, jure communi impostam deo sacerdoti, qui ex defectu jurisdictionis, scientiæ aut diligentie, vel quacunque alia ratione peccat, ministrando hoc Sacramentum.

Dico: *Jure communi*; in primis; quia de illa magis nobis constare potest, quàm de alia constitutionibus Pontificiis, quæ extra illud reguntur, vel de Statutis Ordinariorum, quæ consulenda sunt, possunt enim aliquam penam continere. Interim in jure communi nulla censura, vel irregularitas invenitur imposta ipso facto, propter indebitum ministerium hujus Sacramenti.

Deinde; quia in Bulla Cœnæ Domini communicantur, qui à casibus in ea referentibus abolvere præsumplerint, quæ est quædam pœna ipso facto imposta, propter indebitum Absolutionis ministerium. Et quàmvis illa pœna proximè & immediatè videatur magis imposita propter Absolutionem à censuris servatis, quàm propter Absolutionem hæc mentalem, tamen utramque videtur comprehendere; sicut ipsa reservatio non solum censuram, sed etiam peccatum comprehendit, ut alibi dictum est. Atque hæc est communis sententia, quam sequitur Suarez supra Sect. 7. n. 1.

Sed nunquid quæ Sacerdotis, eadem est ratio illius, qui Sacerdos non est, sed se fingit, ut hoc Sacramentum sicet ministrare? Communis sententia Canonistarum, quam ut verè approbat Suarez supra n. 4. affirmat, omnino hujusmodi fictum ministrum manere irregularem; argum. cap. 1. de Clerico non ordinato ministrante, sequentis tenoris: Si quis baptizaverit, aut aliquod divinum officium excoarctum non ordinatus, propter temeritatem abicatus de Ecclesia, & nunquam ordinetur. Ita Hormisdus Papa.

Ubi nota ly *Propter temeritatem*: ergo oportet ad incurrandam hanc irregularitatem, ut aliquis ferio. ac scienter, id est, cum scientia ipsius juris Ecclesiastici, immo & pœnæ impositæ, hunc actum exerceat, alioquin non exercet temerè.

Alii nihilominus, quos citat Suarez suprâ n. 3. propter Rubricam illius textûs, quæ tantum loquitur de Clerico non ordinato, ut patet ex verbis suprâ allegatis, existimant laicum non incurrere hanc pœnam, sed solum Clericum. Vide dicta Disp. 2. Sect. 5. Concl. 10. de laico solemniter baptizante, de quo est eadem difficultas.

Aliqui, quos refert Suarez suprâ n. 2. simpliciter negant, esse ullam irregularitatem impositam propter hoc crimen, allegantes, eam non satis expressam in jure, ed quod ly *Divinum officium*, tantum significet officium, quod solemniter in Ecclesia ministratur; Confessio autem privatim fit.

Sed hoc, inquit Suarez suprâ, non satisfacit; quia nomine divini officii intelligitur ille actus sacer, ad quem Clericus consecratur, & non est dubium, quin actus ministrandi hoc Sacramentum in hoc genere contineatur, & inter gravissimos & perfectissimos actus sit. Hæc ille.

Et verò satis constat ex jure, interdum Divinorum nomine comprehendi administrationem Sacramentorum, cap. *Si sententia* 16. de Sent. Excom. in 6. ibi: *Vnde uno interdicto ipsorum, alius licitè admittitur ad divina. Ceterum cum propter delictum Domini vel rectoris est civitas interdicta: civis eiusdem . . . possunt extra ipsam licitè interesse divinis.*

Item cap. 20. eodem in principio: *Is cui est Ecclesia interdictus ingressus (cum sibi per consequens censetur in ipsa divinorum celebratio interdicta) irregularis efficitur, si contra interdictum huiusmodi, divinis in ea se ingerat in suo agens officio, sicut prius.*

Et clarissimè ad propositum nostrum cap. *Non est vobis* 11. de Sponsalibus, ibi: *Et si iuxta communionem vestram, filii suis uxores suas infra certum terminum non restituerit, ex tunc in quacumque provinciarum vestrarum detinentur, vel transferuntur, donec ibi fuerint, nulla divina officia (præter Baptismum parvulorum, & Pœnitentias momentium) celebrent, vel permittatis aliquatenus celebrari.* Ita Alexan. III. Archiepiscopus & Episcopus & aliis Prælati per Angliam constitutis.

Ergo Pœnitentia, seu Absolutio sacramentalis, est officium divinum: ergo qui non ordinatus absolvit sacramentaliter, non ordinatus exercet aliquod divinum officium. Quidni ergo fiat irregularis, si temerè illud fecerit?

Sed imponamus finem huic Disputationi, satis prolixa & molestissima. Finis autem erit

resolutio hujus quæstionis: Utrum Confessarius contrahat cum filio, aut filia Confessionis, quamdam cognationem spiritualem, ratione cuius, in peccato carnali inducatur specialis malitia, necessariò confitenda?

CONCLUSIO VIII.

Confessarius ex audita Confessione non contrahit specialem obligationem, seu cognationem aliquam spiritualem, quæ inducat in peccato carnali cum pœnitente, malitiam, necessariò confitendam.

Non queritur hic de peccato carnali, ad quod assumitur Confessio tamquam medium, ut, si in Confessione sollicitavit pœnitentem, vel cum proximè accederet, aut recederet: tunc enim intervenit gravissima malitia sacrilegii, dum Sacramentum per se institutum ad delendum peccatum; assumitur ut medium ad novum peccatum committendum.

Quod ego etiam intelligerem; inquit Lugo Disp. 16. n. 355. quando occasione & prætextu, quod habeas curam eam gubernandi, ut pœnitentem tuam, frequenter eam invisas, ut pecces, aut si occasione Confessionis præterite eam postea alloquaris, nam hæc omnia reddunt odiosum Sacramentum Pœnitentiæ, & suspectum apud maritos & cognatos, timentes, ne suis uxoribus, vel filiabus, à Confessariis quid mali proveniat. Quotiescumque ergo ex peccato redundat irreverentia, aut detrimendum in Sacramentum ipsum, jam invenitur jure ipso naturali circumstantia gravis, specie diversa, explicanda in eo peccato; quæ quidem non est malitia incestus, sed sacrilegii & irreverentiæ specialis contra Sacramentum. Hæc ille. Quem sequitur Dicastillo Disp. 9. n. 595.

Nota; hanc malitiam non solum reperiri in peccato luxuriæ, sed etiam in peccato injustitiæ, aut alio quocumque, quod occasione Confessionis committitur, sive ad quod committendum assumitur Confessio tamquam medium; v. g. novit Confessarius ex Confessione, pœnitentem solitum fuisse locare operam suam ad occidendum vel furandum, & ad illa peccata valde esse proclivem; hæc occasione in Confessione pretio conducit ipsum, ut assassinum perpetret, vel ut furetur, non apparet, cor illa conductio non debeat censei sacrilegium, & mortalis irreverentiæ contra Sacramentum.

Itaque

212. Aliqui affirmant.

quos redarguit Suarez.

213. Nominè divinum in jure comprehenditur administratio Sacramentorum.

cap. 11. de Sponsal.

214. Peccatum carnale, ad quod assumitur Confessio tamquam medium, contra trahit inde malitiam sacrilegii.

215. Hæc malitia etiam inveniri potest in peccato injustitiæ, & aliis quibuscumque.

Dicaſtillo.

Itaque mihi videtur, inquit Dicaſtillo ſuprà n. 601. graviffima irreverentia Sacramenti Pœnitentiæ, abuti ſcientiâ, in illo habitâ, ad movendum hominem ad peccatum, & malitiâ Confefſarii fieri, ut remedium inſtitutum ad dolendum de præteritis, & ad emendationem in futurum, ſerviat ad novum peccatum & incitamentum ad illud. In quo puto conſenſuros Auctores illos, qui prædicta ratione utuntur in ſollicitatione ad peccatum libidinis.

Ex quo conſtat à fortiiori, eſſe circumſtantiam explicandam tamquam ſacrilegium graviffimum, id, quod intellexi aliquando factum, in quo Sacerdos pecuniâ conductus ſollicitavit feminam, quam noverat ex Confefſione facilem, ut ſerviret libidini, non tam ſuæ, quàm alterius, cui pro pretio conſtituto promiſerat (proh nefas) ſe curaturum, ut illa ſui copiam faceret. Hæc ille. Quæ puto eſſe veriffima, nec ſcio ab aliquo diſputari aut negari.

216.

Diſputatur autem; an quando non accipitur Confefſio ùt medium, ſed multo tranſactò tempore, Sacerdos rem habet cum fœmina, cujus aliquando Confefſionem excepit (de quo peccato loquitur noſtra Concluſio) hæc circumſtantia ſit neceſſariò explicanda in Confefſione.

Sententia Averſæ ex miniſterio huius Sacramenti oriri veluti cognationem ſpiritualem. D. Thom. Balduvius.

Aſſirmant Multi, quos refert & ſequitur Averſa q. 16. Sect. 14. ibi: Aſſirmant ex oppoſito oriri ex hoc miniſterio talem conjunctionem, & veluti cognationem ſpiritualem, ut inducat in peccato carnali ſpeciale circumſtantiam, neceſſariò conſidendam, D. Tho. in 4. diſt. 42. q. 1. a. 2. ad 8. Palud. q. 1. a. 1. n. 7. &c. Qui explicant hanc non eſſe propriè cognationem ſpiritualem, quæ conſtituitur inter impedimenta dirimentia matrimonii, & Confirmationis; ſed eſſe talem conjunctionem, & relationem inter ſpiritualem patrem & filium, quæ ſpeciali titulo illicitam ac deformem reddit carnalem copulam inter tales perſonas, atque aded cum tali circumſtantia explicandam in Confefſione. Quam ſpecielem deformitatem Aliqui vocant de genere inceſtus, Aliqui de genere ſacrilegii, Sanchez refert de utroque genere. Ita Averſa.

Sanchez.

217. Fundamentum huius ſententiæ, deſumptum ex Decretis Pontificum 30. q. 1. c. 8.

Fundatur hæc ſententia, quæ indubiè probabilis eſt, & in praxi conſulenda pro majori ſecuritate, fundatur, inquam, Primò; in Decretis Summorum Pontificum Symmachi & Cæleſtini, quorum prior (ùt refertur 30. q. 1. c. 8.) ſic ait: Omnes quos in pœnitentia ſuſcipimus, ita noſtri ſunt ſpirituales filii, ut & iſti, quos vel nobis ſuſcipimus, vel trine merſionis vocabulo mergentibus, unda ſacri Baptiſmatis regeneravit. Sylveſter quoque docens, admonet unumquemque Sacerdotem, ut nullus cauſa fornicationis ad ſuam pœnitentialem accedat; quia ſcriptum eſt:

Omnes quos in pœnitentia accipimus, ita filii noſtri ſunt, ùt in Baptiſmate ſuſcepti. Quapropter hoc ſcelus, ſi quis perpetraverit, non ſolum dignitatis honorem amittat, verum etiam uſque ad certum vita ſuæ uigi pœnitentia ſe ſubdat.

Posterior autem (ùt ibidem refertur cap. 9.) ſi quis, inquit, Sacerdos cum ſita ſpirituale fornicatus fuerit, ſciat ſe grave adulterium commiſiſſe. Idcirco fœmina, ſi laica eſt, omnia derelinquat, & res ſuas pauperibus tradat, & converſa in Miniſterio Deo uſque ad mortem ſerviat. Sacerdos autem qui malum exemplum dedit hominibus, ab omni officio deponatur, & peregrinando duodecim annos pœniteat; poſtea vero ad monaſterium vadat, & cunctis diebus vite ſuæ Deo ſerviat.

Et cap. 10. eadem ex eodem Pontifice ita lego: Non debet Epifcopus aut Presbyter commiſſuri cum mulieribus, qui ei ſua fuerint conſeſſa peccata. Si forte (quod abſit) hoc contigerit, ſi peccat, quo modo de ſita ſpirituale, Epifcopus 13. annos, Presbyter 12. & deponatur: ſi tamen in conſuetudinem populi devenierit.

Conſonat etiam (inquit Averſa ſuprà 4. c. 1. ita quidem) communis aſſimatio & modus loquendi fidelium, quo Confefſarii appellantur ſpirituales patres, ac pœnitentes filii. Et hæc ipſa ſanctitate huius miniſterii, & ratione Confefſionis, in qua deteguntur & abſtergantur peccata, per ſe conveniens apparebat, ut eorundem & ſpeciali deformitate criminis abſterretur huius Sacramenti miniſter, à committendis talibus peccatis cum perſonis, quas in Confefſione audivit.

Nec requiri debet continuatio Confefſionum ad longum tempus, vel electio talis Confefſarii ad continuatum regimen anime, vel alia ſuperioritas Confefſarii erga pœnitentem. Quinimmo ſufficere etiam ſolam audicionem Confefſionis abſque Abſolutione, indicat Graſſius, Sanchez, & Alii ex allegatis, hæc tamen videtur nimia extenſio; quia hoc miniſterium non niſi per Abſolutionem pertinetur, ſicut & ſpirituale cognitio in Baptiſmo, perfectè non contrahitur, niſi per completam exhibitionem Sacramenti. Hæc tenet Averſa.

Legi Sanchez loco citato ab Averſa, ſcilicet lib. 7. de Matrim. diſp. 55. ſed illam extenſionem ibi non invenio. Vidi etiam Graſſium, non quidem to. 1. lib. 4. de Cognat. ſpirituale n. 20. juxta citationem Averſæ, ſed part. 2. deciſ. lib. 1. c. 5. n. 53. ubi ſic ait: Oritur etiam cognatio ſpirituale inter Confefſarium & illos, quos audivit in Confefſione &c. Verùm quòd ſufficiat Confefſio abſque Abſolutione, eò loci expreſſe non dicitur quidquid ſit de loco citato ab Averſa, quem non potui videre.

Atque ut hi Auctores, & Alii id dicerent, nonnumquid ex Confefſione ſine Abſolutione oritur obligatio ſigilli? Cur ergo non oritur etiam cognatio ſpirituale? Nam communis aſſimatio.

estimatio & modus loquendi fidelium, quo Confessarii appellantur spirituales patres; ac poenitentes filii, non distinguit inter Confessionem cum Absolutione, & sine Absolutione, & sanctitas hujus ministerii, ac ratio Confessionis, etiam militat in hoc casu; nam sola auditio in ordine ad Absolutionem, quamvis ea non sequatur, opus sanctum est, etsi non tam sanctum, atque Absolutio subsequens; & in tali Confessione deteguntur peccata, & poenitens, si legitime est dispositus, accipit jus ad absterfionem peccatorum: dato ergo quod ex malitia Sacerdotis non sequatur absterfio, quid hoc refert, ut inde magis vel minus oriatur illa quasi cognatio spiritualis? Putas, quia non peccaret gravissime & puniretur ab Ecclesia, qui in tali Confessione sollicitaret poenitentem ad turpia? Noli putare, si non vis errare.

Audiamus Ioan. Sancium in Select. disp. 11. n. 7. ubi docet, quod per solam Confessionem circumstantia notabiliter aggravans oriatur: Nemini, inquit, debet dolus & fraus patrocinari c. 1. 15. q. 6. & cap. Consiuit 20. q. 3. & l. Neque ex dolo ff. de dolo. Sed Confessarius posset dolose negare Absolutionem, ne foemina efficeretur ejus filia. Addit: Confessio, ad quam non sequitur Absolutio, dicitur sacramentalis, modò fiat à peccatore in recognitionem suae culpæ & cum spe Absolutionis impetrandæ.

Ex quo deducit n. 8. si foemina accederet ad Confessarium animo alliciendi eum ad lasciviam, quia erat ejus amore capta, & ideo non absoluta; non oriatur circumstantia notabiliter aggravans, etsi copulam habuerit Confessarius cum ea, cum Confessio sacramentalis non fit, nec tenetur Sacerdos celare. Hec ille.

Quantùm ad cognationem, quæ oriatur ex Baptismo, est alia ratio; quia hæc, utpote impedimentum dirimens matrimonium, ac proinde restringens libertatem naturalem hominis, tamquam odiosa stricte est interpretanda, juxta Reg. Juris 15. de Reg. Juris in 6. *Odia restringi; & favores convenit ampliari.* Ergo per Baptismum, ex quo oriatur illud impedimentum, rectè intelligitur completa exhibitio Sacramenti. At verò cognatio spiritualis, quæ oriatur ex Confessione, favor potius est, quam odium, utpote secundum Averfam, & alios Auctores illius sententiæ, solum spectans reverentiam debitam Sacramento, ut obligatio sigilli; quidni ergo Confessio late interpretanda, etiam de Confessione sine Absolutione?

Sanè tota occasio peccandi cum poenitentibus oriatur ex Confessione, & non ex Absolutione. Si ergo conveniens appareat, ut novà ac speciali deformitate criminis absterreatur Confessarius, à committendis talibus criminibus, conveniens etiam fuit, ut nova illa ac specialis deformitas oriatur ex Confessione etiam incompleta, seu sine Absolutione. Vel ergo non oriatur cognatio spiritualis ex Confessione, etiam

completa, quæ est Conclusio nostra, vel videtur etiam oriri ex Confessione incompleta.

Quod autem non oriatur ex Confessione, etiam completà, prout docet Vasquez q. 91. a. 1. dub. 2. n. 20. Lugo supra n. 359. Dicastillo supra n. 604. Basil. Pontius lib. 7. de Matrim. c. 38. Ioan. Sancius in Select. disp. 11. n. 5. & Alii, quos citat Averfa, supra & Diana part. 1. tract. 7. resol. 12. probatur, & quidem efficaciter, si intelligatur cognatio spiritualis impediens, aut dirimens matrimonium; argum. cap. fin. de Cognat. Spirit. in 6. ibi: *Ex datione vero aliorum Sacramentorum (scilicet, ut ait Glossa verb. Sacramentorum. Poenitentia, Corporis Christi; Extreme Unctionis, Ordinis & Conjugii) cognatio spiritualis nequaquam oriatur, quæ matrimonium impediatur vel dissolvatur.*

Rationem assignat dicta Glossa: *Renascimur enim in Baptismo, & Chrismatio frontis illam confirmat: quod non est in aliis Sacramentis: & ideo per ista spiritualis contrahitur compaternitas, non per illa. Quidquid ergo olim fuerit ante hanc Constitutionem Bonif. VIII. saltem post eam liquidò constat, ex Sacramento Poenitentia, etiam completo, nullam oriri hujusmodi cognationem spiritualem. Atque hæc Adversarii omnes admittunt.*

Attamen contendunt, propter textus supra allegatos ex 30. q. 1. oriri ex Sacramento Poenitentia aliam similem cognationem, quæ nullum habeat respectum ad matrimonium. Nam, quod ipsummet impedimentum non sit cognatio, sed id, quod sequitur cognationem, quam præsupponit, & possit esse cognatio, sine respectu ad matrimonium; aut ejus impedimentum, videtur omnino verum, inquit Dicast. supra n. 605.

Si enim cognatio spiritualis est inducta ab Ecclesia (ut constat) non solum inter masculum & foeminam; sed inter masculum & masculum, aut foeminam & foeminam, ut inter baptizantem Sacerdotem, & baptizatum, etiam masculum, & inter levantem matrem, & levatum masculum; & inter levantem foeminam, & levatam foemellam; cognatio ipsa non est impedimentum formaliter & proprie loquendo, sed id, unde provenit impedimentum inter eos; qui possent alioquin jure naturæ copulari, ecclesiastica lege sic impediente; ridiculum enim esset dicere, quod Ecclesia induxerit impedimentum matrimonii inter masculum & masculum, & tamen inter eos induxit cognationem: ergo cognatio, quæ inter illos est, non est impedimentum formaliter & proprie. Potest ergo intelligi cognatio, quæ sit verè cognatio, & inter illos ipsos, inter quos est, non sit posita; ut sit impedimentum matrimonii eorumdem.

Ergo cum Bonif. VIII. non omnino absolute dixerit: *Ex datione aliorum Sacramentorum cognatio spiritualis nequaquam oriatur;*

D d d sed

222. Ex Confessione etiam completa non oriatur cognatio spiritualis proprie dicta. Vasquez. Lugo. Dicastillo. Bas. Pontius. Ioan. Sancius. cap. fin. de Cog. spirit. in 6.

223. An oriatur similis aliqua cognatio.

Dicastillo. Ipsa cognatio proprie dicta non est impedimentum formaliter & proprie loquendo.

224. Probatur posse oriri ex Confessione quasi cognationem.

220. Alia probatio ex Sanchez.

221. Hæc similitudo non sufficit ad cognitionem spiritualis in Baptismo invalido. May 15 de Reg. Juris in 6.

sed quasi restringendo addiderit, non oriri talem, quæ matrimonium impediatur aut dissolvatur: potest adhuc manere locus cognationi illi, quæ quàmvis cognatio sit, non impediatur vel dissolvatur matrimonium, & nihilominus sufficiat, ut si duo extra matrimonium luxuriosè agant, sic contra reverentiam, quam cognato spirituali quis debet; ita ut Ecclesia quidem cognationem lege positivâ statuat; hæc tamen statutâ, ex natura rei dissonet rationi, & sit irreverentiâ specialis independenter à respectu ad matrimonium, quoddam tales cognati lascivè inter se agant. Ita hic Auctor pro sententiâ Adversariorum.

225. Interim non satis probatur, Ecclesiam talem cognationem statuisse.

Nihilominus, sicut ipse, ita & ego persisto in Conclusionem, & ideo Respondeo ad hunc discursum; quidquid sit de possibili, nusquam Ecclesiam statuisse aliquam cognationem, quæ sufficiat, ut duo, extra matrimonium luxuriosè viventes, peccent speciali peccato contra reverentiam debitam cognatis, quin per se loquendo, id est, inter illos, qui sunt capaces matrimonii, ex illa cognatione resultet impedimentum matrimonii; adeo, ut si de facto suum impedimentum tolleret, possent luxuriosè vivere extra matrimonium, absque speciali peccato contra reverentiam debitam cognatis.

cap. 16. 35. 2. 21

Patet in cognatione carnali seu consanguinitate, cujus impedimentum antiquitè extendebatur ad 7. gradum (teste Greg. Papâ cap. Progeniem suam 16. 35. q. 2. ibi: Progeniem suam unumquemque usque ad 7. decernimus observare generationem, & quamdiu cognoscant se affinitate propinquos, ad conjugalem copulam accedere denegamus &c.) hodie non excedit 4. gradum; ut patet ex cap. Non debet 8. de Consanguinit. ibi: Prohibito copula conjugalis quantum consanguinitatis & affinitatis gradum de casero non excedat.

cap. 8. de Con. ang.

226. Impedimentum Affinitatis ex fornicatione reatrinxit Trident.

Immo impedimentum, quod propter affinitatem, ex fornicatione contractam, inducitur, Trident. postmodum restrinxit ad secundum gradum less. 24. de refor. Matrim. c. 4. ibi: Præterea Sancta Synodus... impedimentum, quod propter affinitatem, ex fornicatione contractam, inducitur, & matrimonium postea factum dirimit, ad eos tantum, qui in primo & secundo gradu coniunguntur, restringit.

cap. 1. de Cog. spir. in 6.

Similiter cognatio spiritualis, quæ olim oriebatur ex Baptismo inter baptizatum, & suscipientis filios, & uxorem cap. 1. de Cognat. spirit. in 6. ibi: Nedom inter baptizatum & illum, qui eum suscepit de Baptismo, ac inter eundem baptizatum & suscipientis filios & uxorem ante susceptionem carnaliter cognitam ab eodem, per Trident. suprâ cap. 2. totaliter sublata est.

Et ideo hodie consanguinei in 5. & ulterioribus gradibus, affines ex fornicatione in 3. &

ulterioribus gradibus, item baptizatus, & suscipientis filii, possunt luxuriosè vivere extra matrimonium, absque speciali peccato, contra reverentiam debitam cognatis & aliis.

Ergo similiter, est ante constitutionem Bonif. VIII. c. fin. de Cognat. spirit. in 6. suprâ allegatam, propter impedimentum matrimonii, quod fortè tunc erat, non potuissent Confessarius & penitens luxuriosè vivere extra statum matrimonii, absque speciali peccato, contra reverentiam debitam cognatis spiritualibus; equidem post illam constitutionem, per quam impedimentum illud ablatum fuit, cur magis peccent, quàm cognati in 5. gradu, aut affines ex fornicatione in 3. &c.?

Non video rationem disparitatis, nisi fortè cum Averla suprâ, Bonifacium postmodum suâ lege non ita loquutum fuisse, quâli extitit, do cognationem ex aliquo alio Sacramento antea constitutam; sed potius asserendo, non ex alio Sacramento oriri, juxta antiqua iura, scilicet quoad impedendum ac dirimendum matrimonium: quare, inquit ille, non negat vim ejus conjunctionis spiritualis quoad constituendam novam malitiæ speciem.

Sed hoc gratis asseritur, & contrarium ostendo ex Gloss. cap. Omnes 30. q. 1. res. Vt & ipsi. ubi sic ait ad propositum nostrum. Nec notat omnimodam similitudinem, nisi quoad sum Sacerdotem, qui suscipit in penitentiam; penitentiam enim bene potest ducere, quam patet receptam penitentiam non tamen quam immergit in Baptismo. Multa enim attenduntur in Baptismo, quæ non attenduntur in penitentia. Si enim te suscipit in penitentiam, non ideo parentes tui tibi comparati per Baptismum plena sit remissio peccatorum, non autem per penitentiam. Si ergo laicus audiat cum ea contrahere, argumentum hic. Si sacerdos cum ea contrahere, argumentum hic. Si sacerdos hoc Sacerdoti prohiberi, cum eam tantum officium ardire peccata confitentium.

Ubi Gloss. ut vides, agnoscit omnimodam similitudinem inter Sacerdotem, qui suscipit in penitentiam, & qui immergit in Baptismo; atqui qui immergit, jure antiquo nec licite nec valide poterat contrahere matrimonium cum filia, quam immergerat: ergo nec Sacerdos cum filia, quam susceperat in penitentiam.

Hinc si illo tempore, iustis de causis, Sacerdos aliquis liberatus fuisset à voto castitatis & prohibitione matrimonii, non potuisset contrahere matrimonium cum filia, quam susceperat in penitentiam magis, quàm cum filia, quam immergerat, juxta glossam jam allegatam, quàmvis non approbem, quod ibi docet de Averla, cum illa narratio peccatorum non sit vera.

Confessio magis, quam narratio extra necessitatem. Et ideo bene subiungit: Videtur tantum hoc Sacerdoti prohiberi.

229. Itaque responderi potest ad illud argumentum Averſæ; Bonifacium posteriori sua lege ita locutum fuisse, vel quasi tollendo cognationem, quæ ex Sacramento penitentiae antea constituta erat, aut certe asserendo, jam prius in Ecclesia Dei sublatam fuisse, in quantum erat impedimentum dirimens aut impediens matrimonium; & per consequens sublatam fuisse irreverentiam specialem, quæ ex illo impedimento resultabat in peccato carnalium cognatorum.

Ostendat ergo Averſa, ubi Ecclesia specialiter prohibuerit actum luxuriosum inter confessarium & penitentem; absque ullo respectu ad matrimonium & dicemus cum ipso, illum textum Bonifacii non satis efficaciter probare intentum.

230. Existimas, quia si hodie Ecclesia tolleret impedimentum matrimonij inter baptizantem, & filiam baptizatam, Sacerdos, qui fornicaretur cum filia spirituali, id est, à se baptizata, peccaret speciali sacrilegio, & deberet necessarium illam circumstantiam in Confessione explicare? Planum est quod non. Et tamen Cælestinus supra allegatus ex 30. quaestione 1. ait: Si quis Sacerdos cum filia spirituali (id est, à se baptizata) fornicatus fuerit, sciat se grave adulterium commisisse. Sicuti idem Pontifex ibidem dicit: Non debet Episcopus aut presbyter commiseri cum mulieribus; quæ ei sua fuerint concessa peccata.

Ergo ex his ultimis verbis non rectè inferitur, Cælestinum ibi prohibere specialiter illam commixtionem; sine ullo respectu ad matrimonium. Nam certum est, quod habeat respectum ad filiam spiritualem, sive ad irreverentiam; quæ committitur in fornicatione cum filia spirituali; nam sequitur: Si fornicatus fuerit hoc contigerit, sic poeniteat quomodo de filia spirituali &c. Sicuti autem ostendimus, non esset specialis irreverentia in copula cum filia spirituali, si foret sublatum impedimentum matrimonij: ergo &c.

Nec obstat communis existimatio, & modus loquendi fidelium; quo Confessarii appellatur spirituales patres; & poenitentes filii; quia etsi impedimentum matrimonij esset ablatum inter baptizantem & baptizatum, adhuc fideles appellarent baptizantem spiritualem patrem, & baptizatum spiritualem filium, nec tamen ideo actus luxuriæ inter illos, haberet specialem malitiam, in Confessione explicandam.

Et sanè, quidni distribuens Eucharistiam, etiam possit dici spiritualis pater, seu potius nutritius? Quis propterea dicit, Sacerdotem specialiter peccare, si fornicetur cum eâ, quam aliquando communicavit?

Sed juvat audire Basil. Pontium lib. 7. de Matrim. c. 38. n. 7. Posset, inquit, aliquis existimare, me iudice, nec immerito, cum ea cognatio (loquitur de casu proposito) tantum jure positivo Ecclesiastico inducta sit, abolitam esse contrariâ consuetudine. Tum; quia res ipsa per se clamat, non adeo strictam remanere obligationem poenitenti erga Confessarium, sicut suscipienti in Baptismo, & Confirmatione.

Tum etiam; quia in Confessionibus quis est, qui eam circumstantiam fateatur? Unde in hac editione Romana Emanuelis de Sa, juxta Codicem expurgatorium Romanum, ea propositio, quæ olim assererat, explicandam esse eam circumstantiam in Confessione, expuncta est, & loco illius contraria propositio excusa.

Denique; si cognatio spiritualis oritur ex Poenitentiae Sacramento, tam id verum erit circa mares, quam circa feminas, sicut & in Baptismo, & Confirmatione contingit. Erig ergo specialis malitia incestus, si quis turpiter miscetur cum eo, cujus Confessionem excepit aliquando, quod inauditum est. Nam incestus, qui ex Sacramentis Confirmationis, & Baptismi cognatione provenit, videtur contra virtutem Religionis esse, cum ea cognatio inducta sit ab Ecclesia ex virtute Religionis, non ex propinquitate sanguinis; circa quam versatur pietas. Unde hæc incestus malitia propriè sacrilegium est, non verò specialis incestus contra pietatem.

Hæc omnia, multorumque hominum timore conscientie iudicium, in praxi mihi persuadent, abolitam eam spirituales cognationem, si quæ erat jure Ecclesiastico inducta, contrariâ consuetudine, vel illâ Constitutione Bonif. VIII. c. fin. de spirit. cognat. qui voluisse videtur, nullam aliam cognationem esse, præter eam, quæ Matrimonium impedit, ortam ex Baptismo, & Confirmatione; vel potius existimarem, illos Canones non inducere veram cognationem spirituales ex Confessione, sed analogiam quandam, quare in eo peccato nec incestus, nec sacrilegium est. Hucusque Pontius.

Sed ad hoc ultimum respondet Averſa supra, quod expressè illi Pontifices analogiam & similitudinem ponant in hoc, quod specialis titulo detestabile ac deformè sit carnale peccatum Confessarii cum poenitente, & ex ipso respectu Sacramenti habeat majorem gravitatem, atque adeo diversæ speciei malitiam ab intrinseca fornicationis pravitate. Et continuo atexit: Neque admitti potest contrariâ consuetudine ablatam esse hanc diversam malitiæ speciem: tot enim Auctores, qui hanc circumstantiam confitendam docent, majorem fidem faciunt de usu eam confitendi. Et Corrector Emanuelis non plus in hoc potuit, quam suam sententiam promerere. Hæc ille.

D d d a In-

232. Bas Pontius existimat cognationem ortam ex Confessione, consuetudine abolitam esse, & ord. bar primò.

Secundò.

233. Tertio.

Quarto.

234. Responsio Averſæ ad 4.

229. Responsio ad argumentum Averſæ.

230.

Cælestinus cap. 30. q. 1. non prohibet specialiter commixtionem cum filia Confessionis sine respectu ad Matrimonium.

231. Solutio Objecto.

Rejicitur
responsio
ad 2.

Incipio à Corteore Emanuelis, de quo dici posset, prompsisse suam sententiam, juxta Codicem expurgatorium Romanum, ut ait Pontius, & ideo hanc sententiam præferendam videri.

235.
Auctor exi-
stimat nec
aliam sen-
tentiam
posse pro-
bari effica-
citer ex
consuetudi-
ne.

Quantum ad consuetudinem, ego puto nec unam, nec aliam sententiam ex ea posse probari, saltem efficaciter: quis enim novit, quid pœnitens hujusmodi confiteatur, nisi ipse Confessarius & pœnitens? Et siquidem pœnitens non explicet illam circumstantiam, sed simpliciter dicat: *Ego fui fornicatus*; quotus quisque Confessarius sciet, quod fuerit fornicatus cum filia Confessionis? Quomodo ergo testabitur de usu, non explicandi illam circumstantiam?

Quis ergo potest testari nisi pœnitens, qui sæpius commisit tale peccatum, & non fuit circumstantiam illam confessus? Et dixeris; quod Auctores, qui scribunt, & docent, eam non esse explendam, sint tales pœnitentes? Nullus præsumitur malus, nisi probetur. Vel fortè pœnitentes ad ipsos venerint, & extra Confessionem, vel in Confessione eis dixerint, se non solos confiteri hujusmodi circumstantiam?

Et idem dici potest de consuetudine confitendi, cum Auctores illi fortè paucas audiverint Confessiones; & quamvis aliqui fuissent Pœnitentarii, illa peccata non sunt tam frequentia, ut ipsi possint testari de consuetudine, maxime universalis & obligante. Aliud autem credo, quod Confessarii, qui committunt talia peccata, cum sciant sententiam nostram esse probabilem, non multum curent de explicacione illius circumstantiæ.

236.
Responde-
tur ad pri-
mam repli-
cam a veris.

Ad primam replicam Aversa; transeat, Pontifices similitudinem ponere inter Pœnitentiam & Baptismum; & agnoscere similem cognitionem, adedque similem deformitatem, contra reverentiam Sacramenti: verumtamen pro illo solo tempore, quo erat illa cognitio impedimentum matrimonii; quia ergo hodie illud impedimentum sublatum est, ideo etiam videtur sublata illa specialis deformitas. Cui non placet hæc solutio, quærat meliorem.

237.
Joan. Sanchez er-
raret mali-
tiam specie
distinctionem,
admittit ta-
men cir-
cumstan-
tiam nota-
biliter ag-
gravantem.

Sancius in Select. disp. 11. n. 6. tametsi neget malitiam specie distinctam, equidem admittit circumstantiam notabiliter aggravantem ut supra vidimus, eò, inquit, quod notabiliter aggravet, quod ille, qui sub cura sua suscipit pœnitentem curare, faciet; ob quod Cardin. Roxas Archiepiscopus Toletanus in Constitutionibus Synodalibus in casibus reservatis antiquis, reservationem hujus casus, à prædecessoribus Archiepiscopis inductam, innovavit. Et hoc solum jura in principio allata convincunt; nec ex illis convinci poterit, quod circumstantia illa mutet speciem; non tamen erit necessariò aperienda talis circumstantia; quia circumstantiæ notabiliter

aggravantes, ex præcepto confitendæ non sunt, sed solum ex consilio, cum judicium substantiale qualitatis peccati capiatur sufficienter à Confessario cognitâ specie, licet non gravitate. Ita Sancius.

Sed contra: Confessarius sub cura sua non suscipit pœnitentem curare, nisi dum sua peccata confiteatur; quod ergo hodie, quando confessus fuit, eum curaverit à peccatis suis, quomodo, quælo, potest aggravare in ratione libidinis peccatum, quod cum ipso committit post 20. v. g. annos; absque ullo respectu ad Confessionem præteritam?

Eò, inquit, quod tanta sit libidinis passio & affectus, ut nec ab illa deterreatur & abstinere, cujus saltem aliquando fuit Confessarius. Quod utcumque, inquit D. Castillo super Reg. n. 607. probabile videtur; & cum non metet speciem ille intensior affectus, non erit necessariò explicandus in Confessione. Hæc ille. Quod verum ego arbitror, etiam in sententia, quæ docet, circumstantias notabiliter aggravantes esse explicandas; quia non video, quomodo ille intensior affectus notabiliter aggravet.

Quod autem illud peccatum ab aliquibus Episcopis referretur, non ita provenit ex majori ejus gravitate, præcisè in ratione luxurie, quam ad deterrendum Confessarios ab hujusmodi peccatis; maxime dum committuntur, acceptâ occasione ex ipsa Confessione, quando ut in principio diximus, superadditur gravissimum sacrilegium; quod in certis casibus Ecclesia gravissimè punit, ut alio loco viderimus. Et perinde est ad hoc peccatum sacrilegii, sive Confessarius abutatur foemina sive masculo, quia eadem est ratio; immo major in peccato cum masculo, quod gravius est, adedque gravius irreverentia Sacramenti.

Dico; Ad hoc peccatum sacrilegii; quia si præcisè spectemus malitiam, quam Aliqui putant provenire ex lege positiva Ecclesiæ; cum jura superius allata solum loquantur de copula cum filia spirituali, existimant Nonnulli, oppositam sententiam non minus probabilem de tutam in praxi.

Ita Dia. supra resol. 56. cum Basil. Pœnitio in Tract. de imped. Matrim. caus. 30. c. 24. §. 2. ver. *Atque hæc.* & aliis, contra Sancium in Select. supra n. 12. ubi sic ait: *Est jura de commitione cum foemina Confessarius, & filiabus solum loquantur, eadem omnino tractatio procedit respectu virorum, & eadem intelligatur injuria Sacramento. Unde licet in peccatis non fiat extensio, etiam ex identitate, seu majoritate rationis, id intelligendum in criminibus diversi generis, non in ejusdem, ut contingit in sodomia cum foemina, vel cum viro, non in sodomia aut bestialitate, etsi hæc sit longè gravius illo crimine sodomia.*

Eo mo-

Et modo, quo crimen Confessarii sollicitantis virum in Confessione ad carnalia, deferendum est ad inquisitionis tribunal, licet Bullæ Pii IV. & Clement. VIII. solum loquantur de Confessariis sollicitantibus feminas in actu Confessionis, cum ratio in ipsis Constitutionibus expressa, ibi: *Ne sacramentis ab Ecclesia Dei institutis abutantur, aut illis iniuriam faciant*, conveniat etiam huic casui. Hæc ille.

Quæris; quare ergo jura meminerit solius feminæ? Respondet Sancius: Ea quæ fieri frequentius contingit, nominatim à lege prohibentur. *Nam ad eam ff. de ill. Nam ad eam, quæ sequenter accidunt, leges adaptantur*; ob quod sollicitationis feminarum, non virorum facta est mentio. Hæc ille.

Quia tamen ab Aliquibus de hoc puncto dubitabatur, & contrarium asserbatur, ad amovendam omnem rationem dubitandi, & contrarium asserendi, Greg. XV. anno 1622. die 30. Augusti usus fuit hisce verbis: *Declaramus, quod omnes & singuli Sacerdotes, qui personas, quacumque ille sint, ad inhonesta sollicitare vel provocare tentaverint, ab Inquisitionibus severissime puniantur*. Ex eo ergo, quod ait: *Personas quacumque ille sint*; idem est ac si diceret; sive persona sit femina, sive vir. Et licet prædicta lex respectu sollicitantis pœnalis sit, respectu Sacramenti est favorabilis, ob quod extendenda. Ita Sancius.

Qui ibidem n. 13. negat tactus turpes, & pollutiones inter scœmora pœnitentis indè ortas; habere specialem malitiam, quam habet copula cum filia, vel filio Confessionis. Ratio ejus est, quia jura supra allegata solum loquuntur de copula.

Nec obstat, inquit, quod pollutio gravius sit peccatum, quam fornicationis simplicis crimen: nam in pœnalibus non fit extensio etiam ex identitate seu majoritate rationis in criminibus diversi generis ex regul. *Ordin. in 6. & cap. Pœna de Pœnit. dist. 1. Pœna* (sic in ff. tit. de Pœnis legitur) *legum interpretatione mollienda sunt potius, quam exasperanda.*

Respondeo; quando sunt meræ pœnæ, id est, lex pœnalis restringenda est, nisi fuerit favorabilis; hæc autem jura licet pœnalia sint, tamen favorabilia, ut idem Auctor admittit n. 12. dicens: *Licet prædicta lex respectu sollicitantis pœnalis sit, respectu Sacramenti est favorabilis, ob quod extendenda; ergo similiter licet prædicta jura pœnalia sint respectu Confessarii, qui commiscetur pœnitenti; respectu tamen Sacramenti favorabilia sunt, ob quod extendenda, saltem ad ea, quæ sunt quasi via ad ipsam commixtionem; & ideo merito sub illa intelligenda, maxime cum non minor, sed major fiat per ista injuria Sacramenti; unde indubie continent specialem malitiam sacrilegii, quando occasione Sacramenti committuntur; quidquid sit de malitia, quæ specialiter oritur ex lege positiva*

Ecclesiæ, de qua sola loquitur Sancius.

Cæterum & hanc malitiam participare tactus turpes & pollutiones inter pœnitentis scœmora, existimat Lugo supra n. 361. quem sequitur Dicast. supra n. 609. Nam (inquit Eminent.) *sicut prohibita copulâ inter cognatos cognatione spirituali, orta ex Baptismo, tactus etiam, & alia peccata turpia inter illos, contrahunt specialem malitiam; necessariò declarandam; sic positâ speciali prohibitione Ecclesiæ de copula Confessarii cum pœnitente, propter speciale vinculum, ab eadem Ecclesia inter illos constitutum, consequenter tactus, & reliqua turpia peccata contraherent specialem malitiam necessariò declarandam. Hæc ille.*

Quæ placent, suppositâ veritate illius sententiæ, id est, supposito illo speciali vinculo & impedimento matrimonii inter Confessarium & pœnitentem.

Sed nunquid; interrogat quispiam, peccatum commissum cum Confessario, licet aut convenit eidem confiteri? Aug. (vel quisquis est Auctor) lib. de verâ & falsa pœnit. c. 2. (& refertur de Pœnit. dist. 6. c. 1.) *Sacerdos, inquit, cui omnis offertur peccator, ante quem statuitur omnis languor, in nullo eorum sit iudicandus, quæ in alio iudicare est promptus. Iudicans enim alium, qui est iudicandus, condemnât seipsum. Cognoscat igitur se, & purget in se, quod alios videt sibi offerre.*

Ad eandem questionem respondet Doctor Angel. in Addit. q. 20. a. 2. ad 1. *Quod in tali casu nec Sacerdos debet audire Confessionem mulieris, cum quæ peccavit, de illo peccato, sed debet ad alium mittere: nec illa debet ei confiteri, sed debet petere licentiam ad alium eundem, vel ad Superiorem recurrere, si ille licentiam denegaverit: tum propter periculum; tum quia est minor verecundia: si tamen absolvetur absoluta esset. Quod enim Aug. dicit, quod non debet esse in eodem crimine, intelligendum est secundum congruitatem, non secundum necessitatem Sacramenti. Quæ doctrina verissima est.*

De qua Basil. Pontius supra n. 3. ita scribit: *si quis, qui rem habuit cum aliqua, utroque postea ad sanam mentem redacto, patris spiritualis manus suscipiat, ita ut deinceps eam non cognoscat; non video cur reprehendi debeat, si tamen periculum absit; ne ad turpem denuò familiaritatem redeat. At si frequenter cum illa rem habuerit, ejusque veluti concubina sit, & ne turpis illa familiaritas & consuetudo ad alterius cognitionem deveniat: vel ut turpis amicus exploratum magis habeat scœmora animi; illius Confessionem, cum se offert occasio, audire velit, numquam nisi in rarissimo aliquo casu sentio licitum esse Confessiones excipere ejus, cum qua in peccatis perseverat, aut turpi contubernio.*

Res est periculis plena, & occasio committendi non pauca sacrilegia. Quem enim ani-

244. Oppositum docent Lugo & Dicast.

245. An liceat peccatum, commissum cum Confessario, eidem confiteri.

c. 1. de Pœnit. dist. 6.

Sententiâ Doct. Angelici, quod non debeat

246. Opinio Bæsi sit. Pontii

241. Quare jura meminerit solius feminæ.

242. An turpes tactus & pollutiones habeant eandem malitiam, quam copulæ Negat Sancius, & occurrit objectioni.

243. Responso Auctoris.

mum esse cogites & Confessario, & pœnitenti, qui libidine inardescunt, amicitia & familiaritate tenentur, cum & pœnitens animum suum illi aperit, quem tenerè diligit, & ea repetit, in quibus pariter delectati, & Confessarius in eo tribuati, in quo nullum mendacium dici potest, nudum videt fœminæ amicæ peccatus? Itaque ratione periculi novi consensus, & committendi sacrilegii, istud illicitum assevero; nisi forè in extremæ necessitatis casu, aut quando imminente præcepto Confessionis annuæ, non esset copia Confessoris ob magnum aliquod periculum, & nullâ ratione distimulari posset omisso præcepto. Nam extra hos casus dicerem, illam non habere copiam Confessoris, si non alteri, quàm amasio confiteri potest, atque ad eod non teneri præcepto Confessionis. Hactenus Pontius.

247.
Ab eo discedit
Sancius;

A quo, inquit Sancius in *Select.* suprâ n. 16. discedo, quatenus ait, hujusmodi periculum ferè semper reperiri, & ob id censet numquam licere, nisi in rarissimo casu, Confessionem concubinæ excipere. Immo licet publicum sit, Confessarium & fœminam in concubinato vixisse, fas erit ipsius admittere Confessionem, cum ex actione, de se licita, nullum possit offerri activum scandalum, dum aliàs quoquæ actio mali speciem non præferat. Ita Sancius.

& Auctor
ei subscribitur;

Sed ego subscribo sententiæ Pontii, intellectæ, sicuti intelligi debet, de illa concubina, cum qua in peccatis perseverat, aut turpi contu-

bernio. Nec puto quod Sancius ab eo discessisset, si ad hæc verba attendisset. Et censuro, tali casu illam actionem præferre mali speciem, adeoque ex illa actione offerri activum scandalum, præbendo occasionem aliis, suspicandi malum, & etiam faciendi malum, spe obtinendi à complice Absolutionem.

Hinc meritò Andreas Dei & Apostolicæ Sedis gratiâ Archiepiscopus Mechliniensis præ memoriæ, reservavit quodlibet peccatum mortale externum contra castitatem, si (quod Deus avertat) contingeret committi cum pœnitente seu complice. Et Archiepiscopo Trevirensi reservata est commixtio Sacerdotis cum filia sua spirituali, quam scilicet baptizavit, vel cujus Confessionem audivit.

In quibus proinde Diocesibus absque speciali licentia seu potestate absolvendi à reservatis, Confessarius non solum illicitè, sed etiam invalidè absolvit pœnitentem ab illo peccato, estò alioquin esset legitime dispositus, & nullum foret periculum ulterioris consensus. Unde quod suprâ dicebat Doctòr Angelicus: *si tamen absolvetur, absoluta esset*, intelligendum est, nisi aliquid aliud obstat, id est, nisi obstat reservatio seu subtractio jurisdictionis circa tale peccatum. Et hactenus de Ministro Sacramenti Pœnitentiæ, ad laudem & gloriam Omnipotentis Dei. Sequitur Disputatio nona de Sacramento Extremæ Unctionis.

